

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

Diplomová práce

2024

Bc. Olga Holotová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

**Multilaterální řešení malijské krize v diskurzu
francouzských prezidentů v letech 2012–2022**

Diplomová práce

Autorka práce: Bc. Olga Holotová

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. ledna 2024

Bc. Olga Holotová

Bibliografický záznam

HOLOTOVÁ, Olga. *Multilaterální řešení malijské krize v diskurzu francouzských prezidentů v letech 2012–2022*. Praha, 2024. 172 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Rozsah práce: 260 508 znaků

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá postojem dvou francouzských prezidentů vůči multilateralizaci řešení malijské krize mezi lety 2012 a 2022. Konkrétně se jedná o volební období François Hollande a první volební období Emmanuela Macrona. Toto časové určení odpovídá vyvrcholení malijské krize, již následovalo zahájení operace Serval, a rozhodnutí o stažení francouzských vojenských jednotek z Mali. Hlavním předmětem výzkumu je prezidentský diskurz v podobě 46 vybraných prezidentských projevů vztahujících se k africké politice vůči Mali. Francouzský prezident je na základě charakteristiky tamního politického systému klíčovým aktérem zahraniční politiky, jeho diskurz tedy představuje vhodný nástroj k výzkumu francouzského postoje vůči multilaterální spolupráci při řešení malijské krize a francouzské pozice v jejím rámci. Z metodologického hlediska je práce případovou studií obsahující dva případy dvou uvedených prezidentských období. Oba prezidentské diskurzy jsou analyzovány pomocí metody kritické diskurzivní analýzy. Práce na základě identifikace klíčových diskurzivních prvků odkazujících k unilaterálnímu či multilaterálnímu rámci vnímání francouzské přítomnosti v Mali určuje převažující rovinu diskurzu obou prezidentů, a odpovídá tak i na otázky, jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do prezidentského diskurzu a jak je vnímána pozice Francie při řešení malijské krize. Závěry práce poté ukazují, že během zkoumaného období se přístup k multilateralizaci řešení krize v Mali postupně měnil. Prezident Hollande stále vnímal Francii jako hlavního aktéra zasahujícího v regionu a multilaterální spolupráci nepřikládal stejný význam. E. Macron však již přítomnost v Mali a celé oblasti Sahelu vnímal v multilaterálním rámci a její jednotlivé účastníky považoval za nezbytnou součást společně fungujícího mezinárodního aparátu.

Abstract

This master's thesis examines the stance of two French presidents towards a multilateral solution to the Malian crisis between 2012 and 2022. Specifically, it examines the presidential term of François Hollande and the first presidential term of Emmanuel Macron. This corresponds to the culmination of the Malian crisis, followed by the launch of Operation Serval, and the decision to withdraw French troops from Mali. The research focuses on presidential discourse in the form of 46 selected presidential speeches related to African policy towards Mali. Based on the characteristics of the French political system, the French president is a key actor in foreign policy, and his discourse therefore represents a relevant resource for examining the French stance towards multilateral cooperation in resolving the Malian crisis and the French position in its framework. From a methodological point of view, the thesis is a case study consisting of two cases of the two presidential terms mentioned above. Both presidential discourses are analysed using the method of critical discourse analysis. By identifying the key discursive elements referring to unilateral or multilateral perceptions of the French presence in Mali, the thesis defines the prevailing framework of the discourse of the two presidents and thus also answers the questions of how the multilateralization of African policy towards Mali is reflected in presidential discourse and how France's position in the resolution of the Malian crisis is perceived. The conclusions of this thesis then show that the approach to the multilateralization of the Malian crisis resolution has gradually changed during the period examined. President Hollande still perceived France as the main actor intervening in the region and did not assign the same importance to multilateral cooperation. E. Macron, however, already saw the presence in Mali and the whole Sahel region in a multilateral framework and considered its individual actors as an essential part of a collectively functioning international apparatus.

Klíčová slova

Francie, Afrika, Mali, Hollande, Macron, diskurz, multilateralizace

Keywords

France, Africa, Mali, Hollande, Macron, discourse, multilateralization

Title

Multilateralism in Mali. The French presidential discourse 2012-2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce Mgr. Elišce Tomalové, Ph.D. za ochotu, trpělivost a pozitivní přístup, především ale za všechny odborné rady a připomínky při psaní této diplomové práce

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	9
1. Teoretická a kontextuální východiska výzkumu	13
1.1 Teoretické vymezení práce	13
1.1.1 Teorie rámování	13
1.1.2 Multilateralismus	15
1.2 Základní kontextuální východiska práce	16
1.2.1 Postavení francouzského prezidenta v rámci politického systému	17
1.2.2 Multilateralismus ve francouzském pojetí	20
1.2.3 Mezinárodní řešení malijské krize v rámci francouzské africké politiky	22
1.3 Výzkumný rámec	26
1.3.1 Diskurzivní analýza	26
1.3.2 Předmět výzkumu a výzkumné otázky	29
1.3.3 Výběr pramenů	31
1.3.4 Analyzovaná témata	31
2. Francie, Mali a přechod k multilateralismu: vývoj vzájemných vztahů od roku 2012	34
2.1 Malijský konflikt a francouzský zásah: od operace Serval k operaci Barkhane	36
2.1.1 Mezinárodní působení v Mali	39
2.2 Od dohody z Alžíru po oznámení o stažení vojenských jednotek z Mali	40
3. François Hollande	47
3.1 Konference velvyslanců	47
3.1.1 Postoj Francie k (mezinárodnímu) řešení malijského konfliktu	48
3.2 Diskurz při zahraničních cestách a jiných významných příležitostech	53
3.2.1 Spolupráce s mezinárodními aktéry	53

3.2.2	Vzájemný vztah Francie a Mali.....	67
4.	Emmanuel Macron	75
4.1	Konference velvyslanců	76
4.1.1	Postoj Francie k (mezinárodnímu) řešení malijského konfliktu.....	76
4.2	Diskurz při zahraničních cestách a jiných významných příležitostech	83
4.2.1	Spolupráce s mezinárodními aktéry	83
4.2.2	Vzájemný vztah Francie a Mali.....	107
5.	Diskuse nad vývojem přístupu k multilateralizaci řešení malijské krize	115
	Závěr.....	125
	Summary.....	128
	Použitá literatura a zdroje.....	131
	Primární zdroje	131
	Sekundární zdroje	137

Seznam použitých zkratk

AFISMA Afrikou vedená mezinárodní podpůrná mise v Mali

AFRICOM Nejvyšší velení amerických vojenských sil v Africe

AQIM Al-Kájda v islámském Maghrebu

AU Africká unie

CDA kritická diskurzivní analýza

CMA Koordinace azavadských hnutí

CPA Prezidentská rada pro Afriku

ECOWAS Hospodářské společenství západoafrických států

EIGS Islámský stát větší Sahary

EOP Evropský obranný program

EU Evropské unie

EUCAP Sahel (Mali) Mise Evropské unie pro budování kapacit v Sahelu (Mali)

EUTM Mali Výcviková mise Evropské unie v Mali

G7 Skupina sedmi

G8 Skupina osmi

G5 Sahel Skupina pěti pro Sahel

MINUSMA stabilizační mise Organizace spojených národů v Mali

MNLA Národní hnutí za osvobození Azavadu

MUJAO Hnutí za jednotu a džihád v západní Africe

NATO Severoatlantická aliance

OSN Organizace spojených národů

RB OSN Rada bezpečnosti Organizace spojených národů

RECAMP program Posílení afrických mírových kapacit

SBOP Společná bezpečnostní a obranná politika

USA Spojené státy americké

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá postojem dvou francouzských prezidentů vůči multilateralizaci řešení malijské krize mezi lety 2012 a 2022. Konkrétně se jedná o volební období Françoise Hollanda a první volební období Emmanuela Macrona. Rámec vnímání multilateralizace přítomnosti v Mali a později i oblasti Sahelu je analyzován na základě prezidentského diskurzu. Práce vychází z předpokladu, že francouzský prezident je na základě charakteristiky politického systému klíčovým aktérem v zahraniční, a tedy i africké politice, a tudíž i aktérem, jehož diskurz má na tuto politiku a její vnímání zásadní vliv. Proto také diplomová práce zkoumá problematiku Mali skrze pozici prezidenta.

Hlavním předmětem práce je prezidentský diskurz o politice vůči Mali mezi lety 2012 a 2022. Toto časové období je určeno vyvrcholením malijské krize, jíž následovalo zahájení operace Serval, a rozhodnutím o stažení francouzských vojenských jednotek z Mali. V daném období se práce soustředí na rámec prezidentských vyjádření o mezinárodní přítomnosti a spolupráci při řešení malijské krize.

Francie byla v minulém století na základě charakteristiky africké politiky definované termínem *Françafrique* zvyklá v případě krize v afrických státech zasahovat unilaterálně. Na přelomu tisíciletí ale tato tradice prošla změnou, která byla do určité míry spojena i s proměnou světového uspořádání, jež bylo ovlivněno rozpadem bipolárního světa a postupným rozvojem globalizace. Francie se tak ocitla v situaci, kdy spolupráce s ostatními aktéry začala být mnohem častější a přítomnost na africkém kontinentu stále víc multilaterální. Nástup Françoise Hollanda do funkce prezidenta pak přinesl vidinu další změny, když prezident v roce 2012 přislíbil navázat nové partnerství s Afrikou, jež mělo být založeno na dvou hlavních principech – afrikanizaci a europeizaci. Předání zodpovědnosti bezpečnostním složkám afrických států bylo jedním z hlavních cílů prohlubující se spolupráce s EU, která pro Francii začala postupně představovat hlavního partnera při zasahování na africkém kontinentu. I přes snahy o změnu přístupu k partnerství s Afrikou se však ukázalo, že multilateralizace africké politiky není vnímána jednoznačně.

Pojem multilateralizace jako takový odkazuje k postupnému zapojování více stran do určité dohody či iniciativy. Hlavní význam tohoto pojmu spočívá ve změně dosavadního uspořádání, kdy se unilaterální, případně bilaterální spolupráce rozšiřuje na společné úsilí vyvíjené více aktéry dohromady. Spolupráce pak může probíhat v různých oblastech. V kontextu této diplomové práce, tedy afrického kontinentu a konkrétního případu Mali, je relevantní především spolupráce na poli bezpečnostním a obranném, diplomatickém

a rozvojovém. K francouzské přítomnosti se zde totiž postupně přidávali další aktéři, jež k rozšiřující se spolupráci přispěli jak pomocí vojenských, tak i výcvikových, poradenských a rozvojových iniciativ. Mnohé iniciativy vycházely z EU, jako například mise EUTM, EUCAP či skupina Takuba, ale i z OSN či afrických regionálních organizací.

Nejednoznačný přístup k otázce mezinárodní spolupráce v Mali je hlavním východiskem výzkumu této diplomové práce. Skrze analýzu diskurzu dvou vybraných prezidentů je cílem zjistit, jak se tento přístup v určeném časovém období proměnil. Specifikum této diplomové práce se totiž nachází právě v zaměření na vnímání multilaterální spolupráce. Francouzská africká politika či postavení francouzského prezidenta v rámci zahraniční politiky jsou v akademické sféře poměrně často skloňovanými tématy. Přínos této práce však spočívá právě v propojení těchto témat s vývojem vnímání multilaterálního přístupu ke konkrétní situaci ve vybraném africkém státě.

Případ Mali byl zvolen na základě tamního specifického vývoje, který byl v časovém období mezi lety 2012 a 2022 ovlivněn hlubokou politickou krizí, jež byla z velké míry způsobena i šířením teroristických skupin na tamním území. Řešení krize v Mali, které na počátku usilovalo o zahraniční pomoc, ale nakonec na základě převzetí moci vojenskou juntou přešlo k úplnému rozchodu jak s Francií, tak i většinou mezinárodního společenství, je tak vhodným případem pro analýzu vývoje francouzského přístupu k mezinárodní spolupráci na africkém kontinentu. Časové ohraničení výzkumu v podobě volebních období dvou prezidentů se pak shoduje i s počátkem malijské krize a s rozhodnutím o stažení vojenských jednotek ze země. Výběr těchto konkrétních prezidentských období ale souvisí i s rostoucím důrazem na nutnost změny přístupu k africké politice a mezinárodní přítomnosti v Africe, již oba prezidenti prosazovali. Porovnání konkrétního prezidentského diskurzu o mezinárodní spolupráci v Mali s obecným historicko-politickým vývojem řešení tamní krize pak umožní určit vývoj francouzského přístupu k multilateralizaci africké politiky vůči Mali.

Tomu odpovídá i formulace hlavní výzkumné otázky *„Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?“*. Tato otázka je poté doplněna ještě o vedlejší výzkumnou otázku *„Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?“*, jež hlouběji odkazuje k vnímání pozice Francie v rámci mezinárodní spolupráce v Mali.

Hlavním cílem práce je tedy odpovědět na dané výzkumné otázky a v rámci těchto

odpovědí určit, jakou diskurzivní rovinu každý prezident ve svých projevech nejčastěji používá. Práce vychází z předpokladu, že na počátku Hollandova volebního období se vnímání francouzské pozice nacházelo na určitém rozmezí unilaterálního a multilaterálního rámce, jelikož byla Francie stále stavěna do role hlavního aktéra přítomného v afrických státech, jako tomu bylo v minulosti. Vývoj na mezinárodní scéně však její směřování tlačil k rozvoji multilateralismu. Účelem práce je na základě analýzy prezidentského diskurzu zjistit, jak se rámec vnímání francouzského angažmá a mezinárodní přítomnosti v Mali vyvíjel, a tudíž i v jaké rovině ho prezidenti před svým auditoriem s postupem času prezentovali.

Z metodologického hlediska je práce případovou studií, která obsahuje dva konkrétní případy dvou prezidentských období. Odpovědi na položené otázky jsou hledány skrze metodu kritické diskurzivní analýzy a jejího diskurzivně-historického přístupu podle Ruth Wodakové. Metoda CDA umožní analýzu primárních zdrojů, jenž jsou reprezentovány prezidentskými projevy. V těchto projevech jsou dále hledány klíčové diskurzivní prvky, které určují rámec argumentace obou prezidentů o mezinárodní přítomnosti v Mali. Z toho vyplývá, že teoretický základ výzkumu poskytuje teorie rámování, neboť právě na jejím základě je možné určit převažující rámec prezidentského diskurzu čili zda prezidenti hovoří o francouzském angažmá v Mali spíše v unilaterální či multilaterální rovině.

Práce využívá primární zdroje v podobě 46 vybraných prezidentských projevů. Vzorek projevů je tvořen dvěma kategoriemi. Za prvé se jedná o obecnější projevy určující směřování francouzské zahraniční politiky, jež prezident tradičně přednáší na konci srpna před sborem velvyslanců. Druhou kategorií poté představují projevy vyslovené při zahraničních cestách do Mali a jiných příležitostech významných pro řešení malijské krize a vztah obou zemí. Co se týče sekundárních pramenů, jsou využity monografie a odborné časopisecké studie věnující se francouzské africké politice v obecnějším měřítku, boji proti terorismu v oblasti Sahelu, ale i literatura zaměřující se na samotný případ Mali a na vývoj francouzské politiky vůči této africké zemi. Významný zdroj představují i články ze světových zpravodajských portálů.

Diplomová práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První z nich se zaměří na teoretické a kontextuální vymezení práce a také na její metodologii. Nejdříve představí teorii rámování, jež je hlavním teoretickým východiskem práce, neboť poskytuje zakotvení pro výzkum rámců argumentace v prezidentském diskurzu a jejich vývoj v čase. Dále objasní definici konceptu multilateralismu. Následně pak určí charakteristiku francouzského

politického systému a postavení prezidenta v něm, jež je primárním východiskem diplomové práce, neboť právě na základě této charakteristiky byl určen francouzský prezident jako aktér, skrze jehož diskurz je problematika řešení malijské krize zkoumána. První kapitola pak také představí francouzské vnímání multilateralismu, především v rámci africké politiky, a základní kontext debaty o francouzském přístupu k mezinárodní přítomnosti na africkém kontinentu a k řešení malijské krize v akademickém prostředí. Nakonec vymezi metodologii a zvolenou metodu CDA, její diskurzivně-historický přístup, a také jak je tato metoda využita při konkrétním výzkumu v této diplomové práci. Druhá kapitola je pak kontextuálním úvodem do vývoje vztahů Francie a Mali. Jejím cílem je uvést čtenáře do historicko-politického dění, které je nezbytné pro metodu CDA a diskurzivně-historický přístup Ruth Wodakové.

Samotná analytická část se poté skládá ze dvou celků – analýzy diskurzu prezidenta Hollanda a analýzy diskurzu prezidenta Macrona. Struktura obou analytických kapitol je stejná. Obě jsou rozděleny do dvou částí podle typu zkoumaných projevů. V rámci těchto částí je uskutečněna analýza diskurzu na základě zvolených diskurzivních témat – „*postoj Francie k (mezinárodnímu) řešení malijského konfliktu*“ pro první, obecnější typ projevů a „*spolupráce s mezinárodními aktéry*“ a „*vzájemný vztah Francie a Mali*“ pro druhý typ projevů. Hlavním pojítkem diskurzivní analýzy je tedy téma mezinárodního řešení malijského konfliktu, které je prohloubeno tématem o vzájemném vztahu obou zemí, jež doplňuje odpověď na druhou, vedlejší výzkumnou otázku. Poslední kapitola diplomové práce představí výsledky provedené analýzy prezidentského diskurzu a odpoví na předem určené výzkumné otázky.

1. Teoretická a kontextuální východiska výzkumu

Cílem následující kapitoly je vymezit teoretický, kontextuální a metodologický rámec diplomové práce. Kapitola se nejdříve zaměří na představení teoretického východiska, jež spočívá v teorii rámování, a základního konceptu, který práce využívá – konceptu multilateralismu. Následně objasní kontextuální prvky vázající se k určení předmětu výzkumu. Jedná se o postavení prezidenta v rámci francouzského politického systému a francouzské pojetí konceptu multilateralismu. Volba předmětu výzkumu ale vychází i ze současného stavu akademické debaty o multilaterálním řešení malijské krize a postavení Francie v jeho rámci, jelikož stav této debaty určuje základní předpoklady pro analýzu, již práce provádí. Nakonec je představeno metodologické zakotvení práce a metoda výzkumu – kritická diskurzivní analýza.

1.1 Teoretické vymezení práce

Teoretické vymezení diplomové práce spočívá ve dvou hlavních oblastech. První z nich představuje teorie rámování, jež je základním teoretickým východiskem výzkumu v této práci. Tato teorie totiž, jakožto teorie zabývající se vnímáním dané reality konkrétními osobami, skupinami lidí či organizacemi, poskytuje zakotvení pro výzkum prezidentského postoje k mezinárodní přítomnosti v Mali a komunikace o ní. Předmět výzkumu pak odkazuje k druhé oblasti vymezené v této kapitole. Jedná se o představení hlavního konceptu, na kterém je výzkum postaven, tedy o představení konceptu multilateralismu.

1.1.1 Teorie rámování

Pojem tzv. framing, neboli rámování, pochází již z 50. let 20. století. Tehdy začal být poprvé používán v rámci sociologického výzkumu a během 90. let 20. století pak pronikl i do mediálních a komunikačních studií. Zavedení teorie rámování v sociálních vědách je často odvozováno od díla Gregoryho Batesona, jenž v roce 1955 uvedl, že výroky nemají samy o sobě žádný význam, neboť svůj význam získávají až zařazením do rámce, který je tvořen konkrétním kontextem. Tuto argumentaci potvrdil později v 70. letech 20. století také Erving Goffmann, když tvrdil, že významy vznikají pouze na základě postupné interakce, interpretace a kontextualizace. Tyto tři procesy poté umožňují vznik tzv. sociálních rámců, které teprve udávají význam konkrétní reality. Goffmann ale dodal, že při analýze diskurzu specifické osoby je nutné brát v potaz, že jednotlivci po většinu času používají více rámců,

které se mohou i vzájemně křížit.¹

Pro komunikační studia, a i pro účely této diplomové práce, je klíčové především dílo Roberta Entmana. Podle něj podstata rámování spočívá ve dvou fázích – selekci a salinci, jinými slovy výběru a míře zřetelnosti. Řečník totiž při rámování nejdříve vybírá konkrétní aspekty vnímané reality a poté je v rámci svého diskurzu zdůrazňuje tak, aby je auditorium vnímalo ve smyslu, který jeho argumentace prosazuje. Na základě svého mínění tedy vytváří rámec vnímání konkrétní reality. Rámování ale není vždy něco, co řečník provádí vědomě. Téměř každý během promluvy k jakémukoliv publiku vynáší hodnotové soudy a určuje tak rámec vnímání konkrétní reality na základě svého osobního přesvědčení. Vytvořený rámec je poté tvořen přítomností (či absencí) klíčových slov, frází a vět, které dohromady poskytují základ argumentace o prosazení onoho přesvědčení.²

Rámce v obecném slova smyslu zdůrazňují vybrané informace o dané situaci a tím zvyšují jejich význam. K tomu odkazuje již zmíněný výraz salience. Jeho podstatou je fakt, že informace, která je pro publikum nápadnější či výraznější, je pro něj také lépe zapamatovatelná. Zvýšení salience tedy znamená i zvýšení pravděpodobnosti, že auditorium bude danou informaci vnímat a uloží si ji do paměti. Nejčastější způsoby, jak tohoto cíle dosáhnout jsou například opakování informace či její umístění na specifické místo v rámci textu či proslovu. Časté je i spojení informace s nějakou obecně známou hodnotou, se kterou se značná část publika ztotožňuje.³ Tvorba rámců nejčastěji probíhá na základě činnosti tří typů aktérů. Za prvé se jedná o tzv. stakeholdery (např. politiky, nevládní organizace, lobbistické skupiny atd.), za druhé o novináře či obecně média a za třetí o běžné občany. Pro účely diplomové práce je klíčový první typ aktérů.⁴

I přes to, že bylo vysvětleno, jak a za jakým účelem je rámování prováděno, autoři se shodují, že teorie rámování nemá jednotnou definici, a hovoří tak o stále se rozvíjejícím konceptu, jehož definice ještě nebyla pevně stanovena. Entmanovo vysvětlení teorie rámování, jež bylo klíčové pro rozvoj mediálních a komunikačních studií v 90. letech 20. století, tedy i přes jeho rozsáhlé používání nelze brát jako zastřešující.⁵

¹ Rens Vliegthart a Liesbet van Zoonen, „Power to the frame: Bringing sociology back to frame analysis“, *European Journal of Communication* 26, č. 2 (2011): 103, <https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/epdf/10.1177/0267323111404838>.

² Robert M. Entman, „Framing: Towards clarification of a fractured paradigm“, *Journal of communication* 43, č. 3 (1993): 52–53, https://www.researchgate.net/publication/209409849_Framing_Toward_Clarification_of_A_Fractured_Paradigm.

³ Ibid., 53.

⁴ Sophie Lecheler a Claes H. de Vreese, *News Framing Effects* (London: Routledge, 2018), 18.

⁵ Ibid., 2–3.

Co si již týče propojení rámování a diskurzu, kromě pojmu „rámec“ je pro něj klíčový i pojem „perspektiva“. Rámec odkazuje ke skutečnosti, že účastníci diskurzu potřebují určité sdílené přesvědčení, jež umožní diskurz zarámovat. Perspektiva pak hlouběji odkazuje k faktu, že obsah diskurzu je zpravidla zobrazen z určitého úhlu pohledu. Není tedy možné, aby jakýkoliv řečník tvořil svůj diskurz, aniž by neukázal svůj subjektivní pohled na předmět diskurzu. Obecný význam slova rámec odkazuje k organizaci v prostoru, neboť rámec určuje konkrétnímu objektu jeho umístění, a tudíž jej i odděluje od jeho okolí. Tato definice lze poté použít i v metaforickém slova smyslu při určování způsobu, jakým bude konkrétní realita vnímána. I zde slouží rámec k oddělení jedné perspektivy od druhé.⁶

Pro účely této diplomové práce je klíčové rámování v politickém diskurzu, a jak ho využívali francouzští prezidenti ve svých projevech o francouzské přítomnosti v Mali a mezinárodním řešení tamní krize. Práce se soustředí především na dva hlavní rámce tohoto diskurzu, rámec unilaterální a rámec multilaterální. Rámování je tedy základním východiskem diplomové práce, neboť představuje teoretické zakotvení pro provedení analýzy prezidentského diskurzu na základě zvolené metody CDA.

1.1.2 Multilateralismus

Multilateralismus lze popsat jako klíčový koncept, na kterém je postaven současný mezinárodní systém. Jakožto protiklad bilateralismu a unilateralismu označuje formu spolupráce mezi nejméně třemi stranami. Taková kvantitativní definice nicméně neposkytuje dostatečné vysvětlení povahy multilateralismu. Nejedná se pouze o počet zúčastněných aktérů, ale také o respekt ke společným hodnotám a politickému projektu na nich založeném. Fungování multilateralismu je závislé na dodržování společně vytvořených pravidel. Není to pouze forma spolupráce ale organizace celého mezinárodního systému.⁷

Přestože se pojem multilateralismus jako takový objevil až po konci druhé světové války, stal se rychle klíčovým znakem mezinárodního uspořádání ve 20. století. Jeho základy položila existence Společnosti národů, která již před válkou zakládala svou činnost na mezinárodní spolupráci a udržování míru. Multilateralismus se ale dodnes neustále vyvíjí a už ho nejde definovat pouze jako spolupráci mezi státy. Do hry vstupují i nestátní aktéři,

⁶ Titus Ensink a Christoph Sauer, „Social-functional and cognitive approaches to discourse interpretation: The role of frame and perspective“, in *Framing and Perspectivising in Discourse*, eds. Titus Ensink a Christoph Sauer (Amsterdam: John Benjamins, 2003), 1–2.

⁷ United Nations, „International Day of Multilateralism and Diplomacy for Peace“, staženo 22. 10. 2023, <https://www.un.org/en/observances/multilateralism-for-peace-day>.

jako jsou nevládní organizace, soukromý sektor či subjekty občanské společnosti.⁸

Unilateralismus poté představuje úplný opak mezinárodní spolupráce. Není to pouze způsob, jakým stát či jiný aktér interaguje s mezinárodním prostředím, je to také určitá volba maximalizovat vlastní zájem a omezit závazky. Multilateralismus a unilateralismus jsou často chápány jako úplné opaky. Rozdíl mezi čistě jednostranným přístupem a účelnou spoluprací spočívá především v tom, že v rámci multilaterálního přístupu se s partnery vede dialog a na základě něj je přijato rozhodnutí. Současné mezinárodní uspořádání již řadí Francii mezi evropské střední mocnosti, které i přes své aspirace nejsou schopny jednat efektivně v rámci unilaterální roviny. Současné výzvy, jako například válka proti terorismu, je nakonec nutné řešit globálně, neboť již nejsou pouze problémem jednoho či několika států, ale celého světa.⁹

Koncept multilateralismu je pro diplomovou práci klíčový, neboť odkazuje k rozvinuté formě mezinárodní spolupráce. Zkoumaný postoj dvou francouzských prezidentů k multilateralizaci africké politiky vůči Mali pak odkazuje k onomu rozvoji této spolupráce, která se z téměř unilaterálního základu vyvíjela směrem k mnohostranné přítomnosti.

1.2 Základní kontextuální východiska práce

Následující kapitola představí nejdůležitější kontextuální prvky diplomové práce. Jedná se o postavení francouzského prezidenta uvnitř tamního politického systému, pojetí multilateralismu v rámci francouzské zahraniční politiky, především politiky vůči africkému kontinentu, a také o kontext debaty o mezinárodním řešení malijské krize v akademické sféře. Pravomoci francouzského prezidenta a význam jeho role v zahraniční, potažmo africké politice, jsou hlavním východiskem pro určení předmětu výzkumu práce – prezidentského diskurzu o multilaterálním řešení malijské krize. Předmět práce pak úzce souvisí také s francouzským přístupem k multilaterální spolupráci v Africe. Významným kontextuálním východiskem je i dosavadní stav akademické debaty na téma mezinárodní přítomnosti v Mali a postavení Francie v jejím rámci. Určení stavu této debaty totiž umožňuje definovat základní předpoklady, ze kterých diplomová práce vychází.

⁸ Research Guides, „Multilateralism: About History of Multilateralism“, staženo 22. 10. 2023, <https://libraryresources.unog.ch/multilateralism/history>.

⁹ Manfred Berthele a Holger H. Mey, „Unilateralism in Theory and Practice“, *Comparative Strategy* 17, č. 2 (1998): 198–202, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1080/01495939808403141>.

1.2.1 Postavení francouzského prezidenta v rámci politického systému

Francouzský prezident hraje ve tvorbě africké politiky klíčovou roli, jež je i hlavním bodem výzkumu v této diplomové práci. Tato role, založená ve velké míře na tzv. vyhrazené doméně, představuje zásadní charakteristiku francouzského politického systému. Výběr předmětu analýzy diplomové práce – prezidentského diskurzu o multilateralizaci řešení malijské krize – je založen právě na specifickém postavení prezidenta v rámci politického systému a na jeho pravomocích, jež z něj dělají klíčového aktéra zahraniční politiky.

Francouzská Pátá republika je řazena do poloprezidentských režimů, kde prezidentovo postavení v exekutivě převládá nad postavením premiéra. Prezident je tedy aktivním hráčem, který je díky svému výraznému postavení schopen formulovat vlastní politiku, a tudíž je také schopen dominovat politickému systému a převažovat vliv ostatních institucí, jako je například premiér či parlament.¹⁰

Prezident je již od počátků Páté republiky klíčovou institucí. Jeho postavení je dáno mnoha faktory, mezi které patří i zavedení přímé volby v roce 1962.¹¹ Přestože Ústava Páté republiky z roku 1958 zavedla poměrně slabého prezidenta voleného sborem volitelů, byla to právě silná osobnost Charlese de Gaulla, a později i výše zmíněná přímá volba, již de Gaulle zavedl, která dala prezidentovi možnost výrazně zasahovat do politického procesu. Další výraznou změnu systému představovala první tzv. kohabitace v roce 1986. Přestože prezident stál tehdy poprvé v opozici vůči premiérovi, stále mu zůstaly významné pravomoci především v oblasti zahraniční a obranné politiky. K důležitým milníkům francouzského politického systému je poté nutné přidat i rok 2000, kdy se délka prezidentského mandátu snížila ze sedmi na pět let, stejně jako tomu je u Národního shromáždění. Prezidentské volby se tedy konají chvíli před těmi legislativními, a pravděpodobnost další kohabitace se tak výrazně snižuje, jelikož je mnohem méně pravděpodobné, že voliči změní svůj názor během přibližně šesti týdnů. Tyto přelomové momenty přiblížily celý systém více k definici prezidentského systému, vzhledem k tomu, že prezident má od té doby větší jistotu, že bude schopen prosazovat vlastní politiku.¹²

¹⁰ Petr Javůrek, „Prezidenti poloprezidentských systémů“, in *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech – Česká republika v komparativní perspektivě*, eds. Miroslav Novák a Miloš Brunclík (Praha: Dokořán, 2008), 11–15.

¹¹ Michel Perottino, „Prezident republiky ve Francii“, in *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech – Česká republika v komparativní perspektivě*, eds. Miroslav Novák a Miloš Brunclík (Praha: Dokořán, 2008), 134–135.

¹² Robert Elgie a Emiliano Grossman, „Executive Politics in France: from leader to laggard?“, in *The Oxford Handbook of French Politics*, eds. Robert Elgie, Emiliano Grossman a Amy G. Mazur (Oxford: Oxford University Press, 2017), 184–185.

Co se týče prezidentových konkrétních pravomocí, dělí se na vlastní a sdílené. Lišíme je podle nutnosti kontrasignace. Mezi vlastní pravomoci patří jmenování premiéra, vyhlášení referenda na návrh vlády či společný návrh Národního shromáždění a Senátu, právo rozpustit Národní shromáždění¹³ či právo na použití výjimečných pravomocí v případě bezprostředního ohrožení státu podle článku 16 Ústavy Francouzské republiky (tzn. ohrožení instituce republiky, nezávislosti národa, územní celistvosti či plnění mezinárodních závazků). V případě uplatnění článku 16 přestává platit rozdělení pravomocí stanovené ústavou a prezident má v rukou veškeré pravomoci patřící původně jiným orgánům.¹⁴

Prezident dále sám komunikuje s oběma komorami Parlamentu prostřednictvím zpráv (o kterých se nehlasuje)¹⁵, jmenuje tři členy a předsedu Ústavní rady a má právo obrátit se na Ústavní radu. Prezident je zároveň předsedou Rady ministrů, velitel ozbrojených sil a předsedou rad a vyšších výborů národní obrany. Ostatní pravomoci prezidenta republiky jsou kontrasignovány předsedou vlády a případně pak i příslušnými ministry.¹⁶

Přestože dle Ústavy Páté republiky prezident dostal rozsáhlé pravomoci, nejsou tyto pravomoci zdrojem veškeré jeho moci, vždy je nutné přihlídnout i k politické situaci. Bezesporu ale existuje několik oblastí, kde zasahuje prezident výhradně sám. Jedná se o tzv. vyhrazenou doménu, termín, který má kořeny v gaullistické Francii a původně se vztahoval k politice týkající se Alžírka. Pojem se pak rozšířil na celou oblast francouzského afrického společenství bývalých kolonií.¹⁷ Vyhrazená doména ale dodnes zůstává spornou sférou prezidentské politiky. Přestože se původně týkala jen alžírské otázky, rozšířila se později i na otázky francouzsko-afrického společenství, obrany a zahraniční politiky jako takové. V ostatních doménách lze umožnit vládě stanovovat koncepci politiky, v rámci vyhrazené domény však koncepci tvoří výlučně prezident. Od doby de Gaulla se tedy počáteční myšlenka přeměnila v určitou tradici rozdělení výkonné moci ve prospěch

¹³ Élysée, „Le rôle du Président“, staženo 4.12.2022, <https://www.elysee.fr/la-presidence/le-role-du-president>.

¹⁴ Assemblée nationale, „Le Président de la République“, staženo 4. 12. 2022, <https://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/role-et-pouvoirs-de-l-assemblee-nationale/les-institutions-francaises-generalites/le-president-de-la-republique>.

¹⁵ Conseil constitutionnel, „Texte intégral de la Constitution du 4 octobre 1958 en vigueur“, staženo 4.12.2022, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur>.

¹⁶ Élysée, „Le rôle du Président“.

¹⁷ Perottino, „Prezident republiky ve Francii“, 135–136.

prezidenta.¹⁸

V současné době vyhrazená doména zahrnuje zejména oblast obranné a zahraniční politiky. V těchto odvětvích má před slovy francouzské ústavy přednost spíše úsudek prezidenta republiky. Neznamená to však, že za tyto dvě oblasti je odpovědný pouze prezident, i vláda má podle ústavy rozsáhlé pravomoci¹⁹ - podle článku 20 Ústavy Francouzské republiky určuje a provádí národní politiku a podle článku 21 je premiér odpovědný za obranu státu.²⁰ Proto je někdy místo pojmu vyhrazená doména používán i pojem sdílená doména.²¹

Ústava však i tak prezidentovi přisuzuje významnou roli v obraně státu, neboť je podle článku 5 garantem národní nezávislosti a územní celistvosti státu a podle článku 15 také hlavou ozbrojených sil. Od roku 2002 předsedá rovněž radám a vyšším výborům pro národní obranu, jak již bylo zmíněno výše.²² Hlava státu jako garant národní nezávislosti, územní celistvosti a dodržování mezinárodních smluv rozhoduje o použití ozbrojených sil a od roku 1964 má odpovědnost a pravomoc v případě potřeby nasadit jaderné zbraně. Předsedá také Radě pro jadernou politiku a Národní radě pro obranu a bezpečnost, která má v kompetenci všechny otázky obrany a bezpečnosti.²³

Přestože za obranu státu je podle ústavy odpovědný premiér a vláda má k dispozici ozbrojené síly, je její povinností informovat Parlament v případě rozhodnutí tyto síly nasadit v zahraničí. Stejně tak podle ústavy vláda určuje a provádí národní politiku, Ústavní rada k tomu ale dodává, že plné uplatnění článku 20 je možné pouze v období kohabitace. V období shody mezi prezidentskou a parlamentní většinou je to tedy mnohem více prezident republiky, kdo určuje státní politiku. Je tudíž zřejmé, že prezident má v určování politického směřování převahu, jelikož období kohabitace je mnohem méně časté než jeho opak.²⁴

Zahraniční politika a diplomacie jsou druhou výsadní oblastí prezidenta republiky. Podle článku 14 odpovídá prezident za akreditaci francouzských velvyslanců v zahraničí. Prezident ale především sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy, vstupuje do přímého

¹⁸ Michel Perottino, *Francouzský politický systém* (Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2005), 102–103.

¹⁹ Vie publique, „Qu'est-ce que le domaine réservé au président de la République?“, staženo 18. 1. 2023, <https://www.vie-publique.fr/fiches/19418-quest-ce-que-le-domaine-reserve-au-president-de-la-republique>.

²⁰ Conseil constitutionnel, „Texte intégral de la Constitution“.

²¹ Vie publique, „Qu'est-ce que le domaine réservé“.

²² Ibid.

²³ Vie publique, „Le président de la République, un chef de guerre?“, staženo 18. 1. 2023, <https://www.vie-publique.fr/fiches/19416-le-president-de-la-republique-un-chef-de-guerre>.

²⁴ Ibid.

kontaktu s ostatními hlavami států a reprezentuje Francii na mezinárodní scéně a na poli mezinárodních organizací. Přestože je možné, aby i premiér vystupoval na své oficiální zahraniční cestě jménem Francie, lze tak učinit pouze po vzájemné dohodě s prezidentem.²⁵

Není to jen rozdělení moci ústavou, které udělalo z prezidenta hlavního aktéra zahraniční politiky, je to i politická praxe a způsob vlády rozvíjející se již od doby Charlese de Gaulla, v němž se jeho nástupci na postu prezidenta rozhodli pokračovat. Vyhrazená doména se tak stala ústředním bodem politického života Páté republiky, přestože není v její ústavě nijak zakotvena. Záleží tedy pouze na prezidentově pojetí výkonu moci a na jeho rozhodnutí, jak s vyhrazenou doménou zacházet.²⁶

1.2.2 Multilateralismus ve francouzském pojetí

Vzhledem k tomu, že se diplomová práce zabývá postojem dvou francouzských prezidentů vůči multilaterálnímu řešení malijské krize, je třeba také definovat francouzský přístup k multilateralismu. Tato kapitola se zaměřuje na francouzské chápání multilateralismu a ukazuje, jak se Francie z obecného hlediska staví k mezinárodní spolupráci na africkém kontinentu.

Multilateralismus ve francouzském podání nyní odpovídá obecné definici tohoto mnohostranného uspořádání. Zakládá si na spolupráci při řešení různorodých problémů týkajících se například míru, klimatické změny, boje proti terorismu a dalších. Je to také nejlepší nástroj k omezení rivality mezi jednotlivými aktéry.²⁷ Co se ovšem týče jeho aplikace na v této práci zkoumanou africkou politiku, je často spojován se snahou vyvázat se z narativů o neokolonialismu. Již od 90. let 20. století se světové liberální mocnosti, včetně Francie, snažily získat mezinárodní souhlas se svými intervencemi a ukázat tak, že se nejedná pouze o jejich zájem, ale o společný zájem celé mezinárodní komunity. Tento mezinárodní souhlas byl velmi hodnotný, jelikož zvyšoval popularitu rozhodnutí na domácí půdě, snižoval riziko odporu třetích stran a zároveň umožňoval sdílení zátěže mezi spojenci. Vzhledem k poměrně nízké míře domácí opozice vůči francouzským zásahům v Africe můžeme francouzskou motivaci k postupné multilateralizaci africké politiky přisoudit spíše

²⁵ Vie publique, „Qu'est-ce que le domaine réservé“.

²⁶ Jean Guisnel, „Un domaine absolument « réservé »: la politique étrangère et la défense“, in *Histoire secrète de la Ve République*, eds. Jean Guisnel a Roger Faligot (Paris: La Découverte, 2007), 308–309.

²⁷ France Diplomatie - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „Le multilatéralisme : un principe d'action pour la France“, staženo 22. 10. 2023, <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/la-france-et-les-nations-unies/le-multilateralisme-un-principe-d-action-pour-la-france/>.

posledním dvěma uvedeným důvodům.²⁸ Od určitého bodu zlomu, jenž nastal během 90. let 20. století, se tedy Francie začala obracet na další světové hráče, především na africké regionální organizace a EU. V tomto bodě se také poprvé objevil narativ o „africkém řešení afrických problémů“. Francouzská bezpečnostní politika vůči Africe se začala formálně opírat o tři pilíře: multilateralismus, regionalismus a africkou odpovědnost.²⁹

Hovoříme-li o motivaci k přechodu k multilateralizaci africké politiky, je nutné pochopit i uspořádání, které jí předcházelo. Z historického hlediska je proces tvorby zahraniční politiky vůči Africe definován pojmem *Françafrique*, který odkazuje k vývoji zvláštního vztahu mezi Francií a jejími bývalými koloniemi po získání nezávislosti. Období studené války bylo charakteristické vznikem tzv. *pré carré*, privilegované sféry vlivu, která byla na Francii vázána řadou obranných a vojenských dohod či dohod o technické a kulturní spolupráci. Zvláštní vztah byl ovlivňován hlavně charakterem tvorby africké politiky, která na rozdíl od jiných oblastí nepodléhala klasickému procesu a parlamentní kontrole, nicméně byla jako tzv. vyhrazená doména tvořena v Elysejském paláci „africkou buňkou“, jež se skládala ze speciálních poradců prezidenta.³⁰

Původní charakteristika francouzsko-afrického vztahu spojovaná s vojenskými intervencemi minimálně jednou za rok, trvalým rozmístěním vojenských jednotek, množstvím neoficiálních vztahů a aktivit mezi oběma stranami a v neposlední řadě specifickým postavením v rámci procesu tvorby zahraniční politiky tedy v 90. letech 20. století prošla změnou. Tradiční intervence v afrických státech byly kvůli široce kritizované intervenci ve Rwandě zdiskreditovány a měly být nahrazeny mírovými iniciativami, které spíše, než v jednotlivých zemích měly působit regionálně.³¹ Důležitými faktory kromě rwandské genocidy byly i rozpad bipolárního světa či důsledky globalizace, které nevyhnutelně vedly k internacionalizaci politik a k multilateralismu. V rámci těchto přelomových událostí prošly struktury francouzské spolupráce s africkými

²⁸ Stefano Recchia, „A legitimate sphere of influence: Understanding France’s turn to multilateralism in Africa“ *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 513–515, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733985>.

²⁹ Benedikt Erforth, „Multilateralism as a tool: Exploring French military cooperation in the Sahel“ *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 561–567, <https://www.tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733986>.

³⁰ Tony Chafer, „Hollande and Africa Policy“ *Modern & Contemporary France* 22, č. 4 (2014): 514, <https://www.tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09639489.2014.957966>.

³¹ Tony Chafer, „Chirac and ‘la Françafrique’: No Longer a Family Affair“ *Modern & Contemporary France* 13, č. 1 (2005): 19–21, <https://www.tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/0963948052000341196>.

zeměmi velkými změnami, které se odrazily i do charakteristiky africké politiky.³² Obrat k multilateralismu ve francouzské bezpečnostní politice v Africe vznikl s vědomím, že toto rozšíření nutně znamená globální cíle. Nový směr vojenské spolupráce v Africe měl být založený na omezení stálé vojenské přítomnosti, spolupráci s Evropou a OSN a podpoře afrických obranných sil.³³

Období analyzované v této diplomové práci by tedy již mělo být zařazeno do zmíněného období multilateralismu. Po roce 2012 se Francie prezentovala jako střední mocnost, jejíž role v multilaterálním kontextu je rozvíjena především skrze EU a OSN. Přesto se však stále dalo debatovat o její globální aspiraci vzhledem ke koloniální zkušenosti a vlastnictví jaderných zbraní. Více realistický rámec nicméně naznačuje, že francouzské zájmy ve světě je snazší prosazovat skrze multilaterální proces, konkrétně na poli EU, NATO či OSN.³⁴

1.2.3 Mezinárodní řešení malijské krize v rámci francouzské africké politiky

Následující kapitola ukazuje, jak je mezinárodní přístup k řešení malijské krize v rámci francouzské africké politiky reflektován v akademické sféře, a tedy i z jakých předpokladů vychází výzkum této diplomové práce. Jako počáteční východisko práce bylo nejdříve určeno specifické postavení prezidenta v rámci tvorby africké politiky. Tato kapitola nicméně představí hlubší kontextuální základy pro prováděnou analýzu, co se týče přístupu k multilaterální přítomnosti na africkém kontinentu a konkrétního případu řešení malijské krize.

Francouzská africká politika, a tedy i její postupná multilateralizace, je v akademické literatuře reflektována v první řadě z historické perspektivy. Vzhledem k francouzské koloniální minulosti je africká politika spojována s pojmem *Françafrique*, často používaným termínem pro analýzu francouzsko-afrického zvláštního vztahu napříč 20. stoletím.³⁵ Tento termín však přestal být relevantní v 90. letech 20. století. Pernille Riekerová definuje během 90. let určitý přelom ve vzájemných vztazích a posun směrem

³² Josselin de Rohan, „La politique africaine de la France“, *Sénat*, staženo 5.12.2022, https://www.senat.fr/rap/r10-324/r10-324_mono.html#toc4.

³³ *Ibid.*

³⁴ Jean-Pierre Darnis, „François Hollande’s Presidency: A New Era in French Foreign Policy?“, *IAI Working papers* 12, č. 19 (2012): 3–4, <https://hal.science/hal-03916317v1>.

³⁵ Tony Chafer, „French African Policy in Historical Perspective“, in *Readings in the International Relations of Africa*, ed. Tom Young (Bloomington: Indiana University Press, 2016), 135–143.

k mezinárodní spolupráci na poli africké politiky. Otevírá i témata vojenského intervencionismu po široce kritizované intervenci ve Rwandě a snahy o zavedení regionálních mírových iniciativ.³⁶

Přístup k francouzskému intervencionismu na africkém kontinentu, pozice Francie jakožto hlavního garanta bezpečnosti a neustálá přítomnost vojenských jednotek nicméně mírně zpochybňují debatu o rozchodu s politikou *Françafrique*, po jejíž obměně bylo voláno v důsledku fiaska spojeného s intervencí ve Rwandě. Bruno Charbonneau tvrdí, že nový způsob vojenské spolupráce zahájený v 90. letech 20. století programem RECAMP neomezil vojenské zásahy na kontinentu, ale pouze pozměnil definici vojenských intervencí v Africe.³⁷

Pro účely diplomové práce je ale klíčový pokus o změnu v africké politice, jenž je spojen s nástupem François Hollande do funkce prezidenta. Jeho zvolení je reflektováno s důrazem na snahu navázat zcela nové partnerství s Afrikou. Chaferův článek *Hollande and Africa Policy* spojuje neadekvátnost narativu *Françafrique* právě s Hollandovou představou o nové africké politice.³⁸ Richard Moncrieff poté představuje názor, že ačkoliv více prezidentů již v minulosti projevilo snahu, ani jednomu se zatím nepodařilo zcela skoncovat s narativem *Françafrique*.³⁹ Tvorbu nové africké strategie za prezidenta Hollande založené na jejím rozšíření multilaterálním směrem pomocí principů afrikanizace a europeizace reflektuje Tony Chafer také v článku *France in Mali: Towards a new Africa strategy?*. Vytvoření nové vojenské strategie v Africe ale odporuje zahájení operace Serval a na ni navazující operace Barkhane. I zde je kladen důraz na skutečnost, že ačkoliv existovala snaha praktiky spojené s *Françafrique* odmítat, Francie stále hrála hlavní vojenskou roli v regionu a multilaterální přístup k Africe byl velmi sporadickým.⁴⁰

Benedikt Erforth, ale také další autoři, jako Gordon D. Cumming, Roel van der Velde, Tony Chafer, Thierry Tardy a Stefano Recchia poukazují na skutečnost, že přestože

³⁶ Pernille Rieker, *French Foreign Policy in a Changing World: Practising Grandeur* (Cham: Springer International Publishing, 2017), 39–55.

³⁷ Bruno Charbonneau, „Mastering “Irrational” Violence: The Relegitimization of French Security Policy in Sub-Saharan Africa“, *Alternatives* 31, č. 2 (2006): 215–217, <https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1177/030437540603100205>.

³⁸ Chafer, „Hollande and Africa Policy“, 513–516.

³⁹ Richard Moncrieff, „French Africa policy: Sarkozy's legacy, and prospects for a Hollande Presidency“, *South African Journal of International Affairs* 19, č. 3 (2012): 375–376, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/10220461.2012.741104>.

⁴⁰ Tony Chafer, „France in Mali: Towards a new Africa strategy?“ *International Journal of Francophone Studies* 19, č. 2 (2016): 119–132, <https://web-s-ebcsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a68abd66-d9ed-42cc-9542-6cb0efc69762%40redis>.

od 90. let 20. století lze pozorovat přechod k multilateralismu v africké politice, tento přístup je pro Francii určitou překážkou. Cumming, Van der Velde a Chafer se shodují na tom, že ani po roce 2012 Francie ještě zcela neopustila unilaterální model zasahování v Africe, a proto hovoří spíše o jakési formě hybridních intervencí.⁴¹ Také podle Thierry Tardyho se Francie stále snaží hledat způsob, jak si ponechat právo na unilaterální mise.⁴² Společně se Stefanem Recchiou nazývají tento přístup jako nejistý multilateralismus.⁴³

Ačkoliv je mezinárodní přístup k řešení krizí v bývalých afrických koloniích na počátku Hollandova mandátu vnímán velmi nejistě, jsou i autoři, jež postupně začali klást důraz na multilaterální spolupráci v regionu Sahelu. Článek B. Erfortha *Multilateralism as a tool: Exploring French military cooperation in the Sahel* je vzhledem do francouzských snah o multilaterální spolupráci jak s africkými, tak evropskými zeměmi, jak za volebního období prezidenta Hollanda, tak i jeho nástupce Emmanuela Macrona.⁴⁴ Multilateralizace úzce souvisí i s postupně rostoucím zapojením EU. Mark Furness a Gorm Rye Olsen reflektují implementaci společného řešení krizí na africkém kontinentu. Poukazují na určitou míru europeizace, která je ale stále limitována národními zájmy jednotlivých zemí, které se snaží EU použít jako nástroj k jejich prosazování.⁴⁵ Friedrich Plank také vyzdvihuje spolupráci na úrovni EU. Přestože Francie je stále schopná zasáhnout v Africe samostatně, akce EU ve spolupráci s africkými orgány jsou jí nepostradatelnou podporou.⁴⁶ V neposlední řadě poukazuje Francisco Jiménez García také na roli OSN. S rostoucí globalizací zdůrazňuje nutnost multilateralizace a europeizace řešení konfliktu, přestože státy jako Francie jsou stále schopny provádět unilaterální vojenské intervence v souvislosti s jejich historickými a politickými vazbami na danou oblast.⁴⁷

⁴¹ Tony Chafer, Gordon D. Cumming a Roel van der Velde, „France’s interventions in Mali and the Sahel: A historical institutionalist perspective“ *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 482–484, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733987>.

⁴² Thierry Tardy, „France’s military operations in Africa: Between institutional pragmatism and agnosticism“, *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 534–536, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1734571>.

⁴³ Stefano Recchia a Thierry Tardy, „French military operations in Africa: Reluctant multilateralism“, *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 473, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733984>.

⁴⁴ Erforth, „Multilateralism as a tool“, 568–577.

⁴⁵ Mark Furness a Gorm Rye Olsen, „Europeanisation and the EU’s comprehensive approach to crisis management in Africa“, *European Politics and Society* 17, č. 1 (2016): 105–108, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/23745118.2015.1075779>.

⁴⁶ Friedrich Plank, *Evaluating the Africa-EU Partnership on Peace and Security: Interregional Cooperation in Peace Operations* (Cham: Springer International Publishing, 2022), 167–168.

⁴⁷ Francisco Jiménez García, „Multilevel operations in the management of asymmetric conflicts: from growing cooperation to a strategic partnership. Reflections around the integrated stabilization operations in Mali and Central African Republic“, in *Peacekeeping: Global Perspectives, Challenges and Impacts*, ed. Pablo Antonio Fernández-Sánchez (New York: Nova Science Publishers, 2018), 234.

Podstatným rámcem nahlížení na mezinárodní politiku vůči Subsaharské Africe a vůči Mali je poté kontext mezinárodní války proti terorismu, jenž je také součástí obou zkoumaných prezidentských diskurzů o přítomnosti v Mali. Velkou přehledovou studií malijského konfliktu v rámci protiteroristického boje je publikace Christophera S. Chivvise *The French war on Al Qa'ida in Africa*. Chivvis zasazuje francouzskou intervenci v Mali do širokého kontextu boje proti terorismu v severní Africe, konkrétně proti tamější odnoži Al-Kájdý.⁴⁸

Zasazení malijské krize do širšího rámce války proti terorismu se věnují i jiní autoři, jako například Bruno Charbonneau či Maya Kandelová. Boj proti terorismu vidí jako důvod k mezinárodní spolupráci. Charbonneau vojenskou intervenci v Mali staví nejen do kontextu Francií vedených protiteroristických operací, ale právě i mírových misí OSN, konkrétně mise MINUSMA ve spojení s francouzskými operacemi Serval a Barkhane.⁴⁹ Kandelová pak dále vyzdvihuje význam francouzsko-americké spolupráce v boji proti terorismu a označuje ji jako jednu z nejdůležitějších součástí vztahu obou zemí.⁵⁰ Operace Barkhane a boj proti terorismu je hlavním tématem také pro Judit Godóovou, která ale vnímá francouzskou vojenskou přítomnost v zemích skupiny G5 Sahel spíše než jako impuls pro mezinárodní spolupráci jako důkaz, že Francie stále představuje hlavního garanta bezpečnosti regionu.⁵¹ Tento názor sdílí Susanna D. Wingová a dodává, že regionalizace francouzských aktivit v rámci boje proti terorismu byla především snahou vyprostit se z trvajících vnitřních politických problémů v Mali.⁵²

Nicméně existuje i názor, že ústřední postavení přikládané protiteroristickému úsilí podkopává snahy o skutečné vyřešení malijského konfliktu. Ten obhajuje Bruno

⁴⁸ Christopher S. Chivvis, *The French war on Al Qa'ida in Africa* (Cambridge: Cambridge University Press, 2016), xiii.

⁴⁹ Bruno Charbonneau, „Intervention in Mali: building peace between peacekeeping and counterterrorism“, *Journal of Contemporary African Studies* 35, č. 4 (2017): 415, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/02589001.2017.1363383>.

⁵⁰ Maya Kandel, „Hand in Hand and Eye to Eye? US–French Counterterrorism Cooperation in the Sahel in the Trump–Macron Era“, in *Alliances and Power Politics in the Trump Era: America in Retreat?*, eds. Maud Quessard, Frédéric Heurtebize a Frédéric Gagnon (Cham: Springer International Publishing, 2020), 121–122.

⁵¹ Judit Godó, „In the Shackles of Instability: Challenges of Operation Barkhane in the G5 Sahel Countries“ *Hungarian Journal of African Studies* 15, č. 4 (2021): 53, <https://journals.lib.pte.hu/index.php/afrikatanulmanyok/article/view/5227>.

⁵² Susanna D. Wing, „French intervention in Mali: strategic alliances, long-term regional presence?“ *Small Wars & Insurgencies* 27, č. 1 (2016): 59–61, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09592318.2016.1123433>.

Charbonneau, který konflikt v Mali vidí jako věčnou válku.⁵³ Ondřej Čábelka a Stanislav Štěpánek k tomu pak dodávají, že malijský konflikt je jedním z nejdéle trvajících asymetrických konfliktů s účastí sil národních států na jedné straně a nestátních ozbrojených aktérů na straně druhé. Na problém nahlíží skrze operační aktivity Takuba Task Force ve spojení s komplikacemi způsobenými vojenským převratem v roce 2020. Vojenské převraty tak vidí jako určitý bod zlomu v přístupu k mezinárodnímu řešení malijské krize.⁵⁴

Z představení současné debaty o francouzské, ale i mezinárodní přítomnosti v Mali vyplývá poměrně jednoznačný předpoklad, že multilaterální přístup Francie k řešení malijské krize byl alespoň na úplném počátku velmi sporadickým. Rozšiřující se mezinárodní přítomnost v Mali však Francii nutila se této multilateralizaci přizpůsobit. Cílem diplomové práce je rozšířit debatu právě v tomto směru a určit, jakým směrem se francouzský přístup k mezinárodnímu řešení krize v Mali vyvíjel mezi lety 2012 a 2022.

1.3 Výzkumný rámec

Z metodologického hlediska je diplomová práce případovou studií. Tato studie se skládá ze dvou konkrétních případů reprezentovaných diskurzy dvou francouzských prezidentů – F. Hollanda a E. Macrona. Jako metoda výzkumu byla zvolena kritická diskurzivní analýza a její historicko-diskurzivní přístup. Pro výzkum multilateralizace africké politiky v diskurzu francouzských prezidentů je vhodným nástrojem, jelikož umožňuje studovat jejich vyjadřování v rámci politického i historického kontextu. Následující kapitola blíže představí vybranou metodu a její aplikaci na konkrétní výzkum diplomové práce. Objasní také definici výzkumných otázek a výběr analyzovaného materiálu.

1.3.1 Diskurzivní analýza

Diskurzivní analýza představuje jednu z metod kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkumná strategie je definována jako bádání zaměřené spíše na slova a vyjádření než na kvantifikaci při sběru a analýze dat. Kvalitativní výzkum je tedy velkým zastřešujícím pojmem pro analýzu lidského chápání a interpretaci sociálních interakcí. Na rozdíl od

⁵³ Bruno Charbonneau, „Faire la paix au Mali: les limites de l’acharnement contre-terroriste“, *Canadian Journal of African Studies / Revue canadienne des études africaines* 53, č. 3 (2019): 447–448, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/00083968.2019.1666017>.

⁵⁴ Ondřej Čábelka a Stanislav Štěpánek, „French counterinsurgency in Mali before and after the coup d’état of 2020: Fallout from Task Force Takuba’s Operational Activities“, *Obrana a strategie* 21, č. 2 (2021): 43, <https://www.obranaastrategie.cz/en/archive/volume-2021/2-2021/articles/french-counterinsurgency-in-mali-before-and-after-the-coup-d-etat-of-2020.html>.

zkoumání určité četnosti dat, které se věnuje kvantitativní výzkum, kvalitativní strategie dává mnohem větší důraz na slova a jejich jednotlivé významy.⁵⁵

Zvolená metoda analýzy diskurzu je definována jako výzkum jazykového materiálu, jako je mluva nebo její psaná forma v podobě projevů, prohlášení, rozhovorů atd. Výzkum takového jazykového materiálu umožňuje poskytnout obecný důkaz o uvažování a jednání interpreta.⁵⁶ Materiál čili diskurz, představuje skutečnou promluvu jedince, která je zkoumána na základě určité předchozí znalosti o významu slov. Diskurz ve své podstatě totiž nepředstavuje pouze slova, ale i myšlenky jimi formované, které mají za cíl uplatňovat určitý vliv odvíjející se od způsobu, jakým jsou předávány.⁵⁷

Diskurz jako takový je tedy termín odkazující k používání jazyka. Podle Michaela Foucaulta je diskurz praktikou, která formuje objekty, o kterých hovoří. Diskurz tak utváří různé verze událostí podle toho, jakým stylem o nich mluví. Diskurz jak v psané, tak v mluvené formě slouží k tvorbě světa okolo nás. Tento narativ se úzce váže k teorii sociálního konstruktivismu, která popisuje lidské vnímání reality jako konstrukt vytvořený sociálními interakcemi, tedy ve velké míře právě jazykem. Diskurz, jako tento konstrukt, je velmi subjektivní, jelikož je tvořen v rámci určitých sociálních podmínek. Každý diskurz může skutečnosti přiřazovat docela jiné charakteristiky, přesto však podle něj budou pravdivé.⁵⁸

1.3.1.1 Kritická diskurzivní analýza a její diskurzivně-historický přístup

Diskurzivně analytický výzkum je velmi různorodý, pro účely diplomové práce je ale důležité odvětví věnující se fungování moci ve společnosti. Zvolen byl tedy jeden ze základních typů diskurzivní analýzy, konkrétně CDA. Ruth Wodaková ji popisuje právě jako výše zmíněný vztah mezi jazykem a mocí. Tato metoda se specificky zabývá institucionálními, politickými, genderovými a mediálními diskurzy ve velmi širokém slova smyslu, a proto je i vhodnou metodou k výzkumu diskurzu dvou zvolených francouzských prezidentů v této práci. Wodaková také dodává, že každý diskurz je tvořen a interpretován historicky, a tudíž jeho existence v čase a prostoru hraje zásadní roli ve vytváření jeho významu.⁵⁹ Cílem CDA je skutečné porozumění společenským problémům. Nesnaží se

⁵⁵ Martyn Hammersley, *What is Qualitative Research?* (London: Bloomsbury Academic, 2013), 1–2.

⁵⁶ Stephanie Taylor, *What is Discourse Analysis?* (London: Bloomsbury Academic, 2013), 1–3.

⁵⁷ Barbara Johnstone, *Discourse Analysis* (Hoboken: John Wiley & Sons, 2018), 1–3.

⁵⁸ Vivien Burr, *Social constructionism* (London: Routledge, 2015), 73–76.

⁵⁹ Ruth Wodak, „What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments“, in *Methods of Critical Discourse Analysis*, eds. Ruth Wodak a Michael Meyer (London: SAGE Publications, 2001), 1–3.

nutně o rozvoj určité teorie či disciplíny. CDA s teorií pracuje, ale využívá ji spíše k realizaci svého sociopolitického cíle.⁶⁰

Zatímco počátek diskurzivní analýzy podle jejího průkopníka, M. Foucaulta, tkví ve zkoumání sociální dimenze diskurzu, tedy ve zkoumání jeho role v organizaci společnosti, CDA se snaží tuto sociální dimenzi propojit s dimenzí lingvistickou, popřípadě i psychologickou. Přívlastek „kritická“ totiž odkazuje k pojmání diskurzu jako způsobu udržování nerovného rozdělení moci ve společnosti, jak říká Wodaková.⁶¹ CDA ve své základní podstatě sleduje změny v jazyce a propojuje je se změnami ve společnosti za použití relevantních sociálních a politických teorií. Norman Fairclough dodává, že každá diskurzivní událost obsahuje tři dimenze: dimenzi textovou, dimenzi diskurzivní praxe a rovněž i sociální praxi. V každé promluvě lze identifikovat tyto tři složky a tomu je nutné uzpůsobit i metodu výzkumu. Je totiž třeba si uvědomit, že tzv. řeč v akci neboli diskurz není pouze individuálním jednáním, ale formou sociální praxe, pomocí které lidé spoluvytváří svět. Společenské dění a struktura tedy ovlivňuje diskurz a ten zpětně působí na společnost.⁶²

Stejně jako Fairclough, i Wodaková se se pak nejvíce soustředí na diskurz jako součást politické a ideologické praxe. K tomu se váže i finální volba diskurzivně-historického přístupu pro účel této diplomové práce. Tento přístup umožní zjistit, jak se diskurz proměňuje v závislosti na konkrétním politickém vývoji.⁶³

Wodaková shrnuje diskurzivně-historický přístup do sedmibodové stupnice:

1. Poskytnutí sociálního, politického a historického kontextu.
2. Hledání souvisejících textů a jejich propojování (tvorba intertextuality a interdiskurzivity).
3. Formulace přesné výzkumné otázky.
4. Vytvoření kategorií vztahujících se k výzkumným otázkám.
5. Aplikace jednotlivých kategorií na daný diskurz v závislosti na dříve zvoleném teoretickém přístupu.

⁶⁰ Teun A. van Dijk, „Principles of critical discourse analysis“ *Discourse & Society* 4, č. 2 (1993): 252, <https://www.jstor.org/stable/42888777>.

⁶¹ Martin Hájek, *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů* (Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2014), 121.

⁶² *Ibid.*, 122–123.

⁶³ Ruth Wodak, „The discourse-historical approach“, in *Methods of Critical Discourse Analysis*, eds. Ruth Wodak a Michael Meyer (London: SAGE Publications, 2001), 93.

6. Kritická analýza provedeného výzkumu, vytvoření schématu.
7. Závěrečná interpretace a návrat k výzkumným otázkám a zkoumanému problému.

Pomocí diskurzivně-historického přístupu je možné analyzovat skutečný obsah sdělení, bez opomenutí historického pozadí. Historický kontext naopak pomáhá k hlubšímu pochopení stávajícího výzkumného problému.⁶⁴

Studium politického diskurzu ale také vyžaduje široké teoretické zasazení. Teun A. van Dijk zdůrazňuje, že je vždy nutné brát v potaz i to, že diskurz konkrétní politické figury představuje její jedinečné přesvědčení, zároveň ale představuje i diskurz související s jejím stranickým členstvím, vymezením proti opozici či prosazením ideologie své politické skupiny. Diskurz prezidenta bude tedy vždy ovlivněn konkrétními politickými okolnostmi dané doby a nemůže být zcela objektivní.⁶⁵

Je také nutné neopomenout možné problémy, které s sebou volba diskurzivně analytického přístupu přináší. Vždy je třeba zvolit vhodný vzorek analyzovaných dokumentů. V kvalitativním výzkumu větší množství zkoumaných dokumentů neznamená větší důvěryhodnost výzkumu, nejedná se totiž o statisticky reprezentativní výzkumný vzorek. Diskurzivní analýza je spíše určitým vytvářením řetězce argumentů, který se spojuje v teorii o tom, jak konkrétní sociální situace funguje bez ohledu na to, zda máme více či méně dat.⁶⁶

1.3.2 Předmět výzkumu a výzkumné otázky

Tato diplomová práce se zabývá postojem dvou francouzských prezidentů k multilateralizaci africké politiky mezi lety 2012 a 2022 se zaměřením na konkrétní případ řešení malijské krize. Časově jsou tedy vybrána volební období François Hollande a první volební období Emmanuela Macrona, či jinými slovy období ohraničené vyvrcholením malijské krize a vyhlášením operace Serval a rozhodnutím o stažení vojenských jednotek z Mali. Prezidentovo vnímání mezinárodní přítomnosti v africkém státě je analyzováno skrze jeho diskurz na základě zvolené metody CDA.

Práce vychází z charakteru francouzských zásahů v Africe. Z historického hlediska zde Francie byla zvyklá zasahovat unilaterálně. Takový typ intervencí byl jedním z hlavních

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Teun A. van Dijk, „Political discourse and political cognition“, in *Politics as Text and Talk: Analytic approaches to political discourse*, eds. Paul Chilton a Christina Schäffner (Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2002), 203–205.

⁶⁶ Taylor, *What is Discourse Analysis?*, 1–3.

znaků zvláštního vztahu Francie s africkým kontinentem. Nicméně s přelomem tisíciletí se tato skutečnost začala postupně měnit a Francie se dostala do pozice, kdy musela spolupracovat s ostatními mezinárodními aktéry. Tradice unilaterálních zásahů tak postupně ustupovala a Francie byla nucena se prohlubující mezinárodní spolupráci přizpůsobovat. Pro účely diplomové práce je podstatné, jak se k této změně a spolupráci stavěl francouzský prezident po roce 2012, jakožto klíčový aktér zahraniční politiky. Význam jeho pozice udává také význam jeho diskurzu, který má na vnímání mezinárodní spolupráce v Mali zásadní vliv.

Diplomová práce vychází z předpokladu, že francouzská africká politika na přelomu tisíciletí skutečně prošla určitou změnou, která byla mimo jiné ovlivněna i změnou světového uspořádání, jež se projevila především rozpadem bipolárního světa a nástupem éry globalizace. Francie se poté skutečně vydala směrem k multilateralizaci zásahů na africkém kontinentu. Přejít k multilateralismu však nebyl zcela jednoznačný. Na počátku volebního období F. Hollanda se země stále nacházela na rozmezí unilaterálního a multilaterálního rámce a význam jejich aktivit v Africe byl stavěn nad činnost ostatních aktérů. Mezinárodní vývoj však postupně tlačil její směřování do více multilaterální roviny. Tento předpoklad pak určuje i charakter výzkumu v diplomové práci.

Práce za pomoci výše definované teorie rámování odpovídá na dvě výzkumné otázky, jejichž cílem je určit, jak se dva vybraní francouzští prezidenti stavěli k multilateralizaci řešení malijské krize a jaký význam v rámci tohoto řešení udělovali činnosti Francie. V prezidentském diskurzu je kladen důraz na dvě konkrétní diskurzivní roviny – unilaterální a multilaterální – které pomáhají určit převládající rámec vyjadřování o mezinárodní přítomnosti v Mali. Z uvedeného zaměření práce vyplývá následující, hlavní výzkumná otázka:

1. Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?

První výzkumná otázka poté vybízí k položení druhé, vedlejší výzkumné otázky, jež odkazuje k vnímání pozice Francie v rámci mezinárodní přítomnosti v Mali:

2. Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?

1.3.3 Výběr pramenů

Primárním pramenem této diplomové práce jsou prezidentské projevy, jež byly rozděleny na dva typy. Za prvé se jedná se o každoroční srpnové projevy přednášené v Paříži na Konferenci velvyslanců (*Conférence des Ambassadrices et des Ambassadeurs*), které mají za cíl vymezit hlavní zásady a směřování francouzské zahraniční politiky v dalším roce. Tyto projevy představují obecnější rovinu prezidentského diskurzu a jsou využity k prvotní analýze orientace zahraniční politiky vůči Mali. Detailnější pohled na prezidentský diskurz o zvolené problematice pak představí druhá kategorie projevů, jež je reprezentována projevy pronesenými při zahraničních cestách do Mali a ostatních příležitostech významných pro řešení malijské krize a vztah obou zemí

Celkem bylo k analýze vybráno 46 prezidentských projevů – 24 z volebního období F. Hollanda a 22 z období E. Macrona. První výše zmíněná kategorie projevů pronesených před sborem velvyslanců je reprezentována osmi projevy. Vzhledem k vypuknutí pandemie Covidu-19 se Konference velvyslanců nekonala ve své tradiční formě v letech 2020 a 2021, z tohoto důvodu tedy projevy z těchto dvou let nejsou analyzovány.

Druhá kategorie je reprezentována více rozmanitým výběrem projevů. Celkem je tvořena 19 projevy F. Hollanda a stejným počtem prosluvů E. Macrona. Výběr je v první řadě tvořen projevy při zahraničních cestách do Mali, ale i proslovy při návštěvách malijského prezidenta ve Francii. Dále byly vybrány každoroční projevy před Valným shromážděním OSN, projevy na summitech Francie a Afriky, EU a AU či summitech skupiny G5 Sahel (po vytvoření společné vojenské síly). Výběr je doplněn dalšími konkrétními příležitostmi, jež formovaly přístup k řešení malijské krize, jako je například oznámení o zahájení operace Serval či oznámení o stažení vojenských jednotek z Mali. Všechny vybrané projevy včetně klíčových událostí, jež reprezentují, jsou podrobně uvedeny v příloze diplomové práce. Nicméně i v této kategorii chybí jeden projev. Jedná se o proslov E. Macrona před Valným shromážděním OSN z roku 2021. Tento projev není analyzován, neboť byl místo francouzského prezidenta přednesen ministrem zahraničí Jean-Yvesem Le Drianem.

1.3.4 Analyzovaná témata

Na základě vstupní analýzy vybraných projevů byla zvolena konkrétní diskurzivní témata, jež určují rámec výzkumu této diplomové práce. Co se týče první kategorie projevů před sborem velvyslanců, za hlavní téma zde byl zvolen „*postoj Francie k (mezinárodnímu)*

řešení malijského konfliktu“. Vzhledem k charakteru těchto projevů, které se zabývají širší koncepcí zahraniční politiky, je důležité se nejdříve zaměřit na to, jak velká část projevu je vůbec africké politice a Mali věnována. Teprve poté je možná analýza samotného vnímání francouzského působení v Mali.

Důraz je kladen především na to, jak prezident hodnotí angažmá v Mali v mezinárodním kontextu, jak hodnotí činnost mezinárodních partnerů, jak se vyjadřuje ke spolupráci Francie a jejích partnerů a v neposlední řadě také jaký význam uděluje činnosti Francie samotné. Kromě prezidentova postoje k řešení malijského konfliktu je důležité sledovat i jeho jazykové prostředky. Zde je velmi podstatný narativ „my Francie“ vs. „my“, odkazující k Francii ve spolupráci s dalšími aktéry. Podle způsobu používání konkrétního zájmena „my“ je možné pozorovat, jaký význam prezident přisuzuje činnosti Francie jako takové a Francii, jakožto součásti mezinárodního aparátu spolupracující s OSN, EU a jejími členskými státy, AU, skupinou G5 Sahel, blokem ECOWAS apod. Cílem výzkumu je však kromě sledování používání zájmena „my“ i určení dalších diskurzivních prvků, které se vážou buď k unilaterální nebo multilaterální rovině a umožňují tak definovat, v jakém rámci daný prezident hovoří.

Druhá kategorie zahrnující projevy ze zahraničních cest a jiných významných příležitostí poskytuje konkrétnější pohled na prezidentský diskurz o působení v Mali. Nejdříve je důležité zasadit konkrétní projev do kontextu, tedy odpovědět na základní otázky: Kde byl projev přednesen? Při jaké příležitosti byl přednesen? Jakému publiku byl přednesen? Teprve po zasazení do politicko-historického kontextu je možné provést analýzu na základě zvolených diskurzivních témat.

Pro druhou kategorii projevů byla zvolena dvě diskurzivní témata. Prvním je „*spolupráce s mezinárodními aktéry*“. Toto téma společně s diskurzivním tématem první kategorie projevů se váže převážně k hlavní výzkumné otázce. Důraz je kladen hlavně na to, jak prezident mluví o multilaterální spolupráci, a zda vnímá mezinárodní partnery rovnocenně či staví Francii spíše do čela společných akcí. Nutné je tedy zaměřit se na to, zda prezident přikládá význam spíše unilaterálnímu úsilí či společným akcím s ostatními partnery. Stejně jako u první kategorie, i zde je důležité sledovat používání zájmena „my“ a ostatních diskurzivních prvků, neboť i to vypovídá o vnímání postavení Francie v rámci mezinárodní politiky vůči Mali.

Druhým diskurzivním tématem zvoleným pro druhou kategorii projevů je „*vzájemný vztah Francie a Mali*“. Toto téma vyvolává mnohem subjektivnější dojem než témata

předchozí a je také více spojeno s použitím konkrétních jazykových prostředků. Zároveň doplňuje odpověď na druhou, vedlejší výzkumnou otázku. Analýza se zde zaměří na to, jak daný prezident popisuje vzájemný vztah obou zemí, jaké jazykové prostředky při hovoření o něm používá či jak hovoří k tamním politickým autoritám.

Základní jednotkou výzkumu u každého z představených diskurzivních témat jsou pak klíčová slova, slovní spojení a věty, které tvoří základ argumentace obou prezidentů v rámci jejich zahraničně-politického diskurzu. Ve všech tématech jsou hledány klíčové výroky reflektující postoj řečníka ke zvolenému problému, a především klíčové diskurzivní prvky odkazující k unilaterální či multilaterální rovině diskurzu, které pak umožní určit převládající rámec vnímání zkoumané problematiky během obou prezidentských období. Jednotlivá témata byla vybrána tak, aby se prolínala všemi projevy, a bylo v nich tak možné sledovat vývoj rámce vnímání francouzské pozice uvnitř mezinárodní spolupráce při řešení malijské krize.

Analytická část je členěna do dvou kapitol podle volebních období dvou zkoumaných prezidentů. Podkapitoly poté odpovídají dvěma uvedeným typům projevů, které jsou podrobeny analýze diskurzu v rámci výše zvolených diskurzivních témat. Výzkum je zakončen shrnující kapitolou, jež představuje jeho výsledky a odpovídá na výzkumné otázky.

2. Francie, Mali a přechod k multilateralismu: vývoj vzájemných vztahů od roku 2012

Cílem této kapitoly je zasazení předmětu výzkumu do hlubšího historicko-politického kontextu. Zvolená metoda CDA vyžaduje širší kontextuální zakotvení, neboť právě historické pozadí a politický kontext umožňují pochopení zkoumaného problému, jež je závislý na konkrétním politickém vývoji a okolnostech dané doby.

V době po získání nezávislosti byl vztah Francie a Afriky definován pojmem *Françafrique*. Tento termín, vysvětlený již v předchozí části práce, dlouhou dobu charakterizoval zvláštní vztah mezi Francií a jejími bývalými koloniemi na africkém kontinentu. Během studené války USA podporovaly přítomnost Francie v Africe, jelikož v ní viděly nástroj k zabránění šíření komunismu. Pro Francii to zas byla příležitostí konkurovat vlivům anglosaského světa. Po konci studené války, a především s nástupem éry globalizace, ovšem význam Francie začal postupně klesat. Nevyhnutelné změně přispěla i rwandská genocida z roku 1994. Právě ona je považována za jednu ze zásadních událostí, které odhalily nedostatky tradiční africké politiky. Toto poznání vedlo k váhavým snahám o vytvoření nového přístupu, jež se táhnou od konce 90. let 20. století prakticky až dodnes.⁶⁷

Vztah Francie s Afrikou se tedy neustále vyvíjí na základě mezinárodního i domácího kontextu. Do hry vstupují noví aktéři a relevance původního „rodinného vztahu“ se pomalu vytrácí. S tímto narativem pracuje i diplomová práce.⁶⁸ Termín *Françafrique* není po přelomu tisíciletí adekvátní hned z několika důvodů. Jeho přístup k africkým zemím je příliš homogenní. Ne všechny bývalé kolonie se považovaly za jeho součást. Vyzdvihnout zde můžeme právě Mali, v koloniální době známé jako Francouzský Súdán, které se nikdy plně neidentifikovalo jako součást tzv. *pays du champ* a po získání nezávislosti se opravdu snažilo od Francie co nejvíce distancovat. Pojem *Françafrique* také upozadňuje schopnost afrického vedení jednat podle vlastní iniciativy a zároveň vyobrazuje Francii jako „jednotného aktéra“, kde se na tvorbě africké politiky podílí pouze jedna složka politického systému. Nejen, že nyní se na tvorbě této politiky podílí různí aktéři, jak domácí, tak i zahraniční, ale co se týče francouzského vytváření africké politiky, určitě to není záležitostí jediné osoby. Přestože z definice vyhrazené domény to tak může působit, francouzskou africkou politiku ovlivňuje

⁶⁷ Chafer, „Chirac and ‘la Françafrique’“, 7–8.

⁶⁸ Ibid., 20–21.

činnost ministerstev ale i poradců prezidenta.⁶⁹

Před volbami v roce 2012 se kandidát na prezidenta François Hollande vyjádřil ke svému postoji vůči termínu *Françafrique*. V 58. bodě svého volebního programu, který nazval 60 závazků pro Francii (*60 engagements pour la France*), přislíbil rozchod se starými praktikami a nastolení vztahu založeném na rovnosti, důvěře a solidaritě.⁷⁰ Samotná kampaň už se ale africké politice příliš nevěnovala. Hollande věnoval pozornost spíše domácí ekonomické krizi a možná právě jeho nevelké zkušenosti na poli politiky vůči Subsaharské Africe byly jedním z důvodů jejího opomíjení, přestože např. v rozhovoru pro stránku Afrik.com v březnu 2012 znovu zmínil potřebu rovnocenného partnerství s Afrikou a naznačil svoji otevřenost k reformám.⁷¹

Po zvolení do prezidentského úřadu v květnu 2012 se ale navrátil ke svému původnímu slibu a začal opět zdůrazňovat, že politika vůči Africe by měla být založena na nevměšování se do místních záležitostí, odmítnutí termínu *Françafrique* a podpoře demokracie. Důkazem jsou jeho slova k 163 velvyslancům na tradičním srpnovém projevu, kde se zavázal uzavřít „novou dohodu s Afrikou“, která bude odlišná od minulosti a bude založena na transparentnosti vzájemných vztahů a respektu k pravidlům demokracie.⁷² Tento postoj představil i při své první návštěvě na africkém kontinentu kdy před senegalským Národním shromážděním jasně vyjádřil zájem skoncovat s africkou politikou předchozí éry a zahájit novou éru, ve které bude mezi Francií a Afrikou rovné partnerství založené na respektu, transparentnosti a solidaritě.⁷³

I přes tato vyjádření, ale stále chybělo vysvětlení, jak má tento nový přístup k Africe vypadat a jak má být aplikován. Zanedlouho se však ukázalo, že Hollande opravdu musel redefinovat africkou politiku a nastavit určité nové partnerství s kontinentem, jelikož zásah v Mali z ledna 2013 si nutně žádal ospravedlnění, zvláště po mezinárodní kritice francouzského jednání ve Rwandě. Právě zde se objevil prostor pro zvýšený důraz na

⁶⁹ Chafer, „Hollande and Africa Policy“, 516–518.

⁷⁰ Libération, „Les 60 engagements de Hollande“, staženo 17. 10. 2023, https://www.liberation.fr/france/2012/01/26/les-60-engagements-de-hollande_791303/.

⁷¹ Moncrieff, „French Africa policy“, 374–375.

⁷² Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2012, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2012> (staženo 17. 10. 2023).

⁷³ Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/10/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-dakar-le-12-octobre-2012> (staženo 17. 10. 2023).

uplatnění od počátku propagovaných principů afrikanizace a europeizace africké politiky.⁷⁴

2.1 Malijský konflikt a francouzský zásah: od operace Serval k operaci Barkhane

Původ krize, která v roce 2012 postihla Mali, lze datovat už od 60. let 20. století. Nejprve se jednalo o protesty národu Tuaregů proti centrální vládě v Bamaku za vytvoření samostatného území, kde by bílí Tuaregové mohli žít bez nadvlády černých obyvatel Mali. Zároveň měli Tuaregové zájem o severní část země, částečně i kvůli jejímu nerostnému bohatství.⁷⁵ Centrální vláda se tomuto problému nijak nepostavila a tím dala prostor jednat hnutí MNLA, které začalo požadovat autonomii severní části Mali – Azavadu.⁷⁶ Krizi završil březnový vojenský puč, ve kterém byl měsíc před novými volbami svržen prezident Amadou Toumani Touré.⁷⁷

MNLA se pak rozhodlo využít politického vakua přímo po puči a s pomocí islamistických skupin Ansar Dine, AQIM a MUJAO převzít kontrolu nad severem země. Z počátku MNLA opravdu kontrolovalo severní města jako Gao a Timbuktu, nicméně narůstající rivalita a lepší vybavení Ansar Dine a AQIM podporovaných Libyí brzy vyřadila MNLA ze hry. Sever země se tak poměrně rychle stal nepřehledným prostředím pod kontrolou radikálních organizací.⁷⁸ Džihádistické skupiny se začaly přesouvat i na jih a hrozba dosažení Bamaka či rozšíření do dalších států přiměla RB OSN k vydání rezoluce 2085, která 20. prosince 2012 schválila rozmístění africké mise AFISMA pod koordinací AU ve spolupráci ECOWAS. Tato rezoluce nabádala i ostatní státy OSN k pomoci.⁷⁹ Vzhledem k váhavému jednání při rozmístění mise AFISMA se prezident Hollande rozhodl zareagovat zahájením operace Serval dne 11. ledna 2013. Mělo se jednat o rychlý zásah pro obnovení pořádku, územní celistvosti a demokracie v Mali.⁸⁰

Přestože Francie rámovala konflikt v první řadě jako hrozbu šíření terorismu, situaci

⁷⁴ Chafer, „France in Mali“, 122–123.

⁷⁵ Ibid., 123.

⁷⁶ Andrey Korotayev a Alina Khokhlova, „Revolutionary Events in Mali“, in *New Wave of Revolutions in the MENA Region*, eds. Leonid Issaev a Andrey Korotayev (Cham: Springer International Publishing, 2022), 195–196.

⁷⁷ Thierry Oberlé, „Mali: le président renversé par un coup d'État militaire“, *Le Figaro*, naposledy upraveno 22. 3. 2012, <https://www.lefigaro.fr/international/2012/03/22/01003-20120322ARTFIG00511-mali-le-president-renverse-par-un-coup-d-etat-militaire.php>.

⁷⁸ Chafer, „France in Mali“, 123–124.

⁷⁹ UNSCR, „Resolution 2085“, staženo 17. 10. 2023, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2085>.

⁸⁰ Charbonneau, „Intervention in Mali“, 417.

v Mali nelze vysvětlit pouze narativem o rozmáhajícím se terorismu v oblasti Sahelu. Jedná se také o dlouhotrvající nerovnost mezi severem a jihem země, která tomuto druhu násilí otevřela dveře.⁸¹ Francouzský zásah ale nebyl nakonec jediným, v Mali se kromě Francie ocitlo mnoho dalších aktérů jako ECOWAS, EU, AU či mise OSN MINUSMA.⁸² Minimálně na začátku roku 2013 byla ale Francie nejvýraznější. Podle Hollanda totiž všechna jiná řešení selhala, EU se rozhodla nevyslat vojenskou misi v rámci SBOP a OSN a afričtí lídři byli stále ve fázi jednání o vyslání vojenských jednotek.⁸³

Operace Serval nebyla zamýšlena jako dlouhodobá stabilizační mise, měla jen nastolit rychlý pořádek, stabilizovat region před příchodem mezinárodní pomoci a připravit půdu pro rozmístění jednotek mise AFISMA, které podle rezoluce 2085 měly být rozmístěny až v září 2013.⁸⁴ Legitimita operace pak byla potvrzena i oficiální žádostí prozatímního prezidenta Dioncoundy Traorého o francouzskou pomoc.⁸⁵ Přestože dopis původně žádal jen o pomoc se shromažďováním informací a leteckou podporu malijským jednotkám, francouzská vláda si ho vyložila jako legalizaci vojenské intervence.⁸⁶ I přes pomalou mobilizaci mise AFISMA se nakonec 17. ledna k francouzským jednotkám přidaly jednotky Nigérie a později i Čadu. V červenci 2013 se pak v souladu s dubnovou rezolucí 2100 RB OSN k Francii přidala mise MINUSMA, která převzala odpovědnost za bezpečnost v Mali a francouzské jednotky tak směly zasahovat pouze na její podporu. Stejně tak pod velení mise MINUSMA spadla v červenci i AFISMA.⁸⁷

Jak tedy zdůvodnit rozpor mezi prohlášeními prezidenta Hollanda na počátku jeho mandátu a zahájením operace Serval? Důvod obhajující francouzský zásah může představovat právě rychlá eskalace konfliktu a postup radikálních skupin směrem k Bamaku, ale i nerozhodnost a pomalá reakce ostatních mezinárodních aktérů. Vojensky byla operace jasným úspěchem, ostatní problémy týkající se např. demokratického pořádku už ale nevyřešila. Právě mise MINUSMA měla pak za cíl obnovit státní moc.⁸⁸ Již v srpnu 2013 mohla potvrdit výsledky prezidentských voleb, ve kterých byl do čela Mali nově zvolen

⁸¹ Ibid., 418.

⁸² Wing, „French intervention in Mali“, 65.

⁸³ Chafer, „France in Mali“, 125.

⁸⁴ Charbonneau, „Intervention in Mali“, 417.

⁸⁵ Chafer, „France in Mali“, 125.

⁸⁶ Bruno Charbonneau a Jonathan Sears, „Faire la guerre pour un Mali démocratique: l'intervention militaire française et la gestion des possibilités politiques contestées“ *Canadian Journal of Political Science* 47, č. 3 (2014): 603,

<https://www-jstor-org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/43298289?sid=primo&seq=1>.

⁸⁷ Wing, „French intervention in Mali“, 65–66.

⁸⁸ Charbonneau, „Faire la guerre pour un Mali démocratique“, 601–604.

Ibrahim Boubacar Keita.⁸⁹

Francouzská unilaterální intervence otevřela cestu i pro zapojení EU. EU do řešení krize přispěla rozvojovou a humanitární pomocí ale i zahájením dvou výcvikových misí v rámci SBOP. Program EU byl po pozastavení v důsledku vojenského převratu obnoven v únoru 2013, kdy evropská komise schválila pomoc v podobě 250 milionů euro z EOP na pomoc Mali. Zahájení výcvikové mise EUTM Mali pak bylo asi nejvýraznější iniciativou. Celkem 23 členských států přispělo svým personálem do výcvikové mise, která byla nakonec prodloužena až do května 2016. Vedle EUTM Mali pak Rada EU v dubnu 2014 zřídila pro její podporu civilní misí v rámci SBOP.⁹⁰ EUCAP Sahel byla zřízena na podporu rozvoje bezpečnosti v celé oblasti Sahelu pomocí poradenské a školiteléské činnosti poskytované zemím s cílem zlepšit jejich schopnost bojovat proti nadnárodním hrozbám, jako je terorismus, organizovaný zločin a nelegální migrace.⁹¹ Přestože obě mise nebyly původně plánovány dlouhodobě, mandát EUTM nyní trvá až do května 2024⁹² a EUCAP do ledna 2025.⁹³

V létě 2014 Hollande označil cíle operace Serval za splněné, nicméně politická nestabilita napovídala tomu, že vítězství nebylo zcela absolutní. Napovídalo tomu i zahájení regionální vojenské operace Barkhane v červenci 2014. Barkhane se od operace Serval lišila svým preventivním charakterem. Zatímco operace Serval se snažila odstranit problém, který sužoval Mali, Barkhane byla označovaná nálepkou protiteroristické operace, která měla rychle a účinně zasáhnout v případě krize.⁹⁴ Dlouhodobý boj s ozbrojenými teroristickými skupinami už Francie nemohla provádět samostatně, jak tomu bylo v prvních chvílích operace Serval. Klasický formát intervence už nebyl v současném světovém uspořádání udržitelný. Proto ještě před zahájením samotné operace Barkhane byla na summitu v Nuakšottu v Mauritánii v únoru 2014 zformována skupina G5 Sahel. Pět států, sdílejících

⁸⁹ BBC, „Ibrahim Boubacar Keita wins Mali presidential election“, naposledy aktualizováno 13. 8. 2013, <https://www.bbc.com/news/world-africa-23677124>.

⁹⁰ Furness, „Europeanisation and the EU’s comprehensive approach to crisis management in Africa“, 113.

⁹¹ European Union External Action, „About EUCAP Sahel Mali“, naposledy aktualizováno 15. 9. 2021 https://www.eeas.europa.eu/eucap-sahel-mali/about-eucap-sahel-mali_en?s=331.

⁹² European Union External Action, „EUTM Mali: European Union Training Mission in Mali - Military Mission“, naposledy aktualizováno 30. 11. 2020. https://www.eeas.europa.eu/eutm-mali/eutm-mali-european-union-training-mission-mali-military-mission_und_en.

⁹³ European Union External Action, „About EUCAP Sahel Mali“.

⁹⁴ Carmen Cuesta Roca, „From Operation Serval to Barkhane: Understanding France’s Increased Involvement in Africa in the Context of Françafrique and Post-colonialism“, *Journal of Political Inquiry* (2015): 5, <https://jpinyu.com/wp-content/uploads/2015/05/3-Hollande.pdf>.

nejen polohu v regionu Sahelu, ale i bezpečnostní a humanitární problémy, se zavázalo ke spolupráci při jejich řešení. Skupina G5 Sahel se tak stala hlavním partnerem operace Barkhane.⁹⁵

2.1.1 Mezinárodní působení v Mali

Mezinárodní působení v Mali se tedy skládalo ze dvou hlavních celků: mise MINUSMA a operace Barkhane. Mise OSN se zaměřovala na obnovení pořádku a legitimní politické moci, zatímco operace Barkhane na boj proti terorismu.⁹⁶ Za prezidenta Hollanda ale bylo cílem také zařídit, aby malijské síly byly schopny samy zajistit bezpečnost své země. Udržování míru pod vedením Malijců by nakonec umožnilo Francii konečně dostát svého závazku nezasahovat do domácích záležitostí regionu a stát se úspěšným mírovým prostředníkem na mezinárodní scéně. Právě narativ o „africkém řešení afrických problémů“ byl jedním z důvodů proč Francie podpořila rozmístění mise AFISMA. Nakonec i zahájení samotné operace Serval předcházela debata o přípravě multilaterálního řešení. Rámováním malijské krize jako bezpečnostní hrozby pro Afriku i Evropu se Hollande snažil přimět Evropu k podpoře jeho rozhodnutí a vytvoření společného evropského přístupu k bezpečnosti afrického kontinentu. To se také stalo hnací silou k vytvoření EUTM Mali.⁹⁷

Původní operace Serval tedy přistupovala k celkové situaci hlavně jako k hrozbě terorismu, a ne jako k vnitropolitické krizi. Operace Barkhane, jež fungovala s podporou AFRICOM, OSN a evropských partnerů, se snažila tento způsob změnit. Jejím cílem bylo podpořit armády partnerských zemí v oblasti Sahelu v boji proti terorismu a zároveň zabránit opětovnému vytvoření útočišť islamistických skupin. EU se ale na druhé straně soustředila na bezpečnost a rozvoj skrze misi EUCAP, především EUCAP Sahel Mali, která byla vytvořena v roce 2015 k podpoře rekonstrukce malijských bezpečnostních a obranných jednotek. V této sféře spolupracovala EUCAP s misí MINUSMA.⁹⁸

⁹⁵ Olivier Hanne, „Barkhane: succès, atouts et limites d’une opération originale dans la Bande sahélo-saharienne“ *Res Militaris* (2016): 2–3, <https://resmilitaris.net/hors-serie-armee-de-terre-operations-recentes-enjeux-futurs-decembre-2016/>.

⁹⁶ Charbonneau, „Intervention in Mali“, 419.

⁹⁷ Erforth, „Multilateralism as a tool“, 568–578.

⁹⁸ Susanna D. Wing, „Crisis and Intervention: Combating Terrorism in the Sahel“, in *Before Military Intervention: Upstream Stabilisation in Theory and Practice*, eds. Timothy Clack a Robert Johnson (Cham: Springer International Publishing, 2019), 110.

2.2 Od dohody z Alžíru po oznámení o stažení vojenských jednotek z Mali

V červnu 2015 byla malijskou vládou a Platformou (koalicí provládních ozbrojených sil) uzavřena mírová dohoda s koalicí CMA. Po roce vyjednávání byl v Alžíru podepsán finální text nastolující mír v severním Mali pod mezinárodním dohledem vedeným Alžírskem. Dohoda z Alžíru měla zajistit mír prostřednictvím trvalé decentralizace, opatření pro hospodářský rozvoj severu země a integrace bývalé ozbrojené skupiny do malijské armády.⁹⁹

Rok 2017 se nesl ve znamení změny na postu francouzského prezidenta. Nově zvolený prezident Macron se chtěl distancovat od přístupu k africké politice svých předchůdců, přestože si byl vědom, že není prvním prezidentem, jenž rozchod s politikou bývalých hlav státu sliboval. Hned v srpnu založil Prezidentskou radu pro Afriku¹⁰⁰, která mu měla radit s řešením problémů týkajících se afrického kontinentu. Při svém prvním tradičním projevu ke 170 velvyslancům také zdůraznil, že africký kontinent se nachází ve středu jeho zahraniční politiky, jelikož si je vědom, že budoucnost světa se bude odehrávat právě tam.¹⁰¹ Tento postoj nakonec potvrdil i před studenty na univerzitě v Ouagadougou.¹⁰²

Od podepsání mírové dohody v Alžíru uběhly už skoro 3 roky, nicméně její implementace byla stále velmi problémová. Na tento pomalý proces se rozhodla reagovat RB OSN, když v lednu 2018 Mali pohrozila sankcemi v případě dalšího prodlení v implementaci dohody. Malijský ministr zahraničí se tehdy vracel z návštěvy New Yorku se silným nátlakem na svoji vládu.¹⁰³ V případě dalšího neúspěchu vyjádřila RB ochotu aplikovat sankce podle rezoluce 2374 z roku 2017, která ukládala zákaz cestování a zmrazení majetku všem, jenž podkopávali stabilitu a bezpečnost Mali.¹⁰⁴

⁹⁹ Ousmane Badiane, „Au Mali, 8 ans après la signature de l'Accord d'Alger, où en est la mise en œuvre?“, *BBC*, naposledy aktualizováno 22. 9. 2023, <https://www.bbc.com/afrique/articles/cjzjeq52zqlo>.

¹⁰⁰ Philipp Sandner, „Macron's mission in Africa: A new approach?“, *DW*, naposledy aktualizováno 27. 11. 2017, <https://www.dw.com/en/emmanuel-macrons-mission-in-africa-a-new-approach/a-41531559>.

¹⁰¹ Guillaume Guguen, „France's Macron sets up advisory body to help shape Africa policy“, *France 24*, naposledy aktualizováno 30. 8. 2017, <https://www.france24.com/en/20170830-france-macron-presidential-council-africa-foreign-policy>.

¹⁰² Elise Lambert, „Macron à Ouagadougou: un président "spontané et courageux, mais peut-être condescendant et un peu familier““, *France Info*, naposledy aktualizováno 29. 11. 2017, https://www.francetvinfo.fr/politique/emmanuel-macron/macron-a-ouagadougou-un-president-spontane-mais-il-faut-attendre-pour-savoir-s-il-se-distingue-de-ses-predecesseurs_2489789.html.

¹⁰³ RFI, „Mali: l'ONU hausse le ton contre Bamako“, naposledy aktualizováno 25. 1. 2018, <https://www.rfi.fr/fr/afrique/20180125-mali-onu-hausse-le-ton-contre-bamako>.

¹⁰⁴ UNSCR, „Resolution 2374“, staženo 19. 10. 2023, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2374>.

Na přelomu července a srpna 2018 se v Mali konaly prezidentské volby. Ibrahim Boubacar Keita v nich obhájil druhý mandát a zůstal tak nadále v čele země, která i přes mezinárodní úsilí stále čelila etnickému i islamistickému násilí. Přislíbil vylepšení situace v zemi, jež je jednou z hlavních migračních tras do Evropy. Hovořil o zaměření na boj s chudobou, a především s terorismem¹⁰⁵, jenž se i přes neustálý boj dostal až do hlavního města, když v roce 2015 střelejší útočník zabil 20 lidí v hotelu Radisson Blu v Bamaku.¹⁰⁶

Právě boj proti terorismu byl hlavním tématem summitu, jenž 13. ledna 2020 zahájil Emmanuel Macron ve městě Pau. Hlavy států členských zemí skupiny G5 Sahel se sešly s francouzským prezidentem,¹⁰⁷ aby jednaly o dalším postupu v boji proti džihádistickým skupinám. Zároveň apelovaly na nutnost podpory ze strany USA, jelikož prezident Donald Trump vyjádřil svůj zájem snížit počet jednotek v regionu a postupně je pak stáhnout úplně. Macron i členové skupiny G5 se shodli, že bez podpory USA by se situace v oblasti Sahelu výrazně zkomplikovala.¹⁰⁸

Výsledkem summitu byl však především vznik Koalice pro Sahel (*La Coalition pour le Sahel*). Její založení byl oznámeno Francií a pěti členskými státy skupiny G5 za přítomnosti generálního tajemníka OSN, předsedy Evropské rady, vysokého představitele EU, předsedy komise AU a generálního tajemníka Frankofonie. Koalice měla za úkol poskytnout kolektivní a inkluzivní odpověď na problémy v regionu pomocí koordinace činnosti skupiny G5 a jejích mezinárodních partnerů.¹⁰⁹ Ke kolektivnímu řešení problémů v regionu Sahelu pak mělo přispět i vytvoření Takuba Task Force. Speciální evropská jednotka pod francouzským vedením, vytvořená v březnu 2020 na podnět prezidenta Macrona, byla založena především k další koordinaci se skupinou G5 Sahel. Takuba byla společným projektem evropských zemí a měla podpořit i fungování operace Barkhane.¹¹⁰

¹⁰⁵ Tiemoko Diallo a Fadimata Kontao, „Mali president Keita wins landslide election; faces uphill struggle“, *Reuters*, naposledy aktualizováno 16. 8. 2018, <https://www.reuters.com/article/us-mali-election-idUSKBN1L10ZK>.

¹⁰⁶ BBC, „Mali Radisson Blu attack: Two Islamists sentenced to death“, naposledy aktualizováno 29. 10. 2020, <https://www.bbc.com/news/world-africa-54724911>.

¹⁰⁷ France Diplomatie - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „G5 Sahel – Pau Summit – Statement by the Heads of State (13 Jan. 2020)“, staženo 19. 10. 2023, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/news/2020/article/g5-sahel-pau-summit-statement-by-the-heads-of-state-13-jan-2020>.

¹⁰⁸ BBC, „France summit: Macron and Sahel partners step up jihadist fight“, naposledy aktualizováno 13. 1. 2020, <https://www.bbc.com/news/world-africa-51100511>.

¹⁰⁹ Sahel Coalition, „The Coalition“, staženo 20. 10. 2023, <https://www.coalition-sahel.org/en/coalition-pour-le-sahel/>.

¹¹⁰ France 24, „EU's Takuba force quits junta-controlled Mali“, naposledy aktualizováno 1. 7. 2022, <https://www.france24.com/en/africa/20220701-eu-s-takuba-force-quits-junta-controlled-mali>.

Nespokojenost v Mali se po volbách v roce 2018 postupně zvyšovala. Už samotné volby byly poměrně kontroverzní. Relativně nízká volební účast (34 %) a podezření z falšování výsledků zvedly veřejný nesouhlas se stavem země.¹¹¹ Nespokojenost se zvyšovala i v následujících letech. V létě 2020 probíhaly v Bamaku neustálé protesty za odstoupení prezidenta Keity,¹¹² které v srpnu 2020 vyústily ve státní převrat. Dne 18. srpna vojenské jednotky pod názvem Národní výbor pro spásu lidu zajaly prezidenta Keitu a následujícího dne oznámily konání nových voleb v „rozumném časovém rámci“. Převrat byl okamžitě odsouzen mezinárodním společenstvím včetně bloku ECOWAS, který pozastavil členství Mali v jeho strukturách, uzavřel s ním hranice a zastavil finanční toky do země. Týden po převratu také EU pozastavila své dvě výcvikové mise v Mali.¹¹³ Členství Mali ve svých strukturách pozastavila i Mezinárodní organizace Frankofonie¹¹⁴ a AU. RB OSN vyzvala vzbouřence k propuštění zadržených představitelů státu.¹¹⁵

Deset dní po vojenském převratu ECOWAS stále naléhal na předání moci civilní vládě. Byla to jedna z hlavních podmínek pro zvednutí sankcí, která musela být dle ECOWAS splněna nejpozději do 15. září. Po uplynutí ultimáta byla moc doopravdy oficiálně předána přechodné vládě pod vedením prezidenta Bah N'Dawa. Vůdce vojenského puče, Assimi Goita, si ovšem udržel pozici viceprezidenta. Počátkem října byly tedy zvednuty sankce bloku ECOWAS a na jaře příštího roku pak bylo oznámeno konání prezidentských i legislativních voleb v únoru 2022.¹¹⁶

Převrat ze srpna 2020 dal větší prostor i polemikám o působení Ruska na dění v Mali. V listopadu 2019 demonstranti v Bamaku volali o pomoc se zastavením islamistického násilí právě Moskvu. I po převratu pak lidé mávali ruskými vlajkami a prosili Moskvu o solidaritu. Důvodem byl možná nedostatek naděje na úspěch dlouhotrvajících západních

¹¹¹ Diallo, „Mali president Keita wins landslide election“.

¹¹² The New York Times, „Tens of Thousands Protest in Mali Amid Growing Opposition to Keita Presidency“, naposledy aktualizováno 19. 8. 2020, <https://www.nytimes.com/2020/06/19/world/africa/mali-protests-keita.html>.

¹¹³ Al Jazeera, „Mali timeline: From military coup to interim leaders removed“, naposledy aktualizováno 25. 5. 2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/25/timeline-what-happened-in-mali-since-a-military-coup-in-august>.

¹¹⁴ France 24, „International Francophone Organisation suspends Mali's membership over coup“, naposledy aktualizováno 26. 8. 2020, <https://www.france24.com/en/20200826-international-francophone-organisation-suspends-mali-s-membership-over-coup>.

¹¹⁵ Al Jazeera, „Mali military coup: How the world reacted“, naposledy aktualizováno 19. 8. 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/8/19/mali-military-coup-how-the-world-reacted>.

¹¹⁶ Al Jazeera, „Mali timeline“.

protiteroristických operací.¹¹⁷ Nicméně skutečná vojenská spolupráce mezi Mali a Ruskem byla velmi nízká, přestože od uvalení západních sankcí v roce 2014 Rusko svoje vojenské a ekonomické vazby na Afriku postupně zvyšuje. Pro Rusko se jedná ale především o zápas o vliv se Západem.¹¹⁸

Na začátku roku 2021 provedla Francie úspěšnou společnou operaci s jednotkami Barkhane a sahelskými partnery. Operace Éclipse proběhla v regionu Mopti s cílem oslabit džihádistické skupiny spolupracující s Al-Kájdou.¹¹⁹ Jakékoliv snahy o stabilizaci země ovšem přerušil další šok na politické scéně, kdy vůdce srpnového převratu z roku 2020, Assimi Goita, prohlásil převzetí moci od stávajícího prezidenta N'Dawa. Prezident byl zadržen a obviněn ze sabotování tranzice, která by za normálních okolností vedla k volbám v roce 2022. Přebírat proběhl 24. května 2021, necelých deset měsíců po tom předchozím. EU, AU i USA pohrozily Mali uvalením sankcí.¹²⁰

Po krizovém setkání členů ECOWAS v hlavním městě Ghany 30. května bylo opět pozastaveno členství Mali v regionálním bloku. Pučisté byli obviněni z podkopávání stability státu, což napomáhalo aktivitám džihádistických skupin. Vyloučení z ECOWAS mělo trvat minimálně do února 2022, kdy měly původně proběhnout volby a předání moci civilní vládě. Na rozdíl od roku 2020 však blok na Mali nevalil žádné sankce ani nevyzval prozatímního prezidenta Goitu k odstoupení, trval pouze na uspořádání řádných voleb v únoru 2022.¹²¹ V červnu 2021 pozastavila členství Mali ve svých strukturách i AU.¹²²

Mezinárodní společenství označilo rezignaci N'dawa za vynucenou a prezident Macron se nechal slyšet, že Paříž nemůže zůstat po boku země, kde již neexistuje

¹¹⁷ Samuel Ramani, „Why Russia is a Geopolitical Winner in Mali's Coup“, *Foreign Policy Research Institute*, naposledy aktualizováno 16. 9. 2020, <https://www.fpri.org/article/2020/09/why-russia-is-a-geopolitical-winner-in-malis-coup/>.

¹¹⁸ Fred Muvunyi, „Was Russia behind the coup in Mali?“, *DW*, naposledy aktualizováno 26. 8. 2020, <https://www.dw.com/en/was-russia-behind-the-coup-in-mali/a-54705282>.

¹¹⁹ Matteo Maillard, „Mali: avec les soldats français de l'opération « Eclipse » qui pourchassent les djihadistes liés à Al-Qaïda“, *Le Monde*, naposledy aktualizováno 5. 2. 2021, https://www.lemonde.fr/afrique/article/2021/02/04/au-c-ur-de-l-operation-eclipse-au-mali_6068769_3212.html.

¹²⁰ Emmanuel Akinwotu, „Mali: leader of 2020 coup takes power after president's arrest“, *The Guardian*, naposledy aktualizováno 25. 5. 2021, <https://www.theguardian.com/world/2021/may/24/mali-president-prime-minister-and-defence-minister-arrested-sources-say>.

¹²¹ Al Jazeera, „ECOWAS suspends Mali over second coup in nine months“, naposledy aktualizováno 31. 5. 2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/31/ecowas-suspends-mali-over-second-coup-in-nine-months>.

¹²² Al Jazeera, „Mali suspended from African Union, threatened with sanctions“, naposledy aktualizováno 2. 6. 2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/6/2/mali-suspended-from-african-union-after-second-coup-in-9-months>.

demokratický pořádek.¹²³ Odkazoval i k summitu v Pau, kde se na žádost sahelských států pokusil představit cestu z obklíčení teroristickými skupinami. V situaci, kdy však v Mali už nebyla vidina demokratické tranzice, a i USA omezovaly vojenskou pomoc, nebylo možné, aby Francie zůstala nadále přítomna. Macron tak vyslal jasné varování pučistům, že pokud za jejich vedení země propadne radikálnímu islamismu, stáhne své jednotky.¹²⁴

Na počátku roku 2022 pak ECOWAS přeci jen uvalil na Mali ekonomické sankce, poté co vojenská junta vyjádřila přání uspořádat volby nejdříve v roce 2025.¹²⁵ Vztahy s Francií se blížily bodu mrazu již po prvním převratu, kdy byl svržen prezident Keita, a sankce, které po tomto převratu uvalil na Mali ECOWAS byly zrušeny pouze po příslibení prezidentských a legislativních voleb v únoru 2022. Po druhém převratu v květnu 2021 nicméně Goita přerušil probíhající tranzici a tím si vysloužil ještě větší mezinárodní odsouzení, nemluvě o poskytnutí většího prostoru pro rozvoj aktivit radikálních skupin.¹²⁶

Rozpory s Francií poté vyeskalovaly v únoru 2022, kdy ji junta oficiálně požádala o stažení svých jednotek.¹²⁷ Stalo se tomu tak v důsledku společného prohlášení Francie a jejích evropských partnerů (jednotek operace Barkhane a Takuba Task Force), kteří se shodli, že podmínky v Mali již nejsou vhodné pro pokračování v jejich zapojení do boje proti terorismu. Oznámili tedy koordinované stahování svého vojenského personálu i vybavení.¹²⁸

Francie, která zahájila svou vojenskou přítomnost v Mali v roce 2013, zasáhla, aby zastavila postup radikálních islamistických skupin. Stejný cíl měli i ostatní mezinárodní

¹²³ Le Monde, „Mali: Emmanuel Macron envisage un retrait des troupes si le pays va « dans le sens » d'un islamisme radical“, naposledy aktualizováno 30. 5. 2021, https://www.lemonde.fr/afrique/article/2021/05/30/mali-macron-envisage-un-retrait-des-troupes-si-le-pays-va-dans-le-sens-d-un-islamisme-radical_6082045_3212.html.

¹²⁴ François Clemenceau, „EXCLUSIF. Immigration, terrorisme, colonisation... Les confidences de Macron en Afrique“, *Le Journal du Dimanche*, naposledy aktualizováno 24. 8. 2023, <https://www.lejdd.fr/Politique/exclusif-immigration-terrorisme-colonisation-les-confidences-de-macron-en-afrique-4048401>.

¹²⁵ Al Jazeera, „Mali 'strongly condemns' ECOWAS sanctions; closes land borders“, naposledy aktualizováno 10. 1. 2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/10/mali-strongly-condemns-ecowas-ilegal-sanctions>.

¹²⁶ Al Jazeera, „Mali's ruler urges ECOWAS to reconsider 'inhumane' sanctions“, naposledy aktualizováno 11. 1. 2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/11/malis-strongman-urges-ecowas-to-reconsider-inhumane-sanctions>.

¹²⁷ BFM TV, „Emmanuel Macron répond au Mali qui lui demande de retirer ses soldats „sans délai““, naposledy aktualizováno 18. 2. 2022, https://www.bfmtv.com/politique/emmanuel-macron-repond-au-mali-qui-lui-demande-de-retirer-ses-soldats-sans-delai_AD-202202180376.html.

¹²⁸ BFM TV, „La France et ses partenaires européens se retirent militairement du Mali“, naposledy aktualizováno 17. 2. 2022, https://www.bfmtv.com/international/afrique/la-france-et-ses-partenaires-europeens-se-retirent-militairement-du-mali_AD-202202170120.html.

aktéři figurující v regionu. Navzdory taktickým vítězstvím však malijský stát a jeho ozbrojené síly nikdy skutečně nezískaly zpět kontrolu nad celým svým územím. Dvojí státní převrat v letech 2020 a 2021 navíc vnesl do Mali protizápadní sentiment a odsouzení dosavadní činnosti všech zapojených aktérů.¹²⁹ To vše ještě zviditelnilo debatu o přítomnosti kontroverzní Wagnerovy skupiny v některých částech Mali. Stále více anonymních zdrojů potvrzovalo, že ruský vojenský personál a ruští poradci se nachází v zemi. Malijská vláda ale všechna tato obvinění odmítala. Údajná přítomnost Wagnerovy skupiny v Timbuktu, odkud se Francie koncem prosince 2021 začala stahovat, se pro západní stát stala nemyslitelnou a netajil se tím, že přítomnost ruských jednotek se vylučuje s pokračováním francouzské vojenské přítomnosti v regionu.¹³⁰

Poté, co Macron oznámil, že většina francouzských vojáků z operace Barkhane bude přesunuta do jiných částí Sahelu, jelikož vojenské angažmá po boku orgánů, jejichž cíle Francie nesdílí, není možné, se v Mali utvořil prostor pro jiné aktéry. Rozmístění Wagnerovy skupiny v Mali je tak skutečně možné pozorovat už od prosince 2021.¹³¹ Tato skutečnost byla okamžitě odsouzena USA i EU z důvodu hrozby negativního dopadu na místní populaci. EU pak proti skupině zavedla omezující opatření, jelikož jednotky vysílané Wagnerovou skupinou do konfliktních oblastí po celém světě fungují v rozporu s mezinárodním právem. To se projevuje především podněcováním násilí, drancováním přírodních zdrojů a zastrahováním civilistů.¹³²

Odchod jednotek Barkhane a Takuba Task Force způsobil vznik určitého vakua. Přestože francouzské jednotky se postupně stahovaly již od léta 2021, kdy Macron oznámil snížení jejich počtu v zemi, nyní se jednalo o skutečný odchod. V zemi nicméně stále zůstaly jednotky misí MINUSMA a EUTM, které Francie přislíbila podporovat.¹³³ Jak již bylo zmíněno výše, v reakci na oznámení stažení jednotek Barkhane a Takuba Task Force vojenská junta požádala o jejich okamžitý odchod. Podle junty se z francouzské strany

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ France 24, „Russian military advisors arrive in Mali after French troop reduction“, naposledy aktualizováno 7. 1. 2022
<https://www.france24.com/en/africa/20220107-russian-military-advisors-arrive-in-mali-after-french-troop-reduction>.

¹³¹ José Antonio Latorre, „A change in Mali: The French out, Wagner in“, *Universidad de Navarra*, naposledy aktualizováno 7. 5. 2022,
<https://www.unav.edu/web/global-affairs/a-change-in-mali-the-french-out-wagner-in>.

¹³² Council of the European Union, „EU imposes restrictive measures against the Wagner Group“, naposledy aktualizováno 13. 12. 2021,
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/13/eu-imposes-restrictive-measures-against-the-wagner-group/>.

¹³³ BFM TV, „La France et ses partenaires européens se retirent militairement du Mali“.

jednalo o netolerovatelné porušení vzájemné dohody, nicméně dodala také, že po devíti letech francouzského působení výsledky stejně nebyly uspokojivé.¹³⁴

Macron ale i přes nátlak trval na spořádaném odchodu v koordinaci s malijskou armádou a misí MINUSMA. Úplné uzavření základen v Mali mělo proběhnout do čtyř až šesti měsíců. Francie sice přislíbila další podporu, jasně však zdůraznila, že tato pomoc nesmí být využita k financování žoldněřských aktivit Wagnerovy skupiny. Macron také prohlásil, že nyní se bude soustředit především na bezpečnost sousedních zemí Mali, jelikož nebezpečí terorismu je přítomné v celém regionu Sahelu.¹³⁵ Hlavním partnerem a centrem operace Barkhane se pak měl stát Niger.¹³⁶

¹³⁴ BFM TV, „Emmanuel Macron répond au Mali qui lui demande de retirer ses soldats „sans délai““.

¹³⁵ France Info, „Sahel: ce qu'il faut retenir des annonces d'Emmanuel Macron sur le retrait de l'armée française au Mali“, naposledy aktualizováno 17. 2. 2022, https://www.francetvinfo.fr/monde/afrique/mali/guerre-au-mali/sahel-ce-qu-il-faut-retenir-des-annonces-d-emmanuel-macron-sur-le-retrait-de-l-armee-francaise-au-mali_4966425.html.

¹³⁶ David Rich, „Niger becomes France's partner of last resort after Mali withdrawal“, *France 24*, naposledy aktualizováno 18. 2. 2022, <https://www.france24.com/en/africa/20220218-niger-becomes-france-s-partner-of-last-resort-after-mali-withdrawal>.

3. François Hollande

Dne 6. května 2012 se stal novým francouzským prezidentem François Hollande. Ve druhém kole porazil dosavadního prezidenta Nicolase Sarkozyho a stal se tak prvním levicovým prezidentem po téměř 20 letech. Jeho vítězství představovalo naději pro vyřešení ekonomické krize, která trvala v Evropě už čtyři roky. Naději na změnu představoval Hollande i na poli africké politiky.¹³⁷ Hollande, jenž před svým zvolením dlouhodobě působil jako předseda Socialistické strany, měl při svém vstupu do úřadu podporu 61 % společnosti, na konci prvního roku však tato podpora klesla na pouhých 29 % a propadala se i v dalších letech. Už na začátku svého volebního období tedy Hollande selhával v naplňování očekávání svých voličů. Možným vysvětlením pro jeho nízkou popularitu mohl být vliv ekonomické krize, kterou se Hollandovi i přes počáteční sliby nedařilo řešit. Dalším vysvětlením by ale mohly být i jeho vůdčí schopnosti.¹³⁸

Co se týče africké politiky, již ve svém volebním programu Hollande přislíbil změnu. Jak už bylo zmíněno výše, nový vztah s africkým kontinentem měl být založený na rovnosti, důvěře a solidaritě. Eskalující konflikt v Mali však přiměl prezidenta přijít s rychlým a pokud možno efektivním řešením v podobě vojenského zásahu. Právě proto byly pak jeho sliby o navázání nového transparentního partnerství zpochybňovány.¹³⁹ Hned na počátku svého volebního období totiž Hollande kritizoval tento způsob francouzského zasahování v afrických státech a zdůrazňoval, že vojenské kompetence by měly být přeneseny na evropskou úroveň, stejně jako by mělo být podpořeno vytvoření afrických obranných jednotek, což lze jednoduše shrnout do dvou základních principů – europeizace a afrikanizace. Primárním cílem bylo přenést rozchod s koloniální minulostí mimo pouhý politický diskurz a aplikovat ho na konkrétní politické kroky. Brzy se však ukázalo, že uvedené závazky nejsou tak snadno proveditelné a Francie stále představuje významný zdroj diplomatické a vojenské podpory v afrických zemích.¹⁴⁰

3.1 Konference velvyslanců

Konference velvyslanců je událost, jež se koná každoročně již od roku 1993

¹³⁷ Angelique Chrisafis, „François Hollande wins French presidential election“, *The Guardian*, naposledy aktualizováno 6. 5. 2012,

<https://www.theguardian.com/world/2012/may/06/francois-hollande-wins-french-election>.

¹³⁸ Raymond Kuhn, „Mister Unpopular: Francois Hollande and the Exercise of Presidential Leadership, 2012–14“ *Modern & Contemporary France* 22, č. 4 (2014): 436–443,

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09639489.2014.957960>.

¹³⁹ Chafer, „Hollande and Africa Policy“, 527–529.

¹⁴⁰ Erforth, „Multilateralism as a tool“, 567–568.

v Elysejském paláci. Francouzský prezident zde tradičně přijímá všechny vedoucí diplomatických misí, aby společně potvrdili hlavní zájmy a cíle francouzské zahraniční politiky. Prezident při této příležitosti pronáší svůj každoroční projev, ve kterém se věnuje všem aspektům zahraničního směřování.¹⁴¹ Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi rozsáhlou debatu o zahraniční politice, bylo zde pro účely diplomové práce zvoleno pouze jedno diskurzivní téma.

3.1.1 Postoj Francie k (mezinárodnímu) řešení malijského konfliktu

Postoj Francie k africké politice a konkrétně k řešení malijské krize je téma probírané v každém z vybraných projevů na Konferenci velvyslanců. Je na něj nahlíženo ve dvou rovinách, zaprvé v rámci boje proti terorismu v oblasti Sahelu a za druhé v rámci politiky vůči africkým zemím co se týče diplomatické a vojenské pomoci. Za účelem pochopení prezidentových promluv o této problematice je tedy nezbytná i znalost konkrétního politického a sociálního kontextu, neboť právě kontext formuje a vysvětluje způsob prezidentova vyjadřování. Politika vůči Subsaharské Africe a boj proti terorismu jsou témata, která představovala velkou část prezidentských projevů před velvyslanci ještě dávno před Hollandovým zvolením. Prezidenti se těmto tématům věnovali pravidelně, podle konkrétního kontextu mezinárodního dění.

Ve svém prvním projevu k velvyslancům v srpnu 2012 však Hollande přišel se změnou, když naznačil „reformní“ směřování a oznámil svůj záměr proměnit politiku vůči Africe. Už jeho předchůdci oznámili rozchod s politikou *Françafrique*, nicméně během jejich mandátu k výrazným změnám stále nedošlo. Hollande byl však odhodlaný skutečnou změnu opravdu vytvořit.¹⁴²

(...) S Afrikou chci uzavřít nové partnerství. Francie si zachová své závazky vůči kontinentu plnému příslibů. Všechny světové mocnosti se zde snaží rozvíjet svůj vliv a ani samotní Afričané si nepřejí, aby Francie odešla. Naše politika však musí být jiná než v minulosti. Musí být založena na transparentnosti našich obchodních a hospodářských vztahů. Musí být založena na ostražitosti při uplatňování demokratických pravidel a na

¹⁴¹ Représentation permanente de la France auprès de l'Union européenne, „Conférence des Ambassadrices et des Ambassadeurs“, naposledy aktualizováno 7. 9. 2023, <https://ue.delegfrance.org/conference-des-ambassadrices-et-6396>.

¹⁴² Chafer, „Hollande and Africa Policy“, 515.

respektování suverénních rozhodnutí.¹⁴³

Způsob náhledu na africkou politiku, jenž prezident v srpnovém projevu představil ovšem nechtěl nechat jen na poli politického diskurzu, jako tomu dle jeho slov bylo za jeho předchůdců. Zdůrazňoval, že smysl této nové africké politiky nesmí být jen v hovoření o ní, ale musí být doprovázen reálnými činy.

(...) To je hlavní myšlenka nové francouzské politiky vůči Africe. Říkat vše a **zajistit, aby to, co je řečeno, bylo také splněno.**¹⁴⁴

Určitý bod zlomu však nastal s propuknutím krize v Mali v roce 2012, která vyvrcholila březnovým pučem a svržením prezidenta Tourého. Prezident Hollande, který se ujal svého úřadu v květnu 2012, byl tehdy nucen jednat poměrně rychle. Jeho první slova v projevu před velvyslanci byla spojena i s hrozbou terorismu. Zdůraznil, že teroristické skupiny se stále rozšiřují a daří se jim získávat novou půdu, například právě v africké oblasti Sahelu. Aktivitu teroristických skupin na severu Mali vnímal jako hrozbu pro samotnou Francii, na kterou je ale připravený reagovat. Výrazný jazykový prvek představuje zájmeno „náš“, jež je hlavním nástrojem rámování dění v Mali jako hrozby pro Francii. Jakožto zájmeno přivlastňovací způsobuje, že auditorium bude mnohem pravděpodobněji vnímat krizi v Mali i jako francouzskou záležitost než pouze jako vzdálený problém.

(...) Na severu Mali se objevila entita, která se prohlásila za teroristickou skupinu, a která **ohrožuje naše zájmy, naše hodnoty a náš lid.** Na tuto výzvu budeme reagovat.¹⁴⁵

Přestože Hollande označil situaci na severu Mali za přímou hrozbu pro Francii, stál si za svým prvotním rozhodnutím neinterventovat v Africe jako v minulosti. Hlavní změna se projevila v představě o francouzské intervenci. Hollande ve velké míře zdůrazňoval nutnost spolupráce s africkými partnery za podpory OSN, jakožto garanta legitimacy jakéhokoliv společného zásahu v regionu. V roce 2012 vyloženě vyzval všechny země, které si přejí krizi v Mali ukončit, aby podpořily navrhovanou intervenci, jež má představovat oficiální mezinárodní zásah. V této počáteční fázi malijského konfliktu Hollande stavěl Francii do určité podpůrné role, která měla sloužit k postupnému přenechání iniciativy

¹⁴³ Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2012.

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Ibid.

africkým partnerům. Moc nad prováděním zásahů v Africe si však Francie stále držela pomocí své pozice v rámci OSN, jež jí umožňovala prosazovat podporu kroků afrických zemí před mezinárodním společenstvím z pozice jejich hlavního partnera.

(...) ale v každém případě budeme muset jednat, ne prostřednictvím tradičních intervencí – tyto doby jsou už pryč – **naší úlohou je podporovat naše africké partnery; jsou to oni, kdo musí převzít iniciativu, rozhodování, odpovědnost, a regionální organizace (...)** Naším úkolem pak ale bude **podporovat jejich kroky v rámci OSN** a na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti. (...) **Zazněly výzvy ke zvážení zásahu v rámci ECOWAS a Africké unie; Francie a všechny země, které si přejí ukončit tuto krizi, budou muset tento zásah logisticky podpořit,** pokud bude zorganizován a proveden v rámci mezinárodní legality.¹⁴⁶

Děni roku 2013, jež je v první řadě spojeno se zahájením operace Serval, posunulo debatu o Mali v rámci agendy Konference velvyslanců o několik příček výše a prezident se jí věnoval hned z počátku svého projevu. Vyhlášení operace Serval je obecně spojeno se skepticismem vůči Hollandově dodržení slibu o navázání nového partnerství s Afrikou. Obhajování zásahu jako nezbytně nutného pro zachování bezpečnosti nejen v oblasti Sahelu, ale i ve Francii, potažmo i v celé Evropě, nebylo vždy zcela důvěryhodné, částečně také kvůli ne zcela jasnému vyznění a následným úpravám „zvacího dopisu“ prozatímního prezidenta Traorého.¹⁴⁷

Prezidentův postoj vůči Mali se na konferenci v srpnu 2013 skutečně mohl zdát jiný než minulý rok. Jeho slova z minulého roku, jež naznačovala silné odhodlání pomoci africkým partnerům s postupnou „afrikanizací“ obranné politiky, se z diskurzu téměř vytratila. Místo toho vyzdvihoval francouzský zásah, jenž stál za osvobozením malijského území i organizací nových voleb, ve kterých byl zvolen prezident Keita. Hollande také začal používat zájmeno „my“ pro zhodnocení úspěchů francouzského jednání v Mali v jeho unilaterální podobě. Prvotní úspěch zásahu byl nyní prezentován jako čistě francouzská zásluha.

(...) a v širším měřítku také **našim silám, které umožnily osvobodit malijské**

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Charbonneau, „Faire la guerre pour un Mali démocratique“, 601–604.

území a uspořádat prezidentské volby, což oceňuji. (...) Za osm měsíců, od ledna do července, **se nám podařilo** vyhnat teroristy, zajistit bezpečnost Mali a zahájit politickou tranzici. Málokdy se v posledních letech podaří, aby operace dosáhla svých cílů v tak krátké době.¹⁴⁸

Přesto ale Hollande nakonec dodal, že operace, již zahájil 11. ledna 2013, nebyla zahájena proto, „aby [Francouzi] nahradili Afričany, ale aby jednali s nimi“ a to vše v rámci mezinárodního práva. Po zhodnocení dosavadních výsledků operace Serval jako úspěšných Hollande nakonec oznámil záměr snížit francouzskou vojenskou přítomnost, nicméně stále byl odhodlán podporovat Mali v řešení problémů spojených s obnovou státní správy a zajištěním bezpečnosti a rozvoje v zemi.¹⁴⁹

I o rok později se Hollande snažil najít cestu k ospravedlnění zásahu v Mali. Používal při tom ironické výrazy jako „poslové špatných zpráv“, kterými odkazoval k jistému vyčerpání z neustávající debaty o francouzském působení v zemi jakožto negativní skutečnosti. Stále se však držel narativu „my [Francouzi]“, kdy veškerý úspěch v Mali v rámci operace Serval přisuzoval francouzskému úsilí. Stejně tak i při první zmínce o operaci Barkhane nepadlo žádné slovo o spolupráci. Hollande i zde ve velké míře používal výrazy „my“ a „naše“ pro hovoření o francouzském zapojení v Mali a oblasti Sahelu.¹⁵⁰

Taková argumentace nevědomky vyzývala posluchače k vnímání Francie jako hlavního, ne-li jediného aktéra v regionu. Hollandovo využití jazyka se zde vztahuje k definici mocenských struktur, prezident dával jasně najevo, kdo je hlavním garantem stability v regionu. Podle Wodakové jazyk sám o sobě žádnou moc nemá, je to právě moc řečníka, která mu ji dává.¹⁵¹ Hollande tedy viditelně konstruoval sociální identitu, kterou se jako garant jejích hodnot snažil předat publiku a přesvědčit ho, aby se k těmto hodnotám přihlásilo také. Tento trend byl v menší míře pozorovatelný již v předchozích projevech, nyní se ale stal více viditelným v souvislosti s rostoucím zapojením Francie do malijského

¹⁴⁸ Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2013, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2013> (staženo 23. 10. 2023).

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ Proslov F. Hollanda z 28. 8. 2014, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/08/28/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-28-aout-2014> (staženo 24. 10. 2023).

¹⁵¹ Wodak, „What CDA is about“, 10.

konfliktu.¹⁵²

Hollandův politický diskurz lze z části nazvat také jako performativní, jelikož prezident jakožto politický subjekt je nucen přijímat rozhodnutí a přesvědčit publikum o jejich legitimitě. Zahájení operace Barkhane jasně značilo dlouhodobost francouzského působení v regionu Sahelu, která nebyla při zahájení operace Serval plánovaná. Prezident tedy musel najít způsob, jak tuto skutečnost ospravedlnit.¹⁵³ Právě proto se uchýlil k poměrně odvážným prohlášením, kde Francii označoval za zemi, která na problémy reaguje první a je „průkopníkem mezinárodní solidarity“. I když se během svého projevu letmo zmínil i o skutečnosti, že Francie nejedná vždy sama a stojí o spolupráci se svými evropskými partnery, nijak výrazně toto prohlášení nerozváděl.

(...) Rozhodnutí o Mali bylo přijato na začátku roku 2013. Určití **poslové špatných zpráv** nám říkali, že tam zůstaneme navždy... **Svou práci jsme udělali.** (...) Výsledky se dostavily, (...) Trvalo to dlouho, to je pravda. (...) Pokud jde o naše ozbrojené síly, budou přispívat k **naší vojenské přítomnosti** jiným způsobem. (...) Operace Barkhane znamená, že **jsme stále přítomni v Mali ale více působíme i na místech, kde jsme již byli částečně usazeni.** Ujišťujeme, že s 3 000 vojáků **můžeme zaručit bezpečnost západní Afriky.** (...) Říkal jsem, že někdy riskujeme, když jednáme sami – v zahraničí nás za to nekritizují, je to výjimečné, ale ve Francii... **Moje odpověď zní, že nejsme sami, jsme první. To je něco úplně jiného. Někdy jsme dokonce průkopníky mezinárodní solidarity.**¹⁵⁴

V průběhu roku 2015 ale Hollande svůj narativ mírně změnil. Svůj diskurz směřoval více k problematice boje proti teroristické skupině Boko Haram, tento boj ale přirovnal k zásahu v Mali, a to s použitím zcela odlišného narativu, než tomu v projevech k velvyslancům bylo doposud. Zásluhy za porážku terorismu v Mali nyní připisoval společnému úsilí mezinárodních aktérů, jenž v Mali zasahují společně s Francií. Ve své podstatě vlastně přiznal, že právě mezinárodní pomoc byla klíčem k potlačení terorismu. Stejně tak se opět vrátil ke svému původnímu důrazu na „afrikanizaci“ řešení konfliktu

¹⁵² Patrick Charaudeau, „Identité sociale et identité discursive. Un jeu de miroir fondateur de l'activité langagière“, *Identités sociales et discursives du sujet parlant* (L'Harmattan, Paris, 2009), <https://www.patrick-charaudeau.com/Identite-sociale-et-identite,217.html>.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Proslov F. Hollanda z 28. 8. 2014.

a také připustil, že její podpora bude zajištěna společně s evropskými partnery.¹⁵⁵ V roce 2016 pak Hollande označil Evropu, jako hlavního partnera Francie v boji proti terorismu, zmínil ale i spolupráci s USA, zeměmi NATO či dokonce Ruskem.¹⁵⁶

(...) Terorismus v Africe nese jméno Boko Haram. (...) Ministr obrany je dostatečně obeznámen s touto problematikou, aby věděl, co máme udělat. **Zásah v Mali toho byl demonstrací. Ano, je to možné, s pomocí Africké unie, evropských zemí a OSN je možné terorismus potlačit.** (...) Více než kdy jindy však vyzýváme Afričany, aby co nejrychleji vytvořili intervenční síly. **Jsme připraveni je podpořit, vycvičit a společně s evropskými zeměmi je také financovat.**¹⁵⁷

3.2 Diskurz při zahraničních cestách a jiných významných příležitostech

Po analýze prezidentova diskurzu v rámci širší koncepce francouzské zahraniční politiky se tato kapitola zaměří na analýzu jeho diskurzu ve specifických situacích představovaných cestami do Mali, účastí na mezinárodních summitech a jiných významných událostech. Prezidentovo vyjadřování je zde možné sledovat ve větším detailu, jelikož se jedná o projevy vázající se ke konkrétním událostem. Klíčové je vždy nejdříve zasadit projev do politicko-historického kontextu zodpovězením základních otázek definovaných v metodologickém rámci. Prezidentův diskurz je následně analyzován v rámci dvou diskurzivních témat.

3.2.1 Spolupráce s mezinárodními aktéry

Spolupráce s mezinárodními aktéry je jedním z hlavních aspektů řešení konfliktu v Mali. Proto zde je analyzováno, jak se k ní prezident vyjadřoval během svého mandátu v souvislosti s politicko-historickým kontextem. V akademické debatě existuje narativ, že Francie se při svých intervencích v Africe hlásí ke konceptu globální války proti terorismu, aby dosáhla určité „relegitimizace“ svých zásahů. Navzdory příznivějším politickým

¹⁵⁵ Proslov F. Hollanda z 25. 8. 2015, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/08/25/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-25-aout-2015> (staženo 24. 10. 2023).

¹⁵⁶ Proslov F. Hollanda z 30. 8. 2016, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/08/30/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-30-aout-2016> (staženo 24. 10. 2023).

¹⁵⁷ Proslov F. Hollanda z 25. 8. 2015.

podmínkám vytvořeným zařazením zásahů do rámce protiteroristického boje se Francie ale stále snaží o multilaterální podporu svých akcí.¹⁵⁸ Názor, že multilaterální podpora je pro Francii v Africe velmi žádoucí je nakonec potvrzen i v Bílé knize, jež byla na žádost prezidenta Hollanda vydána v roce 2013, aby redefinovala francouzskou obrannou a bezpečnostní politiku. Je zde i výslovně napsáno, že vnější intervence nemají být podezřívány z toho, že jsou novým nástrojem pro zneužití moci a případný návrat k zásahům typickým pro 20. století.¹⁵⁹

Po eskalaci malijské krize a březnovém vojenském puči se nově zvolený prezident Hollande v září 2012 vydal na 67. Valné shromáždění OSN. Mezi nejcitlivější otázky celého zasedání patřila právě krize v Mali, ale například i konflikt v Sýrii.¹⁶⁰ Situaci v oblasti Sahelu bylo věnováno samostatné zasedání, kde prezident Hollande vyjádřil své obavy z rostoucí hrozby na severu Mali. Tuto hrozbu definoval jako nebezpečí nejen pro samotný africký stát, ale pro celé mezinárodní společenství. Tím se mírně odlišil od své řeči na Konferenci velvyslanců necelý měsíc předtím, neboť tam malijskou krizi označil v první řadě za hrozbu pro Francii. Vzhledem k charakteru zasedání v rámci OSN však dávalo smysl rámovat problém spíše jako mezinárodní hrozbu, pokud bylo cílem najít mezinárodní podporu pro jeho řešení.

(...) To, co se děje na severu Mali, není hrozbou jen pro tamní autority, ale i hrozbou pro západní Afriku a Maghreb. **Je to také riziko pro celé mezinárodní společenství.**¹⁶¹

Vzhledem k tomu, že byl konflikt v Mali označen jako hrozba pro celé mezinárodní společenství, apeloval Hollande na jeho mezinárodní řešení. Jednomyslné přijetí rezoluce 2056 v červenci 2012, která odsoudila březnový puč a porušování lidských práv na severu země¹⁶², bylo podle Hollanda pouze prvním krokem k řešení krize. Jak již naznačil

¹⁵⁸ Recchia, „A legitimate sphere of influence“, 530–531.

¹⁵⁹ Vie publique, „Livre blanc sur la défense et la sécurité nationale 2013“, staženo 24. 10. 2023, https://medias.vie-publique.fr/data_storage_s3/rapport/pdf/134000257.pdf.

¹⁶⁰ BFM TV, „Hollande à New York pour ses premiers pas à l'ONU“, naposledy aktualizováno 24. 9. 2012, https://www.bfmtv.com/politique/elysee/hollande-a-new-york-pour-ses-premiers-pas-a-l-onu_AN-201209240105.html.

¹⁶¹ Proslov F. Hollanda z 26. 9. 2012, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/09/26/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-a-new-york-le-26-septembre-2012> (staženo 26. 10. 2023).

¹⁶² United Nations, „Security Council Calls for ‘Road Map’ for Restoration of Constitutional Order in Mali, Unanimously Adopting Resolution 2056 (2012)“, naposledy aktualizováno 5. 6. 2012, <https://press.un.org/en/2012/sc10698.doc.htm>.

v srpnovém projevu o koncepci zahraniční politiky, Francie byla připravená podpořit Mali i akce afrických partnerů na půdě OSN. Prezidentův postoj v roce 2012 lze tedy definovat spíše jako silnou podporu „afrického řešení“ konfliktu nežli jako snahu prosadit francouzský zásah. Hollande tehdy stavěl Francii do role určitého vyjednavče pro Mali.¹⁶³

Co se týče používání zájmena „my“, bylo prozatím užíváno pro společnou akci mezinárodního společenství. Řečník opravdu vyzýval celé společenství k vytvoření globálního přístupu, jenž umožní koordinaci zmíněného „afrického řešení“. Je ale třeba se zaměřit i na jazykové prostředky používané při promluvě k malijskému vedení, bloku ECOWAS a Africké unii. Dodatky „já je zdravím“ a „zdravím jejího předsedu“ mají lehce familiární nádech. Tato slova ovšem v prezidentských projevech nejsou používána náhodou. Hollande se v rámci svého diskurzu postavil do role vyjednavče mezinárodního řešení pro Mali a těmito familiárními dodatky ve svém projevu zdůrazňoval francouzské vazby na danou zemi. Zdůraznění vazeb na africké státy pak představuje určitou argumentační hodnotu, která dodává sílu dalším prezidentským prohlášením, neboť jim zvyšuje důvěryhodnost. Právě tímto způsobem mohl prezident posílit svou pozici ve vyjednávacím procesu o řešení malijské krize.

(...) Tato druhá etapa byla umožněna díky odhodlání malijských orgánů, **a já je zdravím**, vyzvat ECOWAS, Africkou unii – **zdravím jejího předsedu** – a OSN, aby vytvořily stabilizační síly, které by umožnily znovudobytí severního Mali. Francie tuto iniciativu plně podpoří. (...) Naší odpovědností je jednat na dvou frontách. Zaprvé: definovat **globální, soudržný přístup** (...) Druhou frontou – a to slovo používám záměrně – je zajistit, abychom mohli zasáhnout, aby Afričané mohli zasáhnout. Protože **jsou to právě Afričané, kdo má nyní ten klíč, pokud je [my] umíme podpořit, a poskytnout jim všechny prvky mezinárodní legality**.¹⁶⁴

Při projevu před Národním shromážděním v Dakaru během své první prezidentské návštěvy afrického kontinentu se Hollande držel stejného narativu o Francii jako hlavním podporovateli zájmů Mali, když zdůraznil, že Francie „aktivně hájí zájmy Afriky v multilaterálních institucích“ a že „Subsaharská Afrika je hlavní prioritou francouzské

¹⁶³ Proslov F. Hollanda z 26. 9. 2012.

¹⁶⁴ Ibid.

politiky“.¹⁶⁵ Narativ a společné akci ECOWAS a AU byl ale poměrně rychle nahrazen. Mezitím co v Dakaru ještě Hollande zdůrazňoval, že Mali „požádalo mezinárodní komunitu o podporu“ a Francie společně s africkými partnery tuto podporu pomůže převést v činy, v roce 2013, když 11. ledna oznamoval zahájení operace Serval, již hovořil o žádosti o pomoc adresované pouze Francii, Aby se vyhnul obvinění z návratu k tradičním unilaterálním intervencím, dodal, že Francie „zasahuje v rámci mezinárodního práva“.¹⁶⁶

Stejně tak v projevu před Národní radou pro obranu a bezpečnost o den později popřel jakékoliv postranní úmysly svého rozhodnutí zasáhnout v Mali a zařadil tento zásah právě do výše zmíněného narativu o globálním boji proti terorismu. Ať se jednalo o jakékoliv publikum, Hollande rámoval pozici Francie stále stejně. Jeho argumentace stavěla Francii do role vykonavatele vůle mezinárodní komunity, která francouzské jednání schválila a podpořila. Jako hlavní argumentační hodnotu využíval „mezinárodní společenství“, jež jako synonymum multilateralismu působilo jako dostatečný důvod pro legitimizaci francouzského jednání. Pozorovat lze i změnu v užívání zájmena „my“ – tentokrát bylo využito pro francouzskou činnost v unilaterální podobě, což bylo ještě zdůrazněno výrokem o jednání ve jménu celé mezinárodní komunity.

(...) Chtěl bych připomenout, že Francie nesleduje v této operaci žádný jiný zájem než ochranu spřátelené země a **nemá jiný cíl, než boj proti terorismu. Proto její akci podporuje celé mezinárodní společenství a vítají ji všechny africké země.** (...) Řekl jsem, že bude trvat jen tak dlouho, jak bude nutné, ale mám plnou důvěru v účinnost našich sil a v úspěch **mise, kterou [my] jménem mezinárodního společenství provádíme.**¹⁶⁷

Operace Serval nabrala po svém zahájení rychlého spádu, na počátku roku 2013 byla Francie rozhodně nejvýraznějším aktérem zasahujícím v Mali. Reakce ostatních aktérů, jako například mise AFISMA byla totiž opožděna kvůli vyjednávání.¹⁶⁸ Postup francouzských

¹⁶⁵ Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012.

¹⁶⁶ Proslov F. Hollanda z 11. 1. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/11/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-au-mali-a-paris-le-11-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).

¹⁶⁷ Proslov F. Hollanda z 12. 1. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-12-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).

¹⁶⁸ Isaline Bergamaschi, „French Military Intervention in Mali: Inevitable, Consensual yet Insufficient“ *Stability: International Journal of Security & Development* 2, č. 2 (2013): 6–8, <https://www.stabilityjournal.org/articles/10.5334/sta.bb/>.

jednotek byl velmi rychlý a už koncem ledna 2013 byla osvobozena nejdůležitější města severního Mali – Gao, Timbuktu a Kidal.¹⁶⁹ Po pouhých pěti dnech od znovudobytí Timbuktu společným úsilím francouzských a malijských jednotek zde mohl být 2. února 2013 přivítán prezident Hollande, jenž přijel navštívit francouzské jednotky bojující proti islamistickým povstalcům.¹⁷⁰

Prezident hovořil před francouzskými vojáky s hrdostí na francouzský zásah. Popsal ho jako „výjimečnou misi“, jež byla provedena společně s malijskou armádou. Neopomenul dodat, že „závažné rozhodnutí“, které přijal 11. ledna 2013, bylo schváleno v rámci OSN a provedeno na žádost malijského prezidenta. Hollande chtěl svojí argumentací ujistit publikum, že francouzská přítomnost v Mali je založena na multilaterálním konsenzu a Francie ji nebere na lehkou váhu.¹⁷¹ Aby pak dokázal, že stále neupustil od původní myšlenky afrického řešení konfliktu, oznámil, že určitý počet francouzských vojáků bude později nahrazen misí AFISMA, která má částečně přebrat vedení boje proti islamistickým skupinám. Snažil se tak publikum přesvědčit, že francouzská akce byla vždy míněna pouze krátkodobě, dokud se o situaci v Mali nebudou moci postarat tamní jednotky. Upozornění na to, že veškeré francouzské akce na severu Mali byly provedeny společně s malijskou armádou, mělo také za cíl zabránit šíření kritiky. Hollande se chtěl vyhnout prohlášením, že Francie zůstane v Africe navždy.¹⁷²

(...) Jsem tu, abych vám řekl, jak **jsme na vás hrdí**. Když jsem 11. ledna přijal toto **závažné rozhodnutí** reagovat na výzvu prezidenta Traorého **v rámci Organizace spojených národů**, věděl jsem, jakému riziku vojáky vystavuji. (...) **S malijskou armádou**, která je zde proto, aby zajistila suverenitu Mali nad vlastním územím, **jste splnili výjimečnou misi**. (...) Vím, že určitý počet francouzských vojáků zde bude nahrazen jinými francouzskými vojáky. Pak **tytéž francouzské vojáky nahradí africká mise známá jako MISMA [AFISMA], stále s našimi malijskými přáteli, kteří zajišťují hlavní rozsah**

¹⁶⁹ Sergei Boeke a Bart Schuurman, „Operation ‘Serval’: A Strategic Analysis of the French Intervention in Mali, 2013–2014“ *The Journal of Strategic Studies* 38, č. 6 (2015): 814–815, <https://www.tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2015.1045494>.

¹⁷⁰ DW, „Hollande visits Bamako“, naposledy aktualizováno 2. 2. 2013, <https://www.dw.com/en/french-president-hollande-gets-warm-welcome-in-bamako/a-16572171>.

¹⁷¹ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-tombouctou-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).

¹⁷² Ibid.

operace.¹⁷³

Během své první návštěvy Mali Hollande promluvil také k veřejnosti na Náměstí Nezávislosti v Bamaku. Projev přednesl i prezident Mali, jenž vyjádřil Francii velkou vděčnost za rychlé poskytnutí pomoci. Hollande opět hovořil o „závažném rozhodnutí“, jež musel přijmout. Své jednání popisoval jako jednání ve jménu celého mezinárodního společenství. Hollandova argumentační strategie stavěla Francii do klíčové role, v rámci které Francie jednala jménem společenství států, jež ji k tomu vyjádřilo podporu. Stavěl tak Francii do role primárního garanta stability v Mali. Francouzský zásah byl i tehdy prezidentem zařazen do kontextu války proti terorismu. Zásah jakožto boj proti terorismu, jenž ohrožuje praktický celý svět, dělal totiž v očích kritiků francouzskou jednostrannou intervencí snáze uchopitelnou a tolerovatelnou.

(...) Ano, je to pravda, 10. ledna jsem učinil **závažné rozhodnutí** postavit francouzské vojáky po bok malijských vojáků. Vyzval mě k tomu prezident Traoré. Byla **to povinnost Francie, která jednala jménem mezinárodního společenství s podporou evropských zemí v rámci OSN**. Ano, museli jsme tam být, protože **to, proti čemu bylo důležité bojovat, byl terorismus. Terorismus zde v Mali, terorismus v západní Africe, terorismus všude.**¹⁷⁴

Rok 2013 lze obecně popsat jako rok, kdy prezident stavěl francouzskou akci v Mali do popředí a snažil se upozornit, že ve jménu mezinárodního společenství byla Francie schopna zorganizovat efektivní operaci, jež pomohla stabilizovat sever Mali. V červenci 2013 bylo prezidentu Hollandovi za jeho zásluhy uděleno malijské nejvyšší státní vyznamenání – Národní řád Mali. Hollande tehdy hovořil velmi nostalgicky. Zasedání v rámci Valného shromáždění OSN, jež proběhlo v září předchozího roku označil primárně za svoji iniciativu. Státy, jež se tohoto zasedání účastnily označil za „přátelé Mali“, čímž odkázal k určitému „rodinnému podtextu“, přestože „rodinné“ vztahy s africkými státy v éře globalizace již nejsou příliš relevantní. Typickým znakem Hollandova diskurzu v tomto období bylo nadužívání prohlášení o mezinárodní podpoře francouzské intervence a schválení této intervence OSN i africkými státy. Hollande takto hovořil jak na domácí, tak

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-les-relations-franco-maliennes-et-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-bamako-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).

zahraniční scéně a před všemi druhy publika. Je tedy zřejmé, že podpora „mezinárodního společenství“ a to „ve jménu OSN“ byly pro Hollanda v tomto období hlavními hodnotami užívanými v jeho argumentační strategii ke zdůvodnění dosavadních kroků vůči Mali, které by mohly působit v rozporu s předvolebními sliby.

(...) Vzpomínám si na všechny diskuse, které probíhaly v předchozích měsících, včetně Valného shromáždění OSN, kde **jsem [já] svolal mimořádnou schůzku všech přátel Mali, aby zvážili možnost intervence pod záštitou OSN.** (...) **Mezinárodní společenství** nám vyjádřilo podporu. (...) A právě to mě vedlo k tomu, že jsem 11. ledna přijal rozhodnutí o zásahu francouzských sil v Mali na žádost prezidenta Traorého, **s podporou Afričanů a pod záštitou Organizace spojených národů, což dalo této operaci legitimitu.**¹⁷⁵

(...) Francie vyslyšela výzvu Dioncoundy Traorého, jemuž bych chtěl vyslovit dík, protože kdyby nás nepožádal o pomoc, kdyby neexistovala legitimní autorita, která by **jménem Organizace spojených národů a Afričanů vyzvala Francii k pomoci**, teroristé by dnes byli tady v Bamaku! (...) Právě v tomto okamžiku se musí **mezinárodní společenství** semknout a poskytnout solidaritu ve prospěch práv a uznání národů.¹⁷⁶

Během druhé návštěvy Bamaka v září 2013 začal prezident zájmeno „my“ užívat v mnohem větší míře ve významu „Francie ve spolupráci s dalšími aktéry“.¹⁷⁷ Tato skutečnost je spjatá s postupnou multilateralizací konfliktu v Mali, kde se vedle Francie během roku 2013 objevili i další důležité aktéři, včetně očekávané africké mise AFISMA, jež však v červenci 2013 spadla pod velení mise OSN MINUSMA¹⁷⁸, či evropské mise EUTM Mali, která byla v reakci na rezoluci 2071 RB OSN zahájena v únoru 2013. Hollande

¹⁷⁵ Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/07/15/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-15-juillet-2013> (staženo 29. 10. 2023).

¹⁷⁶ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/09/19/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-et-sur-les-relations-franco-maliennes-a-bamako-le-19-septembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).

¹⁷⁷ Ibid.

¹⁷⁸ United Nations, „International assistance force for Mali transformed into UN peacekeeping mission“, naposledy aktualizováno 1. 6. 2013, <https://news.un.org/en/story/2013/07/443632>.

častěji zdůrazňoval právě spolupráci s Evropou, jejíž hlavním cílem v Mali bylo podpořit výcvik malijských jednotek, aby byly schopné zajistit stabilitu svého území vlastními silami.¹⁷⁹

Cíl vytyčený EU se shodoval s Hollandovou ideou nového partnerství s Afrikou, jež zahrnovalo princip afrikanizace tamní bezpečnostní a obranné politiky. Doposud se však mohlo zdát, že princip afrikanizace spočíval pouze v tom, že francouzská intervence byla provedena na žádost vlády africké země, měla souhlas příslušného afrického regionálního orgánu a byly v ní zapojeny africké jednotky. Vzhledem k tomu, že v operaci Serval bylo nasazeno přibližně 4000 francouzských vojáků a 2000 vojáků z Čadu, těžko se dalo hovořit o probíhajícím principu afrikanizace, přestože se operace oficiálně uskutečnila v koordinaci s malijskou armádou.¹⁸⁰

Jak při návštěvě Bamaka u příležitosti uvedení nově zvoleného prezidenta Keity do úřadu 19. září 2013, tak na Valném shromáždění OSN o pět dní později, a i u příležitosti summitu Francie a Afriky „pro mír a bezpečnost v Africe“ v prosinci téhož roku prezident vyzdvihoval společné akce provedené s evropskými partnery v mnohem větší míře, než tomu bylo doposud. Na prosincovém summitu v Paříži pak Hollande zvláště vyzdvihoval společné pouto afrického kontinentu a Evropy, jež bylo důvodem pro obrannou i další spolupráci.¹⁸¹ Tento postoj se shodoval s druhým principem Hollandova nového partnerství s Afrikou, jež mělo být založeno na europeizaci. Ta měla spočívat především v europeizaci francouzské vojenské přítomnosti na kontinentu, čímž by vznikla větší kapacita pro francouzské zapojení do misí vedených OSN či NATO. Princip europeizace ale částečně odkazoval i k již zmíněnému cíli vyhnout se obvinění z neokolonialismu a prezentovat tak francouzské intervence jako více „neutrální“.¹⁸² Důraz na evropskou spolupráci pak Hollande zdůrazňoval i na summitu EU a Afriky v dubnu 2014, kde dokonce přímo zmínil i činnost konkrétní evropské země – Německa.¹⁸³

¹⁷⁹ EUTM Mali, „Background“, staženo 27. 10. 2023, <https://eutmmali.eu/background/>.

¹⁸⁰ Chafer, „France in Mali“, 125–126.

¹⁸¹ Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/12/06/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-franco-africaines-dans-les-domaines-militaires-economiques-et-environnementaux-a-paris-le-6-decembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).

¹⁸² Chafer, „France in Mali“, 129.

¹⁸³ Proslov F. Hollanda a A. Merkelové z 2. 4. 2014,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/04/02/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-et-mme-angela-merkel-chanceliere-de-la-republique-federale-dallemagne-sur-les-relations-entre-lunion-europeenne-et-lafrique-a-bruxelles-le-2-avril-2014> (staženo 29. 10. 2023).

(...) Francie postupovala společně s Organizací spojených národů, jednala společně s africkými armádami, jednala **společně s Evropany**, a především bratrsky spolupracovala s malijskou armádou. (...) **Francie bude postupovat společně s Evropou**, když mobilizuje několik miliard eur na udržitelnou rozvoj Mali. (...) Společně s Afričany a **Evropany** jsme předvedli nejlepší příklad mezinárodní solidarity na podporu bezpečnosti Mali.¹⁸⁴

(...) V Mali zasáhly z pověření Rady bezpečnosti a na žádost úřadů v Bamaku africké a francouzské síly s **evropskou podporou**.¹⁸⁵

(...) Víím, že **Evropa bude zde**, aby prokázala nejen svou solidaritu se spráteným kontinentem, ale také svou zodpovědnost při sdílení zdrojů a sil. (...) Vyzývám k **výjimečnému spojení mezi Afrikou a Evropou** ve službách míru, rozvoje a budoucnosti planety.¹⁸⁶

(...) Chtěl bych vyjádřit uznání tomu, co se stalo v Mali, a to nejen díky zásahu Francie, ale také díky **podpoře Evropské unie a zejména Německa**.¹⁸⁷

V roce 2014 pak Hollande začal více vyzdvihovat i vojenské angažmá jednotek OSN, jež se váže k zahájení mise MINUSMA v létě předchozího roku. Nelze si však nevšimnout trvajícího důrazu na samostatnou činnost Francie. Hollandův diskurz sice s postupem času přikládal význam i akcím afrických jednotek, evropských partnerů a nyní i jednotek OSN, tyto akce však vnímal spíše jako určité doplnění činnosti Francie, jež byla v Mali první a byla připravená „zapojit se vždy, když se objeví hrozba“.¹⁸⁸

Vzorec argumentace lze tedy popsat následovně – prvotní cíle Hollandovy africké politiky shrnují principy afrikanizace a europeizace. Plánovaná intervence v Mali měla být provedena na základě těchto principů, nicméně Francie se kvůli pomalému vyjednávání svých partnerů dostala do pozice jediného garanta stability v Mali schopného jednat okamžitě. Na žádost tamního prezidenta a s podporou OSN tedy zahájila operaci Serval v koordinaci s malijskou armádou. Francie tak jménem celého mezinárodního společenství

¹⁸⁴ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

¹⁸⁵ Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2013, <https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2013-debat-d> (staženo 29. 10. 2023).

¹⁸⁶ Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013.

¹⁸⁷ Proslov F. Hollanda a A. Merkelové z 2. 4. 2014.

¹⁸⁸ Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2014, <https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2014-Debat-d> (staženo 30. 10. 2023).

zahájila operaci, jejíž činnost byla postupně doplněna o akce afrických a evropských partnerů a od července 2013 také o misi OSN. V srpnu 2014 se operace Serval rozšířila v regionální operaci Barkhane vedenou ve spolupráci se skupinou G5 Sahel, což byl hlavní zlomový bod pro Hollandův diskurz.

Dokud zasahovala Francie v Mali v rámci operace Serval, Hollandův diskurz byl vždy formován okolo narativu o Francii jako prvním aktérovi, který zasáhl v rámci malijského konfliktu a ke kterému se postupně přidávali další aktéři, neboť Francie na mezinárodním poli zdůrazňovala nutnost jejich zapojení. Po rozšíření operace Serval v regionální operaci Barkhane se prezidentův diskurz dostal do více multilaterální roviny, kde ostatní mezinárodní partnery stavěl na stejnou či alespoň podobnou úroveň jako Francii.

To však nemění nic na tom, že rozhodnutí z ledna 2013 bylo neustále zobrazováno jako moment, kdy Francie jako jediná poskytla rychlou pomoc spřátelenému státu. Den před zahájením Mezinárodní konference pro hospodářskou obnovu a rozvoj Mali v říjnu 2015 dokonce tento moment Hollande popsal jako „datum, které se zapíše do historie“, když společně s malijským prezidentem Keitou, jenž při této příležitosti navštívil Paříž, hovořil na tiskové konferenci.¹⁸⁹ Podobný výrok ale Hollande nepoužil poprvé, když navštívil Bamako v únoru 2013, popsal tento den jako „nejdůležitější den svého politického života“, neboť k možnosti jeho uskutečnění přispělo rozhodnutí, jež „učinil jménem Francie“.¹⁹⁰

Tato prohlášení a celý Hollandův diskurz ohledně zahájení operace Serval odkazují k přetrvávajícímu dědictví politiky „grandeur“, jež se rozvinula za Charlese de Gaulla. V Hollandově postoji vůči francouzské intervenci v Mali lze pozorovat dědictví tohoto konceptu, jenž zahrnoval nezávislost zahraniční politiky a odkazoval k mezinárodnímu postavení Francie v minulých stoletích. Francie byla vždy hlavním aktérem v Africe a toto vnímání francouzské pozice na africkém kontinentu stále ještě zcela nezmizelo. Stejně tak nezmizel ani gaullistický odkaz, který se vyznačuje skepticismem k zapojení Francie do multilaterálních aktivit v Africe a staví ji do role nejdominantnějšího aktéra na kontinentu.¹⁹¹ I to je důvodem používání zájmena „my“ mnohem častěji pro francouzské aktivity než pro akce provedené v rámci multilaterální spolupráce.

¹⁸⁹ Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-la-lutte-contre-le-terrorisme-la-crise-des-refugies-et-sur-la-conference-de-paris-sur-le-climat-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

¹⁹⁰ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

¹⁹¹ Fabien Terpan, „France: Between National Grandeur and European Commitment“, in *The European External Action Service and National Foreign Ministries*, eds. Rosa Balfour, Caterina Carta a Kristi Raik (Surrey: Ashgate, 2015), 90–91.

(...) Bylo to 11. ledna – to jen dokazuje, že existují **data, která se zapíší do historie - 11. leden 2013**. (...) Jsou tam ještě další [teroristé], ale **[my] jsme Mali zabezpečili**.¹⁹²

Jak již bylo řečeno, i přesto, že každý Hollandův projev odkazoval k závažnosti jeho rozhodnutí z ledna 2013 a zdůrazňoval, že právě Francie přišla jako první podpořit malijskou armádu, po zahájení operace Barkhane začal prezidentův diskurz brát více v potaz multilaterální dimenzi konfliktu a stavěl partnery do více rovnocenné pozice. V některých výrocih se dokonce může zdát, že činnosti ostatních aktérů dával prezident větší význam než samotné Francii, jak je možné vidět v posledním uvedeném úryvku, kde prezident hovořil o misi MINUSMA. Přítomnost francouzských vojáků lze podle tohoto výroku vnímat spíše jako doplnění mise OSN.

(...) V současné době pokračují bezpečnostní akce **díky operaci Barkhane, ale také díky malijské armádě, kterou trénujeme s našimi evropskými partnery**.¹⁹³

(...) Dnes jsou zde **všichni, kteří společně pracovali** na tom, aby se Mali dostalo z této situace. **Africká unie, regionální organizace, Organizace spojených národů, která vyslala misi MINUSMA. Evropská unie, která Mali podporuje...**¹⁹⁴

(...) Prostřednictvím operace Barkhane chceme stále poskytovat co největší ochranu. (...) Proto také ještě zůstali v Mali **přítomni francouzští vojáci, a to současně s misí MINUSMA**.¹⁹⁵

Vzhledem k tomu, že řešení malijské krize nabralo multilaterálního rázu a Francie považovala počáteční riziko za zažehnané, Hollande už za Mali ani tolik neloboval na Valném shromáždění OSN. Důraz kladl spíše v obecnějším měřítku na boj proti terorismu

¹⁹² Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015.

¹⁹³ Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

¹⁹⁴ Proslov F. Hollanda z 22. 10. 2015, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/22/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-laide-en-faveur-du-developpement-du-mali-a-paris-le-22-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

¹⁹⁵ Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015.

v celé západní Africe, kde za hlavní hrozbu považoval skupinu Boko Haram,¹⁹⁶ či na udržitelný rozvoj afrických zemí.¹⁹⁷ Téma rozvoje začalo být nicméně více prosazováno na mezinárodním poli i díky organizaci výše zmíněné Mezinárodní konference pro hospodářskou obnovu a rozvoj Mali v Paříži v rámci OECD. Za přítomnosti malijského prezidenta zde Hollande přislíbil rozvojovou pomoc africkému státu a nazval ho dokonce jednou z „prioritních zemí své rozvojové politiky“. Zařazení Mali mezi „prioritní země“ bylo Hollandovým nástrojem k tomu, aby se v rámci svého diskurzu mohl opět postavit do role hlavního aktéra pomáhajícího Mali mobilizovat mezinárodní společenství k finanční a rozvojové pomoci.¹⁹⁸

Celou návštěvu prezidenta Keity nazval jako „výjimečnou“ a i toto přídavné jméno utvrzuje snahu rámovat organizaci mezinárodní konference o rozvoji Mali v Paříži jako znak vzájemného prosperujícího vztahu. Toto přídavné jméno ale představuje také argumentační prostředek, jenž opět staví Francii do role jediného garanta rozvoje Mali. Podobnou roli v projevu má i výraz „společně, já a on“, který taktéž zdůrazňuje hloubku vzájemného vztahu.

(...) Dnes je zde však na **výjimečné** návštěvě prezident Ibrahim Boubacar Keita. (...) **Výjimečné** proto, že on sám zítra zavítá do OECD a je velmi důležité, abychom **společně, já a on**, dokázali mobilizovat mezinárodní finanční společenství...¹⁹⁹

(...) Francie také zmobilizovala – nad rámec vojenské operace – značnou pomoc, aby zajistila obnovu Mali. (...) Dnes nás OECD vyzývá, abychom se znovu angažovali v Mali, a **já jsem velmi hrdý na to, že se opět obracíte právě na Francii.**²⁰⁰

Na sklonku svého mandátu navštívil François Hollande již po třetí Mali. Tentokrát

¹⁹⁶ Proslov F. Hollanda z 27. 9. 2015, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/09/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-efforts-internationaux-en-faveur-des-droits-des-femmes-a-new-york-le-27-septembre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

¹⁹⁷ Proslov F. Hollanda z 20. 9. 2016, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/09/20/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-energies-renouvelables-en-afrique-et-la-question-climatique-a-new-york-le-20-septembre-2016> (staženo 30. 10. 2023).

¹⁹⁸ Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015.

¹⁹⁹ Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015.

²⁰⁰ Proslov F. Hollanda z 22. 10. 2015.

při příležitosti druhého summitu Francie a Afriky během jeho volebního období. V lednu 2017 nejdříve navštívil vojenskou základnu v Gau a promluvil k francouzským jednotkám operace Barkhane. Následně se přesunul do Bamaka na samotné setkání s hlavami států a vlád afrických zemí. V této fázi Hollandova mandátu byla situace v Mali již skutečně řešena v mezinárodním měřítku. Přestože by se dalo tvrdit, že počátkem roku 2013 Francie mohla působit jako primární aktér poskytující východisko z malijského konfliktu, s vyhlášením operace Barkhane, s rostoucím zapojením afrických zemí v podobě skupiny G5 Sahel a s přítomností mise MINUSMA, stejně tak jako EUTM Mali či EUCAP, vzniklo v Mali multilaterální prostředí. V Hollandově diskurzu se tato skutečnost projevila například změnou vyjadřování o operaci Serval. Dříve kladl velký důraz na francouzské aktivity pod záštitou OSN a malijskou stranu sice zmiňoval, ale jen zřídka. Při jeho návštěvě v roce 2017 se však tento diskurz proměnil a Hollande k operaci odkazoval jako ke společné akci obou armád, jež jsou si rovny.

(...) protože **my, společně, Mali a Francie**, jsme tyto teroristické skupiny zastavili. To byla operace Serval.²⁰¹

(...) Téměř na den přesně před čtyřmi lety se **malijské, francouzské a africké síly** zasloužily o znovudobytí severu Mali.²⁰²

Operace Serval tedy najednou začala být brána jako společné úsilí obou zemí, s pomocí dalších afrických států, jenž později zformovaly regionální skupinu G5 Sahel. Hollande neustále zdůrazňoval princip afrikanizace, to bylo nicméně hlavním znakem většiny jeho projevů. Ani při své poslední návštěvě Mali tedy nepřestal upozorňovat na to, že Afričané musí být schopni sami zajistit bezpečnost svého kontinentu.²⁰³ K tomu, aby této africké „autonomie“ co se obrany týče bylo dosaženo, sice vyzdvihoval činnost vykonávanou misí EUTM, nicméně stále se držel i narativu o Francii, která je primárním garantem rozvoje africké bezpečnosti, jako by činnost mise EUTM byla čistě francouzskou iniciativou. Podobně Hollande hovořil i směrem k misi MINUSMA, kterou sice označil jako

²⁰¹ Proslov F. Hollanda z 13. 1. 2017, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/13/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-gao-le-13-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

²⁰² Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017, <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/14/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-bamako-le-14-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

²⁰³ Ibid.

hlavního ochránce bezpečnosti civilistů, ale nezapomněl připomenout, že právě Francie má v jejím rámci vedoucí roli. Níže uvedený text je toho příkladem. Hollande sice vyzdvihoval činnost mezinárodních aktérů, nicméně nakonec se opět dostal k závěru, že Francie mezi nimi hrála hlavní roli.

(...) mimořádnou odpovědnost však nese i Francie, která je rovněž zúčastněnou stranou mise MINUSMA, neboť je členem jejího velitelství.

(...) S evropskou misí musíme také cvičit malijské ozbrojené síly. Tohoto výcviku s EUTM využilo více než 8 000 vojáků (...) Francie tedy vaším prostřednictvím přispívá k bezpečnosti celého regionu.²⁰⁴

François Hollande si ve svém diskurzu držel poměrně koherentní přístup, který stavěl Francii na první místo mezi aktéry angažujícími se v řešení malijského konfliktu a tamní bezpečnostní situace. V rámci jeho diskurzu je ale poměrně zdatelná tendence kroky Francie ospravedlňovat a neustále ujišťovat publikum o tom, že Francie nemá v Mali žádné postranní zájmy, jak to mohlo působit v minulém století. Hollande pokaždé zdůrazňoval schválení svých politických rozhodnutí mezinárodním společenstvím, potažmo OSN, čímž se snažil zajistit pro své jednání určitou legitimitu. Nicméně i přes důraz na mezinárodní konsenzus lze vidět, že Hollandova argumentační strategie směřovala k vnímání Francie jako primárního aktéra, jenž byl pro řešení tamní situace přínosný v první řadě svými samostatnými iniciativami a až v druhé řadě ve spolupráci s ostatními zúčastněnými stranami.

Na základě Hollandova diskurzu pak můžeme stanovit některé základní charakteristiky francouzské africké politiky vůči Mali během jeho volebního období. Francie se bezesporu postavila do role zastávce multilateralismu a aktivního člena mezinárodního společenství, jenž je na poli mezinárodních organizací ochoten aktivně prosazovat jak své zájmy, tak i zájmy svých partnerů. Kromě diplomatické kapacity disponuje ale Francie také dostatečně velkou kapacitou vojenskou. Francie se tedy ocitla v pozici, kde sice měla kapacitu vojensky zasáhnout, nicméně tato kapacita byla v rozporu s prosazováním multilaterálního řešení, o které se Hollande aktivně snažil v roce 2012. Z historického hlediska Francie vždy cítila potřebu reagovat na krize propukající v afrických státech. Eskalující situace v Mali tedy vzbudila ve Francii pocit zodpovědnosti za řešení konfliktu

²⁰⁴ Proslov F. Hollanda z 13. 1. 2017.

a vzhledem k pomalejšímu jednání ostatních mezinárodních aktérů tak Francie zasáhla prakticky sama.²⁰⁵

První rok vojenské operace v Mali Hollande její úspěchy přisuzoval téměř pouze úsilí francouzských jednotek, až ke konci svého mandátu začal tento diskurz soustředit i na úsilí vytvářené oběma armádami společně s podporou dalších aktérů. To ale souvisí se zapojením ostatních mezinárodních partnerů do řešení malijské krize, neboť k multilateralizaci politiky vůči Mali docházelo postupně. Diskurz je tedy důkazem toho, že africká politika vůči Mali je multilaterální záležitostí, nicméně francouzské chápání multilateralismu v podání F. Hollanda má stále ještě své rezervy, vzhledem k přetrvávající tendenci prezentovat Francii jako hlavního aktéra v rámci tohoto multilaterálního řešení.

3.2.2 Vzájemný vztah Francie a Mali

K vzájemnému vztahu Mali a Francie a jeho charakteru je určitým způsobem odkazováno ve všech vybraných projevech. Ať už tím, že je Francie stavěna do pozice státu, jenž je zodpovědný za vyjednávání řešení malijské krize na mezinárodním poli, jak již naznačila předchozí kapitola, ale především užíváním specifických jazykových prostředků při hovoření o této africké zemi.

Vzájemná blízkost obou států je podle B. Erfortha založena na čtyřech hlavních pilířích. V první řadě se jedná o tzv. dlouhodobou blízkost, jež odkazuje na historické vazby a přetrvávající zvláštní vztah Francie a Afriky, který se vyvíjel po získání nezávislosti bývalých kolonií. Druhým pilířem je kulturní blízkost, jejímž nejvýraznějším znakem je společný jazyk, tedy příslušnost mezi frankofonní země. Třetí a čtvrtou složkou vzájemného vztahu jsou pak zeměpisná a lidská blízkost, neboť Afrika je pro Francii nejbližším kontinentem, co se vzdálenosti týče. Geografická blízkost ale může být vnímána velmi subjektivně. Přestože Afrika jako kontinent je Francii skutečně blízka, vzdálenost z Paříže do malijského hlavního města je ve skutečnosti delší, než například do metropolí na blízkém východě jako je Bejrút či Damašek. Poslední pilíř vztahu obou zemí pak představuje zmíněný lidský faktor ovlivněný především migrací. Právě viditelnost dané komunity migrantů ovlivňuje i vnímání vzdálenosti mezi oběma státy.²⁰⁶

V Hollandově diskurzu o vztahu Francie a Mali lze určit čtyři hlavní kategorie, jež definují, jaké jazykové prostředky prezident používá a jak vzájemný vztah prezentuje.

²⁰⁵ Erforth, „Multilateralism as a tool“, 577.

²⁰⁶ Benedikt Erforth, *Contemporary French Security Policy in Africa: On Ideas and Wars* (Cham: Palgrave Macmillan, 2020), 62–69.

Za prvé se jedná a odkazování k obecnější rovině vztahu Francie s Afrikou, potažmo Mali, který prezident definuje na základě výše uvedených pilířů vzájemné blízkosti. Takto prezident nejčastěji hovořil na setkáních v širším kruhu afrických států, například při projevu v Dakaru či na summitech Francie a Afriky. Základ Hollandovy definice francouzsko-afrického vztahu byl představen právě v Dakaru, kde prezident vyjádřil zájem vytvořit nové partnerství s Afrikou. Vzájemný vztah mimo jiné konstruoval právě na základě výše zmíněných čtyřech pilířů, když zdůrazňoval společnou historii a jazyk. Co se týče definice vztahu s Afrikou, rozhodl se Hollande položit nový základ, jenž měl pak definovat i přístup k vojenským intervencím, jako byla právě operace Serval.

(...) Nyní vám však chci říci o svém **přání znovuoobnovit vztahy mezi Francií a Afrikou**. Doby, které známe jako "*Françafrique*", jsou pryč. Existuje Francie a existuje Afrika. Existuje partnerství mezi Francií a Afrikou, základy tvoří vztahy založené na respektu, transparentnosti a solidaritě.²⁰⁷

K základním pilířům vzájemného vztahu obou zemí, ale i k definici nového partnerství s Afrikou, Hollande odkazoval po celé trvání svého prezidentského mandátu, ve větší míře pak na událostech rozsáhlejšího měřítka jako byl například summit Francie a Afriky „pro mír a bezpečnost“ v Paříži v prosinci 2013. Zde prezident hovořil o vzájemné geografické, sentimentální, kulturní, jazykové a ekonomické blízkosti, ze které však vychází „určitá zodpovědnost“.²⁰⁸ Při návštěvě malijského prezidenta v Paříži v říjnu 2015 Hollande použil pro vzájemný vztah přídavná jména jako „prastarý“, „hluboký“ a „historický“. Vyzdvihoval pak ale především malijskou kulturu a celé kulturní dědictví, jež dělá Mali slavným ve Francii.²⁰⁹ S blížícím se koncem svého mandátu v lednu 2017 pak Hollande opět hovořil o zodpovědnosti, jež pramení z pouta mezi Francií a Mali. Vyjádřil hrdost na to, co vše zvládly oba národy společně dokázat. V tomto případě odkazoval k přetrvávajícímu propojení dvou národů, a ne pouze k poutu historickému.

(...) Toto jsem vám chtěl říci u příležitosti summitu v Bamaku. **Jsme hrdí na to, že můžeme s Mali sdílet povinnost** splněnou za poslední čtyři roky, ale také **zodpovědnost**, kterou má prezident Francouzské republiky vůči Africe. **Sdílíme totiž společný osud, a to nejen kvůli historickému poutu: ale i kvůli**

²⁰⁷ Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012.

²⁰⁸ Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013.

²⁰⁹ Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015.

nezničitelnému poutu mezi francouzským národem a africkým lidem.²¹⁰

Další kategorií určenou v rámci Hollandova diskurzu je ujišťování o francouzské podpoře Mali, jež bude trvat tak dlouho, jak bude nutné. Tuto podporu Hollande v některých případech rámoval jako určitý dluh, jenž Francie splácí za malijskou pomoc během první a druhé světové války. Poprvé k tomuto francouzskému závazku Hollande odkázal při návštěvě Dakaru v říjnu 2012, dále ho pak zdůrazňoval přímo i na malijské půdě při návštěvách Bamaka. Francouzskou povinnost opěťovat obdrženu pomoc připomínal při každé návštěvě hlavního města. Je tak zřejmé, že právě místo a tamní publikum byly klíčovými prvky při uplatňování argumentace, jež francouzský zásah v Mali definovala jako pomoc, jež byla africkému státu poskytnuta na oplátku za jeho zásluhy při podpoře Francie během světových konfliktů 20. století. Klíčové je zde užívání výrazů jako „dluh“, „povinnost“, ale i „solidarita“, jejichž zařazení do diskurzu představuje rámec vnímání francouzského jednání v Mali. Použití uvedených výrazů před malijským publikem je hlavním znakem Hollandovy přesvědčovací strategie o tom, že Francie je Mali zavázána a svou vděčnost chce africkému státu oplatit.

(...) Nemohu zapomenout, že když byla Francie sama napadena, když hledala podporu a spojence, (...) kdo tehdy přišel? Byla to Afrika, bylo to Mali. Děkuji, děkuji Mali. Dnes vám splácíme svůj **dluh**.²¹¹

(...) Vážený pane prezidente, milý Ibrahime Boubacare Keito, vím, že váš dědeček položil život za Francii a že váš otec sám zažil válku. Myslím na mnoho malijských rodin, jejichž historie je spojena s Francií. Naší **povinností** je tedy podpořit Mali!²¹²

(...) Pro Francii je to výraz **solidarity** se spřáteleným národem a zároveň splnění její **povinnosti**. (...) Francie **dluží** svou **solidaritu** obětem z řad střelců během posledních dvou světových konfliktů.²¹³

Výše zmíněnou argumentační strategii lze pak spojit i s výroky slibujícími neustálou podporu ze strany Francie. Hollande tak při svých návštěvách ujišťoval malijský lid, že

²¹⁰ Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017.

²¹¹ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²¹² Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²¹³ Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017.

Francie je ochotna mu pomoc při boji proti terorismu, ale i obnovení demokratického pořádku a hospodářského rozvoje. Z počátku Hollande tuto podporu sliboval pouze na „tak dlouho, jak bude nutné“, čímž odkazoval především k postupnému přechodu k afrikanizaci bezpečnostní a obranné politiky²¹⁴, později ale začal dobu podpory spojovat spíše s dokončením celého mírového procesu a kontrolou nad veškerým malijským územím.²¹⁵

(...) A **Francie s vámi zůstane** tak dlouho, jak bude třeba. (...) **Francie je s vámi. Francie je po vašem boku.** Francie je na vás hrdá.²¹⁶

(...) I zde vás ujišťuji, že vás **Francie bude podporovat** ve vašem rozvoji, v obnově státu a demokracie a ve vašem usmíření.²¹⁷

(...) Především chci potvrdit, že **Francie bude vždy stát po boku Mali.**²¹⁸

Třetí kategorií a zároveň kategorií, jež nejvýrazněji ovlivnila vnímání charakteru vztahu obou zemí, jsou samotné jazykové prostředky tento vztah popisující. Analýza specifických řečnických prostředků, jež Hollande používal je možná také proto, že politický diskurz jako takový nemůže být zcela objektivní, naopak je vždy spojen s politickým přesvědčením řečníka a okolnostmi dané doby. Právě tyto okolnosti pak představují i příčinu používání konkrétních výrazů vzhledem k africkému státu či jejich případnou změnu.²¹⁹ Co se týče již konkrétních slov určujících charakter vztahu k Mali, během předchozí analýzy obsahu jednotlivých projevů bylo zjištěno, že prezident ve svých výstupech opakovaně definoval vzájemný vztah následujícími výrazy v různých formách: „přátelství“, „bratrství“, či „propojenost“.

Tyto hodnoty, ačkoliv se jedná pouze o hodnoty abstraktní, byly pak základním kamenem Hollandovy argumentace při promluvě o francouzském jednání v rámci malijského konfliktu²²⁰. Sdílené hodnoty totiž v politickém diskurzu umožňují usnadnit přesvědčovací proces publika, neboť jsou užívány tak, aby se u něj těšily co největší podpory. Jinými slovy, pokud prezident odkazuje k hodnotám jako je přátelství či bratrství

²¹⁴ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²¹⁵ Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017.

²¹⁶ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²¹⁷ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²¹⁸ Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017.

²¹⁹ Van Dijk, „Political discourse and political cognition“, 233–234.

²²⁰ Chaïm Perelman a Lucie Olbrechts-Tyteca, *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1971), 77.

obou zemí a tuto argumentaci spojí s argumentačními strategiemi uvedenými výše v této kapitole, přijetí francouzských kroků vůči Mali bude pro auditorium značně jednodušší.²²¹

Hodnota přátelství byla základem Hollandova diskurzu v rámci africké politiky prakticky už od samého počátku. Často k ní odkazoval při své první návštěvě kontinentu v říjnu 2012²²², součástí jeho argumentační strategie, co se politiky vůči Mali týče, se stala v podstatě hned vzápětí. Povolnost Francie k zásahu v Mali, jenž měl původně být koordinován AU na základě rezoluce 2085 RB OSN z prosince 2012, pak byla argumentována právě důrazem na ohrožení „spřáteleného státu“.²²³ Po zahájení operace Serval prezidentův diskurz vykazoval znaky snahy přesvědčit publikum o tom, že Francie v Mali nemá žádné postranní úmysly. Při své první návštěvě země v únoru 2013 tak kladl hlavní důraz právě na společný přátelský vztah obou zemí, neboť jeho přítomnost na půdě druhého státu vybízela k představení důvodů ospravedlňujících jeho politické kroky. Níže uvedené příklady jsou pouze zlomkem všech výroků, ve kterých prezident využíval hodnoty přátelství.

(...) Je to tedy především důkaz **přátelství** mezi našimi dvěma zeměmi.²²⁴

(...) To je to, co jsem chtěl vyslovit, když přijímám toto vysoké vyznamenání,
(...) hrdost na to, že jsem mohl prokázat mimořádnou službu **spřátelené**
zemi.²²⁵

(...) **Přátelé** z Bamaka, **přátelé** z Mali, pro prezidenta Francouzské republiky je velkou ctí, že může být opět s vámi. (...) Dnes, malijsť **přátelé**, afričtí **přátelé**...²²⁶

(...) je moudrým prezidentem, prezidentem, který je milován a který přispívá k tomu, aby tato státní návštěva stvrdila **přátelství** mezi Mali a Francií.²²⁷

Odkaz k přátelství obou zemí se pak objevuje ještě v trochu jiné formě, a to na konci prezidentských projevů. Projevy francouzských státníků bývají tradičně zakončovány slovy

²²¹ Ibid., 65–66.

²²² Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012.

²²³ Proslov F. Hollanda z 11. 1. 2013.

²²⁴ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013.

²²⁵ Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013.

²²⁶ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²²⁷ Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015.

„Ať žije republika a ať žije Francie!“, která byla ovšem v případech, kdy prezident hovořil i za přítomnosti malijské strany, tedy při zahraničních cestách do Mali či u příležitosti cesty malijského prezidenta do Francie, nahrazena slovy „Ať žije Mali, ať žije Francie!“, případně s dodatkem „a ať žije přátelství mezi Mali a Francií!“.

Druhou nejčastěji používanou hodnotou v Hollandově diskurzu je bratrství. Tato hodnota je vázána k již zmíněnému přátelství, neboť prezident pomocí ní dále stupňoval hloubku vzájemného vztahu. V Dakaru Hollande bratrství spojoval se společným bojem během první a druhé světové války, ideu společného bratrského boje tak poté mohl přenést i na pole diskurzu o vnímání tehdejší situace v Mali.²²⁸ Je ovšem důležité poznamenat, že zatímco hodnota přátelství nabyla v diskurzu hned několika dimenzí a odkazovala k historii vzájemného vztahu, podpoře africké země a pomoci při její obnově, hodnota bratrství byla v projevech užívána především při hovoření o obranné dimenzi vztahu dvou zemí.

(...) Bojujeme v **bratrství**, Malijci, Francouzi, Afričané...²²⁹

(...) Francie jednala s OSN, (...) jednala především v **bratrství** s malijskými armádami.²³⁰

(...) V posledních letech naše dvě země prokázaly, že je spojuje **bratrství**, **bratrství** zbraní.²³¹

Poslední definovanou hodnotou v Hollandově argumentační strategii je vzájemná propojenost obou zemí, propojenost, která v první řadě pramení ze čtyř pilířů zmíněných na začátku kapitoly. Hollande k těmto pilířům však přidal ještě propojenost na základě společného boje za jednotu Mali, jenž zahájil za podpory OSN. Snažil se tak vyjádřit, že společný vztah obou zemí posílil své propojení právě vyjádřením solidarity v momentu porušování práv a útoků na civilní obyvatelstvo. Francie podle něj přišla na pomoc a zmobilizovala mezinárodní společenství k zapojení do řešení malijské krize.²³²

(...) **spojuje** nás krev, která byla prolita, **spojuje** nás rozhodnutí, které jsme

²²⁸ Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012.

²²⁹ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²³⁰ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²³¹ Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015.

²³² Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

společně učinili, **spojuje** nás OSN, **spojuje** nás jednota.²³³

(...) Mali a Francie, drahý Ibrahime Boubacare, jsou **propojeny**.²³⁴

Poslední kategorii prezidentova diskurzu tvoří způsob oslovování jeho protějšku, tedy prezidenta Mali. Prezident při jeho oslovování používal jazykové prostředky osobnějšího rázu, které měly za cíl zdůraznit mimořádnost vztahu obou zemí. Nejvýraznějším prostředkem je zde výraz „drahý“, případně „můj drahý“, jenž Hollande ve většině případů užíval při promluvě k malijskému prezidentovi. Tento výraz pak používal i na mezinárodních setkáních, kde bylo přítomno větší množství představitelů dalších států. Takovéto jednání je pak jasným náznakem snahy demonstrovat unikátnost vzájemného vztahu i před mezinárodním publikem, což může být dobrým nástrojem k jeho přesvědčení o vedoucí pozici Francie při řešení malijské krize, stejně tak jako o transparentnosti jejího jednání. Familiárnější ráz vzájemnému vztahu dodal i přechod k tykání a oslovování křestním jménem. To je pravděpodobně jeden z nejvýraznějších prvků, jenž může auditoriu dát pocit skutečného přátelství obou států. Mimo jiné je ještě vhodné poznamenat, že na počátku mandátu prezidenta Keity si oba představitelé státu vykali, s postupem času ovšem i tento vztah přešel do osobnější roviny.

(...) Je mi také ctí převzít z vašich rukou toto nejvyšší vyznamenání. Z **tvých** rukou, Dioncoundo... (...) Veškerý můj dík patří představitelům Mali, **tobě**, Dioncoundo...²³⁵

(...) **Můj drahý** Ibrahime Boubacare Keito, říkám to před nově zvoleným prezidentem...²³⁶

(...) Především mě, **drahý** pane prezidente, **drahý** Ibrahime, velmi dojala slova, která **jsi [ty]** o mně tak laskavě pronesl.²³⁷

Co se týče užívání výrazu „drahý“, užíval ho prezident také při mluvení o samotném Mali jakožto zemi. Zde se částečně vrátil k hodnotové argumentaci, jelikož tento výraz odkazuje také k určité hodnotě, určité „drahosti“ či „cennosti“ tohoto vztahu, a tedy i této

²³³ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²³⁴ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²³⁵ Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013.

²³⁶ Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013.

²³⁷ Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017.

země pro Francii. Oslovení „Mali, země tolik drahá Francii“ je názorným příkladem této argumentace.²³⁸

V neposlední řadě je třeba zmínit také prostředky, jenž v podobných situacích používal prezident Mali. Přestože analýza jeho diskurzu není předmětem této práce, je zajímavé pozorovat způsob jeho vyjadřování vůči Francii a její hlavě státu. Ve společném projevu při Hollandově první návštěvě Mali, konkrétně Timbuktu a Bamaka, ho tehdejší prozatímní prezident Traoré nazval „bratrem všech Malijců, všech obyvatel Sahelu a upřímným přítelem celé Afriky“.²³⁹ Zároveň mu také děkoval za poskytnutí pomoci a prohlásil, že „celé Mali je vděčné“.²⁴⁰ Potvrzení Hollandova diskurzu i z druhé strany je pro mezinárodní auditorium skutečným důkazem o hloubce vztahu obou zemí, ale dává také prostor k uznání a schválení francouzského jednání v Mali.

Z obecného hlediska můžeme říct, že prezidentův diskurz o vzájemném vztahu Francie a Mali byl po dobu jeho volebního období konzistentní a nijak výrazně se neměnil. Prezident svou argumentací cílil na přesvědčení publika o mimořádnosti a hloubce vzájemného vztahu obou zemí, jež byla jedním z hlavních důvodů k rozhodnutí o francouzském zásahu v lednu 2013. Hollande tento zásah definoval jako francouzskou povinnost, jež plyne ze společné historie během světových konfliktů 20. století, ale má i další důvody, jako je kulturní, zeměpisná či lidská blízkost. Hollande tak Mali zařadil mezi země Francii dlouhodobě blízké a zároveň i mezi země, jimž je třeba se za jejich loajalitu odvděčit. Argumentace pomocí specifických jazykových prostředků, zejména abstraktních hodnot jako „přátelství“, „bratrství“ a „propojenost“, pak umožnila přesvědčit o této blízkosti a povinnosti pomoci i širší veřejnost a mezinárodní společenství.

²³⁸ Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015.

²³⁹ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013.

²⁴⁰ Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013.

4. Emmanuel Macron

V prosinci 2016 oznámil tehdejší prezident François Hollande, že se nebude ucházet o druhý mandát ve volbách následujícího roku. Stal se tak prvním prezidentem Páté republiky, který kandidaturu odmítl.²⁴¹ Prezidentské volby 7. května 2017 poté vyhrál Hollandův bývalý ministr hospodářství Emmanuel Macron, jenž tuto funkci v roce 2016 opustil, aby se mohl věnovat prezidentské kampani. Tehdy také založil své politické hnutí *En Marche!* (nyní *Renaissance*). Macron byl zároveň zvolen doposud nejmladším prezidentem Francie, do prezidentského úřadu nastoupil v pouhých 39 letech.²⁴²

Macron, jenž nikdy předtím nezastával volenou funkci, ve velké míře vsázel na svou „image“. Ústředním prvkem jeho mezinárodní vize Francie bylo především silné ukotvení v rámci EU a důraz na globalizaci. Zároveň se snažil těžit z všeobecné únavy z tradičních politických stran a nabídnout tak voličům novou, progresivní variantu, jež dle jeho slov sjednotí levicí a pravici. Společně s hnutím *En Marche!* se tak snažil překonat tradiční rozdělení politického spektra.²⁴³ Ve svém volebním programu nabídl šest hlavních závazků, které měly dle jeho slov sloužit k vybudování „nové Francie“. Poslední, šestý závazek, odkazoval k mezinárodní politice Francie. Macron zde přislíbil již zmíněné silné partnerství s Evropou, ale především také vytvoření nové africké politiky, přestože tomuto tématu ve své kampani nevěnoval až tolik prostoru.²⁴⁴ Základem nové politiky měla podle něj být spolupráce Francie, Evropy a Afriky, a to v podobě navázání strategického partnerství mezi EU a AU. Hlavním cílem této spolupráce pak měly být v první řadě společné kroky v boji proti terorismu, obnově bezpečnosti a infrastruktury a rozvoji vzdělávání a podnikání.²⁴⁵ Nový postoj vůči africkému kontinentu byl poté plně představen během Macronovy tří denní

²⁴¹ France Info, „Hollande renonce à un second mandat : une première dans l'histoire de la Ve République“, naposledy aktualizováno 2. 12. 2016, https://www.francetvinfo.fr/politique/ps/primaire-a-gauche/hollande-renonce-a-un-second-mandat-une-premiere-dans-l-histoire-de-la-ve-republique_1948771.html.

²⁴² Romain Brunet, „Emmanuel Macron président : les raisons d'une victoire“, *France 24*, naposledy aktualizováno 8. 5. 2017, <https://www.france24.com/fr/20170507-france-presidentielle-2017-emmanuel-macron-elu-president-raisons-succes-victoire-marche>.

²⁴³ Ibid.

²⁴⁴ En Marche, „Emmanuel Macron président“, staženo 14. 11. 2023, <https://storage.googleapis.com/en-marche-fr/COMMUNICATION/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>.

²⁴⁵ Marwane Ben Yahmed, „Emmanuel Macron: « J'agirai en Afrique en toute transparence, loin des réseaux de connivence »“, *Jeune Afrique*, naposledy aktualizováno 14. 4. 2017, <https://www.jeuneafrique.com/429951/politique/emmanuel-macron-defendrai-respect-de-democratie-partout-afrique/>.

návštěvy západní Afriky při projevu v Ouagadougou v listopadu 2017.²⁴⁶

4.1 Konference velvyslanců

Na tomto každoročním setkání vedoucích diplomatických misí prezentoval Emmanuel Macron, stejně jako jeho předchůdci, svoji vizi zahraničního směřování Francie. Vzhledem k vypuknutí pandemie Covidu-19 však tato událost neproběhla v letech 2020 a 2021. Macronovy proslovy z těchto dvou let tedy nejsou zahrnuty do analýzy diskurzu, jež je uskutečněna v rámci následujícího diskurzivního tématu.

4.1.1 Postoj Francie k (mezinárodnímu) řešení malijského konfliktu

Vize francouzské africké politiky a řešení situace v Mali, potažmo v celém regionu Sahelu, měla v Macronově diskurzu před velvyslanci čtyři základní znaky. Prvním rozdílem oproti diskurzu jeho předchůdce bylo vnímání malijského konfliktu jako součásti širší problematiky celého sahelského regionu. Druhou základní charakteristiku představuje zařazení této problematiky do rámce globální války proti terorismu. Tento narativ v menší míře používal i François Hollande, nicméně během Macronova volebního období se válka proti terorismu v oblasti Sahelu oficiálně stala hlavní prioritou zahraniční politiky, což nově zvolený prezident potvrdil i ve svém prvním projevu k velvyslancům v srpnu 2017. Třetím znakem Macronova přístupu k řešení malijského konfliktu byl přetrvávající důraz na princip afrikanizace. Tento princip Macron plně převzal od svého předchůdce a nadále se snažil usilovat o vytvoření soběstačné obranné a bezpečnostní politiky na africké úrovni. Posledním pilířem Macronovy vize politiky vůči Mali a nyní ve větší míře i celému Sahelu bylo propojení vojenského a politického rámce spolupráce s mezinárodními partnery. Macron vyzdvihoval nutnost politické spolupráce a rozvojové pomoci, bez které dle něj dlouhodobá vojenská přítomnost postrádala smysl.

V roce 2017, ale i 2018, bylo téma boje proti islamistickému terorismu skutečně prvním tématem Macronových proslovů. V roce 2019 se na toto téma dostalo až po zhodnocení postavení Evropy a Francie mezi mocnostmi jako je Rusko, Čína a USA. Prioritizace tématu světového uspořádání v době, kdy se objevovaly nově rostoucí mocnosti, však pramenila i ze skutečnosti, že projevu k velvyslancům předcházela summit G7 pořádaný ve francouzském Biarritzu.

²⁴⁶ France 24, „Macron arrives in Burkina on the first leg of his first Africa tour“, naposledy aktualizováno 28. 11. 2017, <https://www.france24.com/en/20171128-france-africa-macron-burkina-faso>.

Ať už bylo téma boje proti terorismu na první či poslední příčce, Macron zdůrazňoval, že si přeje, aby Francie byla iniciativní při řešení trvajících, i nových krizí a uměla tuto iniciativu obhájit na mezinárodní úrovni. Vzorem této francouzské akceschopnosti bylo podle něj francouzské jednání v oblasti Sahelu. Macron konkrétně uváděl příklad zásahu v Mali, jenž v lednu 2013 schválil jeho předchůdce. O Hollandově rozhodnutí hovořil jako o „poctě“ pro Francii a „dobrém“ a „rychlém“ rozhodnutí, jež představuje předlohu pro francouzské budoucí jednání v této oblasti. V druhém uvedeném úryvku si nejde nepovšimnout přetrvávajícího vnímání francouzského zásahu v unilaterální rovině, vzhledem k užívání výrazů jako například „rozhodující role“ při hodnocení významu francouzské intervence v zabránění šíření terorismu.

(...) V tomto ohledu bylo rozhodnutí mého předchůdce urychleně angažovat Francii v Mali a obecněji v Sahelu **poctou** pro naši zemi a **dobrým rozhodnutím**. To je i nadále nezbytně nutné. Vyzývá také k zamyšlení nad budoucností.²⁴⁷

(...) A samozřejmě je tu Sahel (...) to je oblast, kde Francie před necelými pěti lety sehrála **rozhodující roli** při zastavení vzestupu džihadismu a zabránění jeho rozšíření. A bez **rychlého rozhodnutí** Francie zasáhnout, bez kvalitního výkonu našich armád by dnes situace v Sahelu pravděpodobně nebyla stejná.

248

V rámci protiteroristického boje definoval Macron v roce 2017 dvě zóny boje – Sýrii a Irák a Libyi a oblast Sahelu. Co se Sahelu týče, hlavní složkou v tamním boji proti terorismu byly podle Macrona stále jednotky operace Barkhane, větší důraz však začal být kladen i na činnost zemí skupiny G5 Sahel.²⁴⁹ Za hlavního partnera francouzských sil nicméně označoval misi MINUSMA, neboť hlubší vojenská koordinace s jednotkami skupiny G5 Sahel byla stále ve svých počátcích. Macron tak vyzdvihoval především spolupráci operace Barkhane s misí MINUSMA, jež vnímal jako rovnocenné partnery při

²⁴⁷ Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/08/29/discours-du-president-de-la-republique-a-l-ouverture-de-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).

²⁴⁸ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1> (staženo 16. 11. 2023).

²⁴⁹ Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017.

potlačování terorismu ale i stabilizaci politického režimu. Zde se Macron začal pomalu odklánět od diskurzu svého předchůdce, jenž měl především v první polovině svého mandátu silnou tendenci stavět Francii do hlavní role při zajišťování stability regionu. Macron sice, jak již bylo ukázáno výše, také vyzdvihoval francouzský zásah v unilaterální podobě, tuto podobu ale přiřazoval spíše jen počátečním momentům operace Serval, kdy Francie skutečně byla prvním aktérem, který zasáhl během eskalující krize.

(...) V Sahelu jsme pokračovali v našem vojenském nasazení prostřednictvím operace Barkhane (...) **Právě tato přítomnost a přítomnost mise MINUSMA zabránily tomu nejhoršímu, co se v regionu mohlo stát**, a zejména umožnily, aby se tento měsíc v Mali konaly volby.²⁵⁰

Cestou k úspěchu při stabilizaci Mali a oblasti Sahelu však podle Macrona představovalo právě i hlubší zapojení skupiny G5 Sahel a AU. Přestože dosavadní činnost jednotek Barkhane hodnotil prezident vesměs pozitivně, zdůrazňoval nutnost činnost těchto jednotek doplnit o spolupráci s dalšími aktéry. V tomto smyslu definoval Macron dva hlavní body posilující přítomnost operace Barkhane. Prvním bodem bylo zřízení společných sil skupiny G5 Sahel, jež měly v koordinaci s jednotkami Barkhane zvýšit efektivitu vojenských aktivit v regionu. Za druhé pak připomínal nutnost rozšíření vlivu AU a vytvoření afrických mírových operací prováděných AU a regionálními organizacemi za pomoci OSN.²⁵¹ Rozmístění jednotek G5 Sahel ve spolupráci s francouzskými jednotkami a jednotkami MINUSMA bylo ve skutečnosti schváleno na poli AU již v dubnu 2017 a potvrzeno rezolucí RB OSN 2359 v červnu téhož roku.²⁵² Tyto dvě iniciativy lze zařadit mezi přetrvávající snahy o prosazení principu afrikanizace tamní obranné a bezpečnostní politiky. Samotná Francie byla dle Macronových slov jejich hlavním iniciátorem. Povšimnutí hodný je tedy opět prezidentův způsob užívání zájmena „my“, které je v této situaci vztahováno k francouzské unilaterální činnosti a způsobuje tak vnímání nově prosazovaných iniciativ jako francouzské zásluhy.²⁵³

²⁵⁰ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).

²⁵¹ Ibid.

²⁵² United Nations, „Security Council Welcomes Deployment of Joint Force to Combat Terrorism Threat, Transnational Crime in Sahel, Unanimously Adopting Resolution 2359 (2017)“, naposledy aktualizováno 21. 6. 2017, <https://press.un.org/en/2017/sc12881.doc.htm>.

²⁵³ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018.

V Macronově diskurzu, narozdíl od jeho předchůdce, už ale nelze tak výrazně pozorovat význam přikládáný činnosti jednotlivých aktérů zapojených v regionu. Přestože širší zapojení afrických partnerů do boje po boku operace Barkhane Macron skutečně vyobrazoval jako francouzskou iniciativu, nesnažil se nijak naznačit, zda je toto zapojení více či méně významné než činnost samotných francouzských jednotek. Macronův diskurz lze definovat jako více pragmatický, snažící se svou argumentací prosadit východisko, které je pro řešení konfliktu co nejprospěšnější. Prezident viděl zapojení dotčených zemí jako nejefektivnější řešení, stejně tak jako posílení vlivu AU, proto také prosazoval i rozšíření multilaterální spolupráce mezi operací Barkhane, misí MINUSMA a jednotkami G5 Sahel.

(...) Zaprvé **[my] jsme podpořili a urychlili vytvoření společných sil G5 Sahel**. Jsem přesvědčen, že naše **vojenské akce budou ještě účinnější, pokud budou lépe koordinovány se zapojením pěti dotyčných zemí Sahelu**.

(...) Zadruhé **[my] jsme napomohli růstu vlivu Africké unie**. (...) **Musíme usilovat o vytvoření důvěryhodných afrických mírových operací** a zajistit jim stabilní a transparentní financování, zejména za spolupráce s OSN, Africkou unií a regionálními organizacemi.²⁵⁴

(...) Proto **jsem [my] také znovu zapojili Africkou unií**, aby s námi spolupracovala při řešení všech konfliktů, převzala vedení operací a podpořila tuto strategii, kdy **operace OSN probíhají v úzkém partnerství s Africkou unií**.²⁵⁵

Přestože důraz na rozšíření spolupráce s africkými partnery byl jasným impulsem k prohlubování multilaterální vojenské spolupráce, Macronův diskurz byl ve vysoké míře charakteristický také připomínáním potřeby propojení tohoto vojenského pilíře s politickou spoluprací, mimo jiné i v podobě rozvojové pomoci. Politickou spoluprací ve velké míře spojoval s finální implementací dohody z Alžíru z roku 2015, jež podle něj umožní konsolidaci politické situace v Mali, bez které francouzská vojenská přítomnost v regionu postrádala dlouhodobý smysl.²⁵⁶

Politická spolupráce podle Macrona musela být doprovázena rozvojovou pomocí, neboť právě neschopnost stabilizovat region tvořila živnou půdu pro teroristické skupiny,

²⁵⁴ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018.

²⁵⁵ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019.

²⁵⁶ Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017.

kterým nestabilita dávala prostor pro rozšiřování. Proto v roce 2017 zdůraznil význam založení Aliance pro Sahel (*l'Alliance Sahel*)²⁵⁷, která vznikla v červenci téhož roku za přítomnosti francouzského prezidenta, kancléřky Angely Merkelové a vysoké představitelky EU Federiky Mogheriniové. Brzy se k nim připojila také Světová banka, Africká rozvojová banka a Rozvojový program OSN, k nimž se jako plnoprávní členové přidaly Itálie, Španělsko, Velká Británie, Lucembursko, Dánsko, Nizozemsko, Norsko, Švédsko, USA, Kanada, Evropská investiční banka a Západoafrická rozvojová banka. Aliance měla sloužit jako koordinační platforma pro poskytování rychlé a účinné pomoci zasaženým oblastem. Později také začala přispívat k rozvojovému pilíři Koalice pro Sahel založené v roce 2020.²⁵⁸

(...) **Naše vojenská přítomnost má však smysl pouze v kontextu hluboké politické spolupráce**, a proto musíme udělat co nejvíce pro **implementaci alžírské mírové dohody**, zejména co se týče vnitřní situace v Mali.

(...) **Musíme však také zvýšit úsilí v oblasti rozvoje**, (...) v červenci jsme s našimi hlavními partnery vytvořili Alianci pro rozvoj Sahelu.²⁵⁹

Zde je také dobré si povšimnout, jakým stylem Macron hovořil o výše zmíněné nutnosti stabilizace regionu skrze obohacení vojenského pilíře o pilíř rozvojový. Výrazy „my“ a „naše“ v uvedeném kontextu vytváří dojem, že zajištění stability Mali, potažmo celého Sahelu, vnímal Macron jako francouzskou zodpovědnost či povinnost. Tento sentiment byl však dlouhodobě viditelný i v diskurzu jeho předchůdce, jak již bylo naznačeno v analýze diskurzu o vzájemném vztahu obou zemí. Francouzský pocit zodpovědnosti a povinnosti pomoci bývalým africkým koloniím v případě krize pramenil v první řadě ze vzájemné provázanosti a společné historie, jež je její součástí.

(...) Chceme-li účinně jednat, **musíme [my]** i nadále pokračovat v **naší** bezpečnostní misi s našimi armádami a s tímto závazkem k rozvoji, který je nezbytný pro stabilizaci celého regionu, protože teroristé se přiživují na **naší** neschopnosti jej stabilizovat a umožnit mu řádný rozvoj.²⁶⁰

²⁵⁷ Ibid.

²⁵⁸ France Diplomatie - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, „L'Alliance Sahel, pour agir au quotidien en faveur du Sahel“, staženo 16. 11. 2023, <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/afrique/l-alliance-sahel-pour-agir-au-quotidien-en-faveur-du-sahel/>.

²⁵⁹ Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017.

²⁶⁰ Ibid.

Nejen v projevech k velvyslancům zdůrazňoval Macron, že Afrika je kontinentem budoucnosti, jenž se pro Francii musí stát rovnocenným partnerem, od kterého se bude Francie moci učit, stejně jako se on bude moci učit od ní. Pro uskutečnění této vzájemné výměny oznámil Macron zřízení Prezidentské rady pro Afriku, jež mu umožní vést debatu o afrických záležitostech s předními představiteli občanské společnosti, kteří její průběh budou schopni předat i široké veřejnosti jak ve Francii, tak na africkém kontinentu. Zřízení CPA dle něj mělo také přispět k aplikaci politiky tzv. tří D (*Défense, Développement, Diplomatie*), jež Macron v srpnu 2017 vyhlásil. Jednalo se o důraz na obranu, rozvoj a diplomacii, tedy propojení vojenského a politického (rozvojového) pilíře.²⁶¹ Právě i výše zmíněná Aliance pro Sahel se tak stala platformou pro uplatňování třech D, neboť představovala hlavní nástroj pro propojení vojenských a rozvojových činností.²⁶²

Za nezbytnou podporu francouzského působení skrze operaci Barkhane tedy Macron nově považoval jednotky G5 Sahel a Alianci pro Sahel. V roce 2019 zároveň oznámil rozšíření této spolupráce o Partnerství pro stabilitu a bezpečnost Sahelu (*Partenariat de stabilité et de sécurité pour le Sahel*), jež poprvé představil na summitu G7 ve francouzském Biarritzu společně s německou kancléřskou Angelou Merkelovou za přítomnosti prezidenta Burkiny Faso, Marca Rocha Kaborého, tehdejšího předsedy skupiny G5 Sahel.²⁶³ Partnerství mělo dále posílit bezpečnostní kapacity v regionu a pomáhat s obnovou států. Stalo se také základním stavebním kamenem pro vznik již zmíněné Koalice pro Sahel.²⁶⁴ Macron vyzdvihoval mezinárodní spolupráci jak mezi africkými státy, tak pomocí zapojení mezinárodního společenství do otázky bezpečnosti regionu. Pouze tehdy, tedy za multilaterální spolupráce založené na propojení vojenského a rozvojového pilíře bylo podle něj možné dosáhnout dlouhodobé stability.²⁶⁵

Zde je tedy již zřejmé, že primárním bodem Macronovy představy o mezinárodní spolupráci v oblasti Mali a sahelského regionu bylo rozšíření vojenské dimenze této spolupráce o rozvojovou pomoc. V níže uvedených ukázkách lze jasně pozorovat, že tato idea byla hlavní argumentační hodnotou v každém z projevů před velvyslanci a výraz „rozvoj“ zde sehrál hlavní roli při přesvědčování auditoria o dalších krocích na poli africké

²⁶¹ Ibid.

²⁶² Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018.

²⁶³ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019.

²⁶⁴ Ministère fédéral des Affaires étrangères, „Heiko Maas à propos du « Partenariat pour la sécurité et la stabilité au Sahel »“, naposledy aktualizováno 16. 6. 2020, <https://www.auswaertiges-amt.de/fr/newsroom/-/2353208>.

²⁶⁵ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019.

politiky vůči Mali a Sahelu.

(...) zahraniční politika, která chce obnovit bezpečnost, musí aktivovat tři hlavní páky, a to téměř současně. Tyto páky nazývám tři D, obrana, **rozvoj** a diplomacie.²⁶⁶

(...) doplnili jsme naši vojenskou činnost posílením a zjednodušením **rozvojových** aktivit díky vytvoření Aliance pro Sahel s Německem a několika dalšími mezinárodními aktéry. Jedná se o doplnění tzv. tří D, o nichž jsem se zmínil v loňském roce: diplomacie, **rozvoje** a obrany.²⁶⁷

(...) Je však nezbytné, aby to [francouzská vojenská činnost] bylo spojeno s obnovením závazků našich afrických partnerů, což jsme zamýšleli prostřednictvím skupiny G5 Sahel na jedné straně a Aliancí pro Sahel na straně druhé, vojenského pilíře a **rozvojového** pilíře...²⁶⁸

Macronův diskurz před diplomatickým sborem se tedy v rámci zaměření na francouzský postoj k mezinárodnímu řešení malijské krize ukázal být inovativním především zvýšeným důrazem na spolupráci v oblasti rozvojové pomoci, ale v menší míře i jednoznačným vnímáním této krize jako součásti globální války proti terorismu. Boj proti terorismu byl rámcem malijského konfliktu již za prezidenta Hollanda, kdy představoval v první řadě nástroj pro „relegitimizaci“ novodobých francouzských zásahů. Macron však koncept globální války proti terorismu nevyužíval k obhájení francouzského jednání v oblasti Sahelu, porážku islamistického terorismu definoval jako prioritu francouzské zahraniční politiky, ať už se jednalo o jakoukoliv světovou oblast. Hollande začal podobný narativ před velvyslanci prosazovat až v průběhu roku 2015.

Lze tedy tvrdit, že ačkoliv byl z Macronova diskurzu znatelný sentiment určité zodpovědnosti za pomoc Mali a jeho sousedům, prezident dával značný prostor i ostatním aktérům zasahujícím v regionu a jejich aktivitám přikládal stejný význam jako francouzskému působení, ať už se jednalo o misi MINUSMA či nově rozmístěné jednotky G5 Sahel. Důvodem byl z jisté míry výše zmíněný pragmatismus. Macron se snažil najít nejvýhodnější řešení z praktického hlediska, což v těchto konkrétních výstupech před

²⁶⁶ Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017.

²⁶⁷ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018.

²⁶⁸ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019.

velvyslanci znamenalo obhajování hlubší spolupráce s africkými partnery na poli vojenském a spolupráce na poli politickém a rozvojovém v rámci, pokud možno, celého mezinárodního společenství. Hlavním pohonem rozvojové spolupráce se však prozatím ukázalo být francouzsko-německé přátelství, neboť rozvojové aktivity vycházely nejčastěji z iniciativy prezidenta Macrona a kancléřky Merkelové.

4.2 Diskurz při zahraničních cestách a jiných významných příležitostech

Hlavní rysy prezidentova postoje vůči mezinárodní spolupráci při řešení malijské krize lze v obecném měřítku definovat již v jeho promluvách na Konferenci velvyslanců. Nicméně právě prohloubení těchto obecných poznatků na základě detailnější analýzy diskurzu při zahraničních cestách a mezinárodních summitech umožní určit skutečný postoj hlavy státu k dané problematice. Vzhledem k tomu, že se jedná o diskurz při konkrétních událostech, opět je nutné neopomenout jejich politicko-historický kontext.

4.2.1 Spolupráce s mezinárodními aktéry

Od zahájení operace Serval v lednu 2013 se mezinárodní přítomnost v Mali a regionu Sahelu značně zvýšila, a stala se tak hlavním aspektem řešení tamní krize, a tedy i jedním z hlavních témat prezidentových výstupů na domácím i mezinárodním poli. S ohledem na konkrétní kontext tehdejšího politického dění tak umožňuje podrobit prezidentův diskurz analýze, jež ukáže, jak se nově zvolený prezident Macron k mezinárodní spolupráci stavěl během svého prvního prezidentského mandátu.

Základní body prezidentových promluv se z velké části překrývají s body již zmíněnými při analýze širšího diskurzu o koncepci francouzské zahraniční politiky. V rámci Macronova diskurzu ve zvolených proslovech, jež budou analyzovány níže, lze však i přes to definovat hlavní oblasti zájmu. V první řadě se jedná o hodnocení rozhodnutí Macronova předchůdce o zásahu v Mali v lednu 2013. Druhá, obsahově nejrozsáhlejší kategorie je představována diskurzem o vojenské a politické, potažmo rozvojové dimenzi spolupráce při řešení krize v sahelském regionu. K tomuto tématu se váže třetí kategorie, jež Macron zmiňoval především v projevech na Valném shromáždění OSN, tedy otázka multipolarity a multilateralismu v závislosti na řešení problémů daného regionu. Čtvrté téma je reprezentováno diskurzem o novém vztahu s africkým kontinentem a poslední, pátou kategorií, jež se nejčastěji vyskytovala v Macronově diskurzu, představuje vyjadřování se k horšící se politické situaci v Mali, transformaci operace Barkhane a stažení vojenských

jednotek.

Vhodné je také připomenout, že v rámci všech zmíněných kategorií, tedy prezidentova diskurzu jako celku, je přítomnost v Mali a regionu Sahelu vnímána v rámci globálního boje proti terorismu, jenž se pro Macrona od počátku jeho volebního období stal hlavním rámcem promluv o francouzské, ale i mezinárodní přítomnosti v daném regionu. Jak již bylo zmíněno výše, Macron tento narativ již nevyužíval s primárním cílem „relegitimizace“ francouzské vojenské přítomnosti, prezentoval ho spíše jako určitou argumentační hodnotu, jež dokázala spojit jak francouzské či evropské, tak i africké auditorium, neboť obě strany měly s teroristickými akty osobní zkušenost a boj proti nim tak představoval společný cíl.

Jako hlavní cíl operace Barkhane označil Macron boj proti terorismu i při své první návštěvě Mali v květnu 2017. Necelé dva týdny po svém zvolení sem přijel navštívit francouzské jednotky na základnu ve městě Gao. Právě zde také poprvé potvrdil svůj souhlas s rozhodnutím svého předchůdce ohledně zásahu v Mali, když projevil „uznání“ pro zahájení intervence.²⁶⁹ Stejný narativ si Macron držel i při své druhé návštěvě Mali v červenci téhož roku, kdy ještě dodal, že on hodlá v závazku zahájeném v roce 2013 pokračovat²⁷⁰, a v rámci svého projevu v Ouagadougou v listopadu, jehož cílem bylo v první řadě otevřít nový vztah s Afrikou. Zde Macron použil některá slovní spojení, jež byla charakteristická již pro jeho předchůdce. Jednalo se především o vyobrazování francouzského zásahu jako jedinečného činu, kterého v danou dobu nebyl nikdo jiný schopen.²⁷¹ Vnímání Hollandova rozhodnutí jako určité „záchrany“ a chvályhodného činu pak doprovázelo Macronův diskurz po celý zbytek volebního období.

(...) V lednu 2013 bylo Mali v ohrožení. Toto nebezpečí se mohlo rozšířit i na jeho sousedy v západní Africe. Ozbrojené teroristické skupiny zotročující sever země chtěly táhnout na Bamako. Na žádost malijské vlády je Francie s podporou zejména Čadu a Nigeru zastavila a **já bych chtěl vyjádřit své uznání odvážnému rozhodnutí prezidenta Françoise Hollanda**

²⁶⁹ Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/19/discours-sur-la-base-barkhane> (staženo 17. 11. 2023).

²⁷⁰ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017, <https://www.vie-publique.fr/discours/203117-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-lu> (staženo 17. 11. 2023).

²⁷¹ Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/28/discours-demmanuel-macron-a-luniversite-de-ouagadougou> (staženo 17. 11. 2023).

zasáhnout...²⁷²

(...) Jak jste řekl, **můj předchůdce učinil moudré a odvážné rozhodnutí bránit vaši zemi** a v širším slova smyslu i celý region. **Rozhodl jsem se v tomto závazku pokračovat**, potvrdit jej a také posílit.²⁷³

(...) Francie stála na vaší straně a já vyjadřuji **uznání odvážnému rozhodnutí mého předchůdce Françoise Hollanda**, který se rozhodl velmi rychle zasáhnout v Mali a zastavit postup teroristů. Bylo to správné rozhodnutí a francouzská armáda byla jednou z mála evropských armád schopných jednat v tak krátkém čase.²⁷⁴

(...) Jak víte, Francie se v oblasti Sahelu angažuje již více než osm let, a to v návaznosti na **záchranný zásah** prezidenta Françoise Hollanda v Mali, který umožnil **zachránit** Bamako a zastavit destabilizaci malijského státu na žádost tohoto státu a ECOWAS...²⁷⁵

Francouzský zásah z počátku roku 2013 pak Macron v Gau prezentoval jako primární důvod úspěchu v zatlačení teroristů, vytvoření půdy pro politickou tranzici a doplnění francouzského úsilí jednotkami mise MINUSMA a také EUTM, jež pomáhaly s obnovou malijských ozbrojených sil. I zde figuroval výraz „uznání“, neboť právě pomocí něj Macron vyzdvihoval význam společné činnosti v oblasti Mali. Dalšími silnými jazykovými prostředky byly pak sloveso „oceňuji“ a slovní spojení „po našem boku“, jež odkazovalo k rovnocennému vnímání činnosti všech zapojených stran. Macron pak konkrétně jmenoval Německo, jako příklad země jednající v rámci mezinárodní solidarity, a vyjádřil svůj zájem posílit vzájemnou spolupráci ohledně pomoci zemím sahelského regionu, neboť právě spolupráce byla podle něj cestou k vytvoření dlouhodobého míru. Zmínění Německa je také důkazem toho, že už od počátku svého volebního období si Macron zvolil právě tuto evropskou zemi jako hlavního partnera při tvorbě nových iniciativ v Sahelu, což umožnilo růst významu jejich partnerství, jak již naznačila předchozí kapitola.

²⁷² Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017.

²⁷³ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

²⁷⁴ Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

²⁷⁵ Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021,

<https://www.vie-publique.fr/discours/280393-emmanuel-macron-10062021-relation-internationales> (staženo 17. 11. 2023).

(...) a rád bych využil této příležitosti, abych vyjádřil **uznání** všem evropským armádám, které bojují **po našem boku**. **Oceňuji** jejich zapojení, které bylo umožněno odvážnými politickými rozhodnutími. (...) **Německo** zareagovalo a svou odpovědnost a solidaritu dnes projevuje přítomností našich německých vojenských přátel **po našem boku**. Minulé pondělí jsem byl v Berlíně, kde jsem jednal s německou kancléřkou. (...) **rozhodli jsme se dále posílit naši spolupráci na pomoc zemím v regionu** a budeme tak činit v příštích několika měsících, protože je třeba přerušit nekonečný kruh násilí a vytvořit podmínky pro **trvalý mír** v Mali.²⁷⁶

V Gau také Macron poprvé apeloval na nutnost implementace dohody z Alžíru, která byla jedním z hlavních bodů, jenž bylo nutné splnit k dosažení trvalého míru. Důraz na implementaci mírové dohody se stal primárním cílem politické dimenze mezinárodní spolupráce, neboť nestabilita Mali dávala prostor k rozvoji nepřátelským entitám. Hlavními argumentačními hodnotami při prosazování rozšíření vojenské dimenze spolupráce i o politickou část se tak staly právě „mír“ a „stabilita“. Pomocí těchto hodnot argumentoval Macron nejen v Gau, ale i při svých dalších výstupech jak na domácí, tak i zahraniční půdě nutnost rozšíření spolupráce o politickou dimenzi, jež měla být z velké části představována spoluprací rozvojovou. Toto rozšíření se podle něj mělo projevit i v charakteru operace Barkhane, která se měla skládat ze tří částí: přímého boje proti teroristickým skupinám, vojenské podpory mise OSN a vytvoření nového partnerství, jež umožní obnovu malijské armády a převzetí kontroly nad vlastním územím.²⁷⁷

Novou charakteristiku diskurzu francouzského prezidenta tedy představoval důraz na politickou spolupráci a rozvojovou pomoc. Macron však neopomínal ani existující vojenský rámec a zamýšlel ho také dále prohlubovat. Tento úmysl projevil hned při druhé návštěvě Mali u příležitosti summitu skupiny G5 Sahel v červenci 2017, kde vyjádřil podporu pro rozhodnutí vytvořit společné vojenské síly této skupiny. Zdůraznil však, že tato podpora nepřichází jen ze strany Francie, ale od celého mezinárodního společenství, neboť se toto rozhodnutí snažilo společně prosadit před RB OSN. To je pozorovatelné i v níže uvedeném úryvku, kde Macron jasně využívá zájmena „my“ pro hovoření o podpoře celé mezinárodní komunity.²⁷⁸ Tento narativ představuje mírný rozchod s prezidentovým

²⁷⁶ Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017.

²⁷⁷ Ibid.

²⁷⁸ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

diskurzem před velvyslanci na domácí půdě, neboť tam prezentoval rozšíření vojenské spolupráce na základě vzniku jednotek G5 Sahel jako francouzskou iniciativu. Macronův diskurz před domácím a mezinárodním publikem se tedy v této otázce lišil.²⁷⁹

Rozhodnutí, jež africké státy představily již na počátku roku 2017, bylo schváleno RB OSN 21. června 2017. RB pak vyzvala misi MINUSMA a francouzské jednotky k odpovídající koordinaci a výměně informací s nově zřízenou vojenskou silou²⁸⁰, v čemž pokračoval i prezident Macron, když za využití výrazu „komplementarita“ definoval nový způsob boje proti transnacionální hrozbě. Právě vzájemné „doplňování se“ při boji proti teroristickým skupinám představovalo podle něj hlavní rozdíl. Podle Macrona bylo jediné řešení, které mohlo přeshraniční hrozbu porazit, založené na existenci společných vojenských sil a na jejich koordinaci s dalšími aktéry zasahujícími v regionu. Slíbil tedy, že Francie bude doprovázet nové jednotky G5 Sahel „v duchu partnerství a vzájemné zodpovědnosti“, jež dle něj formoval vztah se skupinou G5 Sahel již od jejího založení. Jednotky G5 Sahel tudíž vznikly jako doplnění a podpora již existujících operací a jejich cílem rozhodně nebylo dosavadní spolupráci nahradit.

(...) Od chvíle, kdy jste se před pěti měsíci zde v Bamaku rozhodli vytvořit společné síly, se věci vyvíjejí velmi rychle. (...) **Francie vás v tom podpořila, stejně jako Africká unie a Evropská unie.** Několik týdnů **jsme [my] působili** v New Yorku, kde **jsme [my] zajistili**, aby vás Rada bezpečnosti plně podpořila. (...) Protože právě **komplementarita** našich akcí bude mít rozhodující význam.²⁸¹

Summit skupiny G5 Sahel ale kromě vojenského tématu umožnil otevřít i téma rozvojové spolupráce, která byla prosazována na základě zmíněných hodnot „stability“ a „míru“.²⁸² Tyto, ačkoliv abstraktní, hodnoty byly základním stavebním kamenem celého argumentačního procesu o politické a rozvojové spolupráci. Vzhledem k tomu, že se jednalo o obecně sdílené hodnoty, se kterými se mohla ztotožnit jak širší veřejnost, tak představitelé politických reprezentací, bylo možné pomocí nich nenápadně přesvědčit jakékoliv auditorium o prosazovaných iniciativách, neboť v něm budily pocit důvěryhodnosti.²⁸³

²⁷⁹ Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018.

²⁸⁰ UNSCR, „Resolution 2359“, staženo 17. 11. 2023, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2359>.

²⁸¹ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

²⁸² Ibid.

²⁸³ Perelman, *The New Rhetoric*, 65–66.

Dalším rámcem Macronovy argumentace o nutnosti spolupráce v oblasti Sahelu byl kromě zajištění stability a míru také narativ o Africe jako kontinentu, kde se bojuje nejen o tamní bezpečnost, ale o bezpečnost celého světa včetně Evropy. Zde je zajímavé porovnat Macronův postoj s postojem jeho předchůdce, jenž především na počátku svého mandátu definoval šíření terorismu v Mali jako hrozbu v první řadě pro Francii a až poté pro zbytek světa. Macron naopak úplně opomínal Francii jako takovou a zaměřil se spíše na celý evropský kontinent, jenž vnímal jako hlavního partnera v boji proti této hrozbě. Evropa, a především EU, byla pro Macrona hlavním partnerem i pro rozvoj Mali a Sahelu. Aliance pro Sahel, zmíněná již v předchozí kapitole, je totiž iniciativou, jež vznikla v červenci 2017 právě na základě francouzsko-německé spolupráce za podpory orgánů EU a později i dalších členských zemí.²⁸⁴

Když Macron oznamoval zahájení činnosti této aliance a představil její hlavní priority – rozvoj vzdělávání, zemědělství a pastevectví, boj s klimatickou změnou a obnovu státu a spravedlnosti – dodal také, že předestřené cíle nesmí zůstat jen v podobě diskurzu, ale musí být doprovázeny skutečnými činy. Narážel tehdy na slova svých předchůdců, kteří již také složili vůči sahelskému regionu podobné sliby. Prohlášením, zvýrazněným na konci vybraného úryvku však také hledal podporu pro svou vlastní iniciativu. Rozvojová politika Aliance pro Sahel postavená na konsenzu s EU a jejími členskými zeměmi měla šanci působit důvěryhodněji, jestliže jí předcházelo upozornění na neúčinnost doposud prosazovaných priorit. Macronovým cílem bylo se od prohlášení svých předchůdců odlišit, a to především důrazem na přenechání zodpovědnosti dotčeným zemím a zachování role Francie a jejích partnerů pouze jako nutné podpory.

(...) Návrat k **trvalému míru** v severním Mali závisí na úplné implementaci mírové dohody (...) **Francie však není sama, kdo vás podporuje**. Před několika týdny sem přijela paní Mogheriniová, aby oznámila pomoc ve výši 50 milionů eur, což je významný počín, který oceňuji. **Měl by to být začátek dlouhodobého zapojení Evropské unie**. (...) **Souvislost mezi bezpečností a rozvojem nesmí být zdůrazňována pouze v projevech, ale musí se promítnout do konkrétních činů**. (...) Především se však musíme více snažit, a v tomto duchu by měla vzniknout Aliance pro Sahel, kterou bych s vámi dnes rád založil. (...) **Myslím, že nejméně čtyři nebo pět mých předchůdců**

²⁸⁴ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

muselo tyto věty a slova vyslovit ve svých rozvojových prioritách. Upřímně vám říkám, že je to vaše odpovědnost; já nejsem ten, kdo v zemích Sahelu nastolí spravedlnost, pravidla, decentralizaci, dobrou organizaci vlády.²⁸⁵

Zmíněné iniciativy pak Macron hájil i na mezinárodním poli. Před Valným shromážděním OSN nadále zdůrazňoval nutnost boje proti terorismu, ale také nutnost pomoci sahelským státům, aby byly schopny si svoji bezpečnost zajišťovat samy. Nástroje k dosažení těchto cílů se vesměs shodovaly s plány prezentovanými na Konferenci velvyslanců. Jednalo se o vytvoření společných sil G5 Sahel, ale také o vznik afrických mírových operací a posílení role AU.²⁸⁶

Část projevu týkající se politiky vůči Mali a Sahelu zahájil Macron netradičním způsobem. Úvodní věty proslovu uvedené níže lze zařadit do kategorie jakési citové argumentace, kde se prezident stavěl do role mluvčího těch, jejichž hlas není ve světě slyšet. Macron se nicméně do této role postavil záměrně a tento záměr předestřel i na úplném začátku celého projevu, když prohlásil, že povinností Francie v rámci mezinárodního společenství je „mluvit za ty, kteří nejsou slyšet“, neboť mluvit za ně znamená podle Macrona také mluvit za Francii. Těmito slovy argumentoval propojenost Francie se zeměmi, jejichž zájmy hájí. Samotné zaměření na příběhy dětí reprezentující složitou situaci v postižených oblastech pak představuje onu tendenci orientovat argumentaci spíše na citovou stránku, která auditoriu umožní soucítit s těžkou situací civilního obyvatelstva a spíše podpořit řečníkem navrhované iniciativy.

(...) Slyšel jsem Ousmana, školáka z Gao, a právě jeho slova chci zde tlumočit. Své dětství prožil v Mali ve strachu z plošných útoků. Přesto je jeho jediným snem chodit do školy, aniž by riskoval smrt.²⁸⁷

Kromě již zmíněných klíčových témat jako je implementace dohody z Alžíru, hlubší vojenská spolupráce a rozvojová pomoc však na poli OSN Macron otevřel i trochu odlišnou problematiku. Jedná se o vnímání multilateralismu a jeho pozice v řešení současných krizí, včetně té malijské. Macron nejdříve zdůraznil, že v Sahelu jsou nyní přítomni „všichni“, tedy OSN, africké státy a EU a její členské státy. Zájmeno „my“ tak opět použil pro

²⁸⁵ Ibid.

²⁸⁶ Proslov E. Macrona z 20. 9. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/09/20/discours-d-emmanuel-macron-devant-la-72e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).

²⁸⁷ Ibid.

kolektivní činnost. Apeloval na nutnost zachování a posílení multilaterálního uspořádání, jež podporuje dialog mezi jednotlivými aktéry. Hovořil také k RB, jež měla pomoci tomuto dialogu přijímáním „účinných rozhodnutí“ v případě páchání masových zločinů. V neposlední řadě pak vyzval ke koordinaci řešení sahelské krize s EU, AU a regionálními organizacemi. Macron tedy na rozdíl od svého předchůdce silně podporoval multilaterální řešení již na počátku svého volebního období.

(...) V Sahelu **jsme nyní zapojeni [my] všichni**. Organizace spojených národů, země regionu v rámci MINUSMy a společných sil G5, Evropská unie a její členské státy, (...) Ano, dnes více než kdy jindy potřebujeme **multilateralismus**, (...) Potřebujeme Radu bezpečnosti, která dokáže přijímat **účinná rozhodnutí**, (...) když jsou páchány masové zločiny. (...) Musíme koordinovat krizové řízení s Evropskou unií, Africkou unií a regionálními organizacemi, které jsou v této oblasti klíčovými aktéry.²⁸⁸

Na konci října 2017 zavítal malijský prezident Keita do Paříže na návštěvu, která tento multilaterální rámec potvrdila. Macron při společném projevu vyzdvihoval především mezinárodní podporu pro rozmístění společné síly G5 Sahel, jež měla mimo jiné pomáhat se stabilizací nejpostiženější tzv. zóny tří hranic (*la zone des trois frontières*), která se nachází mezi Mali, Burkinou Faso a Nigerem. Macron pak dále apeloval na implementaci dohody z Alžíru, jež byla podle něj hlavní podmínkou pro obnovu státu na celém území Mali, stabilizaci tamní situace a nastolení trvalého míru. Jedině za splnění těchto bodů mohla podle Macrona proběhnout slíbená decentralizace. Ústavní reformu tedy podmiňoval v první řadě obnovením státní moci na celém území, ale také obnovením rozvoje země na základě společných projektů, jejichž uskutečnění umožní spolupráce v rámci operace Barkhane, mise MINUSMA a Aliance pro Sahel.²⁸⁹

Tento způsob spolupráce pak vyzdvihoval i při své návštěvě Ouagadougou, kterou uskutečnil v rámci třídenní cesty po Africe, během níž navštívil ještě Pobřeží slonoviny a Ghanu.²⁹⁰ Projev na tamní univerzitě, jenž trval téměř 3 hodiny, Macron adresoval „africké

²⁸⁸ Ibid.

²⁸⁹ Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/10/31/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-avec-m-ibrahim-boubacar-keita-president-de-la-republique-du-mali> (staženo 17. 11. 2023).

²⁹⁰ Emilie Boyer King, „Macron’s Africa tour: security, business and new French-African ties?“, *France 24*, naposledy aktualizováno 27. 11. 2017,

mládeži“ reprezentované 800 studenty, kterým navrhl obnovení partnerství mezi Francií a Afrikou a vyzval je k převzetí zodpovědnosti za vlastní budoucnost.²⁹¹ Nový vztah s Afrikou neměl být podle něj definovaný pouze Francií, která primárně upřednostňovala své bývalé kolonie. Nový vztah měl brát v potaz celé kontinenty a umožnit dialog EU s AU a všemi africkými státy. Sám se postavil do role zprostředkovatele tohoto dialogu, když projevil ochotu být tím, jenž pomůže Evropě uchopit novou příležitost. Na základě této vůle také v srpnu založil CPA, aby mohl naslouchat hlasu tamních obyvatel a jednat efektivněji.

(...) Jsem hluboce přesvědčen, že se nejedná pouze o francouzsko-africký dialog, který musíme společně obnovit, ale o **projekt mezi našimi dvěma kontinenty**, o nový vztah, který bude pojat ve správném měřítku a v němž bude **Evropská unie schopna vést dialog a spolupracovat s Africkou unií a s Afrikou jako celkem**. (...) Chci být po vašem boku. **Chci být tím, kdo pomůže Evropě využít této příležitosti naslouchat mladým lidem v Africe**, (...) Ale i ostatní mi pomohou vyslechnout vaše poselství (...) Jsou členy **Prezidentské rady pro Afriku**. Pro Afriku, protože s vámi budou mít stále spojení (...) A prezidentské, protože váš hlas mi bude předán bez filtru, bez prostředníků, bez ústupků.²⁹²

Macronovým záměrem bylo společně s Afrikou vybudovat nový způsob či dle jeho slov „nový název a novou filozofii“ spolupráce. Nový způsob spolupráce s Afrikou měl podle něj být založený na dialogu se studenty, nevládními organizacemi, spolky a podniky, který umožní zprostředkovat účinnou multilaterální pomoc poskytovanou Francií a evropskými státy. Podstatné tedy je, že prezident usiloval v první řadě o multilaterální spolupráci, jíž měl předcházet dialog. V níže uvedené ukázce z Macronova projevu je pak vidět důraz na transparentnost tohoto dialogu pramenící z dlouhodobého přátelství obou stran. Pravidelná diskuse měla oběma kontinentům pomoci vyvarovat se situacím, jež by mohly narušit jejich stabilitu. „Stabilita“ je zde opět užívána jako hlavní argumentační hodnota, která umocňuje nutnost skutečného zavedení prosazovaného dialogu.²⁹³

Macron pak také slíbil, že tento způsob spolupráce představí i na summitu EU a AU,

<https://www.france24.com/en/20171127-macron-first-africa-tour-new-dawn-french-african-ties-ghana-abadjan-ivory-coast-burkina-fas>.

²⁹¹ Lambert, „Macron à Ouagadougou“.

²⁹² Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

²⁹³ Ibid.

jenž se konal hned následujícího dne po projevu v Ouagadougou. Nový vztah s Afrikou, jak už bylo řečeno, měl brát v potaz oba kontinenty a být tak založen na spolupráci EU s celou Afrikou, potažmo AU. Proto Macron svůj plán pojmenoval „euro-afriická iniciativa“. Tato iniciativa měla být hnacím motorem multilaterální spolupráce a jí předcházejícího dialogu. Stejně jako zmíněnou stabilitu využíval Macron ještě další argumentační prvky ke zdůraznění významu plánované iniciativy. Byla to například „historická povinnost“, která připomínala publiku skutečnost, že Francie a Afrika sdílí historické propojení, ze kterého dle prezidenta pramení určité závazky. Jak již bylo řečeno, Macron se sám a dobrovolně stavěl do role zprostředkovatele dialogu Evropy s Afrikou a tuto roli si přivlastňoval právě na základě vzájemného historického pouta.

(...) To je to, co jsem dnes přišel udělat s vámi. Navrhnout, abychom vybudovali přátelství, které nám umožní jednat. **A základem přátelství je začít tím, že si všechno řekneme.** Znamená to nepřehlížet žádné z nebezpečí, která by mohla nenávratně podkopat **stabilitu Afriky a s ní i Evropy.** Musíme je identifikovat a každý z nás musí převzít svůj díl odpovědnosti. (...) Zítřka na summitu Evropy s Afrikou v Abidžanu navrhnu (...) **euro-afriickou iniciativu,** která ukončí tuto strategii, kterou prosazují všichni, kdo nás chtějí zničit (...) Je to naše příležitost, **naše historická povinnost, dát partnerství mezi Evropou a Afrikou konkrétní smysl.** Francie bude u toho. Doufám, že i celá Evropa.²⁹⁴

Mnohostranný dialog, jenž umožní multilaterální pomoc a zajištění stability, byl tedy zásadním bodem Macronova výstupu v Ouagadougou a promítl se v určité míře i do roviny vojenské spolupráce. Zde však prezident místo mezinárodní spolupráce zdůrazňoval spíše princip afrikanizace bezpečnostní a obranné politiky a předání zodpovědnosti africkým armádám. Pokračoval také v důrazu na posílení přítomnosti AU, jenž představil již na poli OSN. Macron projevil přání, aby AU postupovala podobným směrem, jako se nedávno vydala skupina G5 Sahel, když bylo schváleno rozmístění společné vojenské síly. Slíbil tedy, že v rámci RB OSN podpoří iniciativu AU, která by zajistila nezávislé a transparentní financování afrických vojenských operací.²⁹⁵

Na summitu EU s AU v Abidžanu, kam Macron zamířil následujícího dne v rámci

²⁹⁴ Ibid.

²⁹⁵ Ibid.

své třídní cesty, pak skutečně podpořil dialog mezi Evropu a Afrikou. Francii zde označil jako zemi, jejíž mezinárodní rozsah způsobuje, že je často vyhledávána jako mediátor. Tato skutečnost je dle něj zapříčiněna tím, že francouzská historie a kultura multilateralismu přidává zemi důvěryhodnost co se zajišťování světového míru týče. Podle Macrona byla totiž Francie jedním z hlavních aktérů, jenž tvoří světový mír. V Abidžanu tedy apeloval především na tuto hodnotu, na zajištění trvalého míru v Africe, neboť jeho neexistence měla vliv i na bezpečnost Francie, která již důsledky tamní nestability na svém území zažila v podobě teroristických útoků. Jako hlavní záměr do budoucnosti poté označil vytvoření „nové francouzské a evropské suverenity“ ve světě, jenž prochází hlubokou transformací. Důležité bylo především učinit to v multilaterálním rámci, který byl podle něj základní francouzskou filozofií, a s respektem k zřízeným státům. Macron tak potvrdil svůj narativ z Ouagadougou, když zopakoval, že na Afriku má být nahlíženo jako na kontinent, a ne pouze jako na jednotlivé země, jež sdílí historii s Francií. Hlavním nástrojem k této změně měl pak být zmíněný otevřený dialog.²⁹⁶

Rozvíjející se politická spolupráce ale neměla být důvodem k opomenutí té vojenské. Rok po vytvoření společné vojenské síly G5 Sahel Macron zhodnotil její rozmístění jako velmi přínosné. Na summitu v Nuakšottu v červenci 2018 prohlásil, že vytvoření těchto společných jednotek umožnilo hlubší spolupráci a intenzifikaci operací za koordinace s operací Barkhane a misí MINUSMA. Jako v každém ze svých projevů se Macron držel narativu globální války proti terorismu a cíl zničit teroristické skupiny v regionu podmínil právě prohlubováním koordinace armád, jejich výcvikem a zajištěním mezinárodní podpory této činnosti.²⁹⁷

Právě důraz na spolupráci a koordinaci v boji proti společnému nepříteli nejlépe vyjadřuje prohlášení „společně tuto bitvu vyhrájeme“. Výraz „společně“ zde v Macronově podání odkazoval k bezpečnostní a obranné spolupráci, ale také spolupráci diplomatické a rozvojové. Pouze investice do rozvoje mohla umožnit porážku džihádismu, neboť pomáhá zničit podmínky pro jeho šíření.²⁹⁸ Tento imperativ Macron dále prosazoval i na poli OSN o tři měsíce později, když podmínky pro rozvoj džihádismu nazval „kořeny beznaděje“,

²⁹⁶ Tisková konference E. Macrona z 30. 11. 2017, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/30/conference-de-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-cinquieme-sommet-ua-ue-a-abidjan> (staženo 17. 11. 2023).

²⁹⁷ Tisková konference E. Macrona z 3. 7. 2018, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/07/03/declaration-a-la-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-g5-sahel-a-nouakchott-mauritanie> (staženo 17. 11. 2023).

²⁹⁸ Ibid.

které je nutné nahradit rozvojem regionu vedoucím k nahrazení násilí stabilitou. Tradičně také boj proti terorismu podmiňoval posílením vlivu AU a lepší koordinací mezi ní a OSN.²⁹⁹

Výraz „společně jsme silní tváří v tvář terorismu“ či samotné „společně“, jež Macron ve svém proslovu několikrát zopakoval, je ukázkou jeho přesvědčení o nutnosti regionální a mezinárodní koordinace. Jeho víra v mnohostrannou spolupráci byla s postupem času artikulována v čím dál větším měřítku, ačkoliv ji Macron zdůrazňoval už od počátku svého mandátu. Projevy před OSN pak také kladly rostoucí důraz na koncept multilateralismu, výraz, jenž jeho předchůdce při proslovech před Valným shromážděním nikdy nepoužil. V neposlední řadě je také nutné připomenout, že používání zájmena „my“ v unilaterálním smyslu se z Macronova diskurzu také téměř vytratilo.

(...) **Společně jsme silní tváří v tvář terorismu**, když se státy mohou spolehnout na své vlastní síly, aby zajistily svou bezpečnost, a když tato bezpečnost může být také založena na regionálních a mezinárodních řešeních...

(...) **Jsme silní tváří v tvář terorismu**, když umíme **společně** převzít odpovědnost za boj proti všem formám jeho financování, když jsme schopni, jak to děláme v rámci Aliance pro Sahel, **společně** jednat ve prospěch rozvoje, zemědělství, vzdělávání, proti **kořenům beznaděje**, které umožnily teroristům zmocnit se lidských duší. (...) Pouze **společná** akce může zachovat svrchovanost a rovnost národů, které nám k ní daly mandát.³⁰⁰

Základ a budoucnost společné mezinárodní akce v oblasti Sahelu viděl Macron v ose udržitelné spolupráce pěti zemí skupiny G5 Sahel, francouzských jednotek a OSN a mise MINUSMA. Stejně jako v Ouagadougou byl hlavní argumentační hodnotou dialog mezi Evropou a Afrikou, na poli OSN Macron tento dialog prezentoval jako dialog mezi všemi zúčastněnými stranami, potažmo celým mezinárodním společenstvím. Macron tak odkazoval k důrazu na multilaterální spolupráci, jež shrnul do pojmu „silný multilateralismus“, který se stal klíčovým bodem jeho projevů před Valným shromážděním.

(...) Dnes potřebujeme znovu objevit to, co jsem ve svém posledním projevu

²⁹⁹ Proslov E. Macrona z 26. 9. 2018, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/09/26/discours-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-a-la-73e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).

³⁰⁰ Ibid.

před vámi definoval jako **silný multilateralismus**.³⁰¹

(...) Velká bitva našich předků byla bitvou o mír a je nadále i naší bitvou. V 21. století ji vyhraje pouze obnovením **silného multilateralismu**, který bude schopen řešit konflikty pragmaticky...³⁰²

Jako „objasnění politického rámce“, „upřesnění vojenských a politických cílů“ a „stanovení nových podmínek spolupráce“ nazval Macron summit G5 Sahel v Pau, jenž se konal v lednu 2020. Macron zde zopakoval, že v oblasti Sahelu existují dva druhy cílů – vojenské a politické. K naplnění těch vojenských ve značné míře přispělo vytvoření společných jednotek a nově k nim mělo přispívat rozhodnutí o vytvoření evropské vojenské síly Takuba Task Force, jež měla být rozmístěna v březnu téhož roku, a především vytvoření společného velení operace Barkhane a jednotek G5 Sahel. Nezapomněl však dodat, že veškeré zapojení v zemích Sahelu přichází na žádost tamních autorit a s respektem k jejich suverenitě. Tyto státy se samy rozhodly požádat o pomoc v boji proti terorismu a obnově suverenity nad vlastním územím a setkání v Pau potvrdilo, že si nadále přejí, aby na jejich území Francie byla zapojená, a to ve spolupráci s Evropou i ostatními mezinárodními partnery.

(...) V prohlášení, které dnes přijímáme, vyjádřily hlavy států skupiny G5 Sahel přání, aby Francie pokračovala ve svém vojenském angažmá prostřednictvím Barkhane, našich vojenských sil, evropské účasti a všech spojenců v rámci této koalice.³⁰³

K naplnění politických cílů byla poté v Pau zahájena zcela nová iniciativa, jež spojila několik oblastí mezinárodní spolupráce. Nově vytvořená Koalice pro Sahel měla propojit boj proti terorismu s posílením kapacit ozbrojených sil států G5 Sahel za spolupráce s OSN a misí MINUSMA, s EU a misemi EUTM a EUCAP, s AU a s blokem ECOWAS. Dále měla podporovat obnovu státu a státní správy a prohlubovat rozvojový pilíř za spolupráce

³⁰¹ Proslov E. Macrona z 24. 9. 2019, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/09/24/discours-du-president-emmanuel-macron-a-la-tribune-de-lassemblee-generale-onu> (staženo 17. 11. 2023).

³⁰² Proslov E. Macrona z 26. 9. 2018.

³⁰³ Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/01/13/sommet-de-pau-declaration-conjointe-des-chefs-detat> (staženo 18. 11. 2023).

s Aliancí pro Sahel.³⁰⁴ Macron přislíbil, že o činnosti Koalice bude pravidelně diskutovat se všemi partnery. Zároveň veřejně poděkoval jmenovitě předsedovi Evropské rady Charlesi Michelovi, vysokému představiteli EU Josepu Borrellovi a německé kancléřce Merkelové za jejich podporu spolupráce v sahelském regionu. Merkelové poděkoval také za její zapojení v rámci Aliance pro Sahel a Partnerství pro stabilitu a bezpečnost Sahelu, což opět poukazuje na francouzsko-německou spolupráci jako pohon politického a rozvojového pilíře řešení krize sužující Mali a region Sahelu.³⁰⁵

Smysl založení Koalice pro Sahel byl poté podle Macrona potvrzen charakterem následujícího summitu v Nuakšottu o půl roku později. Přítomnost španělského premiéra Pedra Sáncheze potvrdila zájem jeho země zapojit se do boje proti terorismu, ale i pomáhat v rozvoji sahelského regionu a symbolicky reprezentovala také zájem celé Evropy. Angažovanost Evropy a celého mezinárodního společenství pak stvrdilo také připojení A. Merkelové, Ch. Michela, italského premiéra Giuseppe Conteho a generálního tajemníka OSN Antonia Guterrese skrze videokonferenci. Mezinárodní přítomnost na tomto summitu popsal Macron jako důkaz, že koalice založená v Pau má smysl a Evropa společně s jejími americkými partnery věří ve vítězství v Africe.³⁰⁶

Macron dále vyzdvihoval rozmístění evropských jednotek Takuba, ale i obnovení aktivit mise EUTM se silným zapojením Španělska a Německa, které bylo reprezentováno i přítomností představitelů tamních vlád na summitu. Nezapomněl však dodat, že jelikož se vojenská spolupráce vydala nadějným směrem, je třeba prohloubit činnost Koalice pro Sahel také v rámci jejích dalších pilířů, především skrze spolupráci s Aliancí pro Sahel, ve které Španělsko přijalo vůdčí roli. Posledním výrazným bodem Macronovy promluvy byla politická situace v Mali. Prezident vyjádřil své znepokojení s tamní politickou krizí a rostoucími protesty a vyjádřil podporu bloku ECOWAS a jeho úsilí zamezit zhoršování situace. Zároveň také vyslovil plnou podporu prezidentu Keitovi.³⁰⁷

Hlavním bodem summitu bylo ale především zhodnocení vývoje spolupráce v rámci Koalice pro Sahel od summitu v Pau. Macron zde vyzdvihl činnost všech zúčastněných stran, a dokonce zdůraznil činnost konkrétních států, především Německa, ale nově také Španělska. Pokračoval také v hodnotové argumentaci za užívání hodnoty „stability“, jež

³⁰⁴ Sahel Coalition, „The Coalition“.

³⁰⁵ Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020.

³⁰⁶ Tisková konference E. Macrona z 30. 6. 2020,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/06/30/declaration-du-president-emmanuel-macron-au-sommet-de-nouakchott> (staženo 18. 11. 2020).

³⁰⁷ Ibid.

byla základním stavebním kamenem celého argumentačního procesu o politické a rozvojové spolupráci již od počátku jeho prezidentského mandátu. Na této hodnotě, společně s dříve zmíněnou hodnotou „míru“, stavěl prezident většinu svých tvrzení, kterými chtěl auditorium přesvědčit o pokračování boje proti terorismu pomocí všech pilířů spolupráce. Základním kamenem argumentace se postupně stalo i užívání zájmena „my“ pro hovoření o společném úsilí v rámci prohlubující se multilaterální činnosti v regionu.

(...) To vše dokazuje jednu věc, pokud by to bylo potřeba: koalice, kterou jsme před půl rokem uzavřeli v Pau, je připravená. **Evropa, její instituce a členské státy, naši partneři, včetně Američanů, a sousední země jsou na jedné lodi.** Jsou na vaší straně, protože jsme přesvědčeni, že vítězství v Sahelu je možné a že je rozhodující pro **stabilitu** v Africe a Evropě. Díky úsilí, které **jsme [my] vynaložili** v posledních šesti měsících, **se [my] vracíme** na správnou cestu.³⁰⁸

V Nuakšottu sice Macron jednal s prezidentem Keitou a společně se shodli na nutnosti urychleného zavedení opatření ke zklidnění politického klimatu v Mali, úsilí se ale nakonec ukázalo jako neúspěšné. Keita nejprve nasadil bezpečnostní síly k rozehnaní protestujících, to však nepřineslo žádný výsledek. Nakonec se tedy zavázal jmenovat nové soudce ústavního soudu, otevřel cestu k částečným parlamentním volbám a propustil uvězněné členy opozice. I přes uvedené ústupky ale opoziční Hnutí 5. června – shromáždění vlasteneckých sil (*Mouvement du 5 juin – Rassemblement des forces patriotiques*), jež vedlo většinu protestů, trvalo na jeho rezignaci. Situace nakonec vyeskalovala až do vojenského převratu z 18. srpna 2020.³⁰⁹ Reakce na převrat pak byla hlavním tématem Macronova proslovu před Valným shromážděním OSN v rámci jeho promluvy o sahelském regionu.

Měsíc po převratu Macron prohlásil, že aktuální dění v Mali je důkazem toho, že boj proti terorismu musí jít ruku v ruce s přechodem k demokracii, neboť pouze demokracie a rozvoj zajistí trvalý mír. Dodal také, že pokud pučisté převrat provedli ve jménu těchto zásad, nesmí je nyní zradit a musí Mali urychleně nasměrovat k uspořádání voleb a návratu k civilní vládě, protože Francie a její partneři mohou zůstat na malijské půdě pouze na žádost suverénních států a regionálních organizací. V případě, že se některý stát bude domnívat, že boj proti terorismu zvládne sám, Francie se stáhne. Tento narativ Macron zdůrazňoval už na

³⁰⁸ Ibid.

³⁰⁹ Emily Fornof a Emily Cole, „Five Things to Know About Mali’s Coup“, *United States Institute of Peace*, naposledy upraveno 27. 8. 2020, <https://www.usip.org/publications/2020/08/five-things-know-about-malis-coup>.

summitu v Pau a nyní ho jen potvrdil. Opět využíval hodnotu „míru“, jež udával jako hlavní podmiňující faktor pro pokračování v angažmá v Mali, neboť tento mír nebyl dosažitelný bez respektu k demokracii a prohlubování rozvojové pomoci, což byly hlavní body politické spolupráce, již Francie prosazovala na mezinárodním poli.

(...) To, co se v posledních týdnech stalo v Mali, nám také připomíná jeden zřejmý fakt: **demokracie a boj proti terorismu jdou ruku v ruce**. Tyto dva boje od sebe nelze oddělit. A pouze demokracie, spravedlnost, právní stát a rozvoj přinesou Sahelu **trvalý mír**. Ti, kdo ve jménu těchto zásad provedli převrat v Mali, je nyní nesmí zradit. (...) **Francie, a zejména její afričtí partneři, mohou zůstat zapojeni pouze za této podmínky.**³¹⁰

Již na poli OSN v září 2020, ale později také na summitu v N'Djameně v únoru 2021 Macron výrazněji zmiňoval soustředění na tzv. zónu tří hranic. Tato zóna byla sice ve středu vojenského úsilí již od počátku jeho mandátu a výrazněji pak od summitu v Pau, nebyla však tak často zmiňovaná při prezidentských proslovech, stejně jako tamní hlavní nepřítel – AQIM a EIGS. Macron v N'Djameně prohlásil, že objasnění vojenských a politických závazků v Pau „podruhé zachránilo Sahel“, a to především díky posílení spolupráce a koordinace na základě založení společného velení operace Barkhane a jednotek G5 Sahel v Niamey a zapojení evropských jednotek v rámci Takuba Task Force, což postavilo Evropu do nové role, neboť už se v oblasti Sahelu nestarala pouze o vojenský výcvik.³¹¹

Úspěch summitu v Pau ale Macron neviděl pouze ve vojenském postupu, přisuzoval mu i demokratické pokroky, když ocenil politický vývoj v Nigeru a Burkině Faso. Jako hlavní obstrukci pro plnou realizaci projektu z Pau ale stále viděl dění v Mali, ačkoliv ustavení přechodných politických orgánů značilo určitou naději, kterou potvrdila i návštěva prezidenta N'Dawa v Paříži.³¹² N'Daw navštívil Paříž 27. ledna 2021, tedy měsíc před summitem v N'Djameně. Vzhledem k blížícímu se summitu bylo i v jeho zájmu prokázat, že politická tranzice v Mali postupuje správným směrem. To potvrdil mimo jiné trvajícím závazkem uskutečnit volby do 18 měsíců čili do února 2022. Důraz byl zároveň kladen také

³¹⁰ Proslov E. Macrona z 22. 9. 2020, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/09/22/declaration-du-president-emmanuel-macron-pour-la-75e-session-de-lassemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 18. 11. 2023).

³¹¹ Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/02/16/sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

³¹² Ibid.

na vojenské úspěchy malijské armády ve spolupráci s francouzskými jednotkami. Hlavní pozitivní výsledek zde představovala operace Éclipse, jež v první polovině ledna zneškodnila značnou část teroristických aktivit skupin AQIM a EIGS v oblasti centrálního Mali. Summit v N'Djaméně, který se konal právě rok po summitu v Pau, kde se představitelé zemí Sahelu a Francie dohodli na posílení boje v tzv. zóně tří hranic, byl pro Mali příležitostí prezentovat výsledky svého úsilí. Díky úspěšné vojenské operaci mohl N'Daw prozatímní vládu představit v pozitivním světle, neboť aktivním bojem proti teroristům také aktivně pracoval na implementaci dohody z Alžíru, na kterou byl kladen důraz jako na zásadní faktor pro obnovu stability Mali.³¹³

Macron pak v N'Djaméně skutečně pozitivně ohodnotil působení nových malijských autorit. Velký progres viděl právě ve zmíněném obnovení implementace dohody z Alžíru, jež bylo symbolicky potvrzeno zasedáním monitorovacího výboru v Kidalu 11. února 2021. Dodržení tohoto závazku vnímal Macron jako velké plus přechodné vlády a nakonec došel k závěru, že navázání vztahu s malijskými prozatímními autoritami, jež vykazují zájem o politickou tranzici a stabilizaci Mali, ve spojení s úspěšnými volbami v Nigeru a Burkině Faso představuje naději pro zlepšení situace v celém Sahelu.³¹⁴

Ke skutečnému pokroku však mohlo dojít jen za dlouhodobého důrazu na prohlubování politické a rozvojové spolupráce. Za hlavní nedostatek tohoto úsilí považoval Macron neúspěch navrácení státu do nejzranitelnějších oblastí tzv. zóny tří hranic. To bylo podle něj nyní hlavním cílem. Summit v Pau představil čtyři hlavní pilíře, uvedené výše, nyní však bylo nutné zaměřit se na poslední dva, tedy obnovu státu a státní správy a rozvojovou politiku. Pro implementaci toho, co Macron nazval „duch Pau“, bylo třeba v první řadě „vrátit bezpečnost do rukou suverénních států“. Mezinárodní koalice pro boj proti terorismu, jež byla v Pau založena, představovala podle prezidenta z dlouhodobého hlediska skutečnou naději pro pozitivní vývoj, neboť v oblasti byl nyní angažován „bezprecedentní“ počet partnerů a své závazky obnovily i USA po nástupu Joea Bidena do funkce prezidenta. Koalice pro Sahel také získala svého vysokého představitele, jehož funkce byla v N'Djaméně založena.³¹⁵

Macron pak dále hovořil o partnerech zapojených do jednotek skupiny Takuba, jejíž

³¹³ Le Point, „Mali: à Paris, le président de transition, Bah N'Daw, donne des gages“, naposledy upraveno 27. 1. 2021, https://www.lepoint.fr/afrique/mali-a-paris-le-president-de-transition-bah-n-daw-donne-des-gages-27-01-2021-2411575_3826.php.

³¹⁴ Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021.

³¹⁵ Ibid.

vytvoření prezentoval jako francouzskou iniciativu, což lze nakonec vyvodit i z použití zájmena „naše“. Pomocí tohoto zájmena odkazoval prezident k francouzské vůli zorganizovat vznik evropských jednotek zasahujících v Mali a Sahelu. V diskurzu o vytvoření skupiny Takuba se Macron částečně vrátil k narativu o Francii jako vůdčímu aktérovi při řešení krize v oblasti Sahelu, nicméně trvalý důraz na provádění tohoto řešení s ostatními aktéry způsobil, že tento narativ nepůsobil tak silně jako u jeho předchůdce. Důvodem je i fakt, že Macron jmenoval konkrétní státy, jenž k jeho iniciativě přispěly, či si přály přispět, jako bylo kromě devíti zapojených zemí například Maďarsko, Řecko či Srbsko. Skutečnost, že Macron odkazoval ke konkrétní partnerům, a ne pouze k abstraktnímu „mezinárodnímu společenství“, jež často zmiňoval prezident Hollande, způsobila, že Macronův zájem o multilaterální řešení dával publiku větší pocit důvěryhodnosti, jelikož mu nabízel konkrétnější argumenty.

(...) Nejprve k vojenskému plánu a účasti **bezprecedentního** počtu partnerů na tomto summitu, zejména států, které přispěly k vytvoření skupiny Takuba. Dovolte mi připomenout, že Takuba reprezentuje **naše přání** spojit evropské speciální síly, aby poskytly podporu malijským ozbrojeným silám v boji. **Klíčovou roli bude hrát Francie**, která se na tom bude významně podílet, a to zapojením několika stovek vojáků, **ale budeme také schopni kolem sebe soustředit evropské a mezinárodní partnery.**³¹⁶

Ačkoliv činnost malijských prozatímních autorit dávala Francii naději na úspěšné pokračování ve spolupráci, převrat v květnu 2021 opět otrásl vizí této spolupráce. Macron na tuto situaci ve větší míře reagoval o necelý měsíc později v rámci tiskové konference předcházející důležitým summitům G7 a NATO. Jeho reakce však byla povětšinou nepřímá. Macron se nevyjadřoval ke konkrétnímu dění v africkém státu, ale spíše hovořil o fungování francouzské přítomnosti za nových podmínek, jež popřevratová situace představila. Právě proto Macron vyjádřil svůj zájem o transformaci francouzského zapojení v oblasti Sahelu. Tuto transformaci plánoval provádět za koordinace s evropskými a americkými partnery. Operace Barkhane se podle něj měla stát vojenskou operací v rámci mezinárodní aliance, která sdružuje státy regionu a ostatní partnery, jenž společně bojují proti terorismu. Původní koncept vnější podpůrné operace, jež spolupracuje s armádami regionu, měl nahradit nový

³¹⁶ Ibid.

rámec. Ten měl zachovat francouzské závazky vůči jednotkám Takuba i misi EUTM, které však byly nuceny zvýšit svůj vliv. Francouzské ozbrojené síly sice měly stále tvořit základ spolupráce, ale měly být doplněny jednotkami evropských armád a armádami z regionu.³¹⁷

Důvod transformace lze vyčíst v níže uvedené ukázce. V Pau a později i v N'Djameně kladl Macron důraz na obnovu státu a státní správy a na rozvojovou spolupráci. Politické klima nastolené opakovanými vojenskými převraty však už podle prezidenta nebylo pro provádění stanovených úkolů vhodné, neboť jejich implementaci podkopávalo. Samotný výraz „nikdy nekončící úkol“ vyjadřuje určitou vyčerpanost z neustálé snahy o proces vedoucí ke stabilizaci, který pak dotýčný stát sám narušuje. „Stabilita“ je hodnota, již Macron prezentoval prostřednictvím všech svých významných projevů. Pokud tedy tato hodnota nebyla respektována, nebylo překvapivé, že prezident zareagoval změnou politické, ale i vojenské strategie. Nebylo totiž možné, aby Francie dlouhodobě nahrazovala stát v zemi, která komplikuje uskutečnění jejích záměrů.

(...) Naše další angažmá v Sahelu nebude možné za podmínek zachování dosavadního rámce (...) Dlouhodobá **přítomnost Francie ve vnějších operacích nemůže nahradit návrat státu a státních orgánů, politickou stabilitu a rozhodování suverénních států**. Nemůžeme zabezpečit oblasti, které upadají zpět do bezvládní, protože se státy rozhodly nepřevzít své povinnosti. Je to nemožné, neboť je to **nikdy nekončící úkol**.³¹⁸

Na základě politického vývoje Mali se tedy mírně proměnil i prezidentův diskurz na následujícím summitu G5 Sahel, jenž se konal v online podobě v červenci 2021. Nový rámec přítomnosti v oblasti Sahelu podle Macrona vyžadoval aktivní koordinaci a dialog s africkými, ale i evropskými partnery v rámci misí EUTM a MINUSMA a zbytkem mezinárodního společenství. Macron také připustil, že právě tato konzultační a objasňovací činnost byla základem pro nastolení nového způsobu spolupráce a také pomohla ujistit africké partnery o záměru se dále angažovat v regionu Sahelu, stejně jako umožnila upevnit rozhodnutí mezinárodních partnerů v jejich angažmá pokračovat. Jako příklad uvedl Macron obnovení mandátu mise MINUSMA, ve které bylo zapojeno několik evropských partnerů,

³¹⁷ Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021.

³¹⁸ Ibid.

koncem června či připojení Rumunska ke skupině Takuba.³¹⁹

Jestliže však v prezidentově diskurzu stále přetrvával jeden element už od momentu jeho zvolení, jednalo se o důraz na to, že Francie je v Mali a Sahelu přítomna, jelikož o to byla požádána tamními státy. Tento element Macron zdůrazňoval již při návštěvách Mali v roce 2017, ve větší míře ho pak ale rozvíjel na summitech v Pau a N'Djamě a na schůzkách jim následujících. „Žádost“ tedy v diskurzu o francouzské přítomnosti na území sahelských států hrála hlavní argumentační roli. Macronův předchůdce tento výraz používal spíše pro obhájení francouzské přítomnosti, jež byla zdiskreditována charakterem minulých zásahů na africkém kontinentu. Macron sice pomocí této hodnoty také přítomnost obhajoval a historii francouzských intervencí bral v potaz, ale v lehce jiném slova smyslu. Rozdíl byl znatelný například v prohlášení, že Francie není ani ochotna, ani povinna zůstat v oblasti Sahelu navždy. Tato argumentace dala auditoriu dojem, že angažmá v Sahelu je pro Francii spíše určitá povinnost, jež je plněna za účelem dosažení konkrétního cíle, zde především boje proti terorismu. Jakmile však bude tento cíl splněn, nebude mít Francie potřebu se v regionu dále angažovat.

(...) Chtěl bych to objasnit. Zůstáváme v Sahelu angažováni, protože nás o to státy tohoto regionu **požádaly**. (...) Francie není povinna, a už vůbec ne ochotna, se v Sahelu angažovat navždy. Jsme tam, protože jsme o to **požádáni**, a to na dobu, která nikdy nepřesáhne to, o co jsme **požádáni**. (...) Jak jsem řekl ve svém projevu v Ouagadougou, **účel naší přítomnosti již nemá nic společného s vojenskými intervencemi, které Francie v minulosti na africkém kontinentu prováděla.**³²⁰

(...) Je to volba, rozhodnutí a **žádost** suverénních států, které si chtějí zachovat svou suverenitu tím, že vyzvou přátele a spojence k boji proti těmto ozbrojeným teroristickým skupinám...³²¹

(...) Státy si **vyžádaly** naši přítomnost na tomto území. [Přítomnost] Podporuje suverenitu těchto států a bojujeme proti společnému nepříteli, který nás zasáhl

³¹⁹ Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/07/09/conference-de-presse-a-lissue-du-sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

³²⁰ Ibid.

³²¹ Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020.

i na našem vlastním území...³²²

Hlavním účelem promluv o důvodu francouzské přítomnosti v Sahelu bylo nicméně přesvědčení publika o tom, že francouzské operace v regionu jsou reakcí na hrozbu, která přesáhla africký kontinent, nicméně hlavními oběťmi jsou stále obyvatelé Sahelu. Tento narativ zapadal do Macronova pojetí celé krize, již zařadil do rámce globální války proti terorismu. Boj proti největším teroristickým organizacím, AQIM a EIGS, jež sužují oblast Sahelu, se tedy podle Macrona netýkal jen sahelských států, ale i Francie a celé Evropy, neboť i na ně měl zásadní dopad. Právě proto byla Francie a její partneři stále odhodlána v angažmá v regionu pokračovat. Jak již bylo zmíněno, pokračování v přítomnosti v regionu znamenalo také přizpůsobování se tamnímu vývoji. To se sice vázalo k politické situaci v Mali, ale i k obecným změnám, jež nastaly s postupem času a vývojem francouzské přítomnosti v regionu.³²³

Macronova slova ze summitu G5 Sahel v červenci 2021 jsou jasným důkazem toho, že francouzský přístup, jenž byl z počátku téměř unilaterální nebo alespoň stavěl Francii do hlavní role při řešení malijské krize a postupně i krize celého regionu, se během osmi let proměnil v úplný opak. Macronovo pojetí angažmá v Mali a oblasti Sahelu nabylo regionální rozměr a rozšířilo vojenskou součinnost o pole politické a rozvojové spolupráce. Výrazy jako „mezinárodní rámec“ a „internacionalizace“ jsou pak slova, jež jasně poukazují na prezidentovo multilaterální vnímání angažmá v sahelské oblasti. Prezident zároveň přiznal, že v současné době už byl podíl operací, které prováděla Francie samostatně, menšinový v porovnání s akcemi uskutečňovanými v rámci mezinárodní spolupráce.

(...) Od rozhodnutí zasáhnout v Mali v lednu 2013 prošly formy a metody naší pomoci zemím Sahelu několika změnami. Náš **přístup jsme regionalizovali, přeorientovali jsme naši činnost na zónu tří hranic, posílili jsme humanitární pilíř našeho závazku a také jsme vytvořili koalici**, abychom usnadnili zapojení dalších partnerů. Naše činnost se tak postupně proměnila v součást **mezinárodního rámce a prohlubujícího se partnerství** se zeměmi v regionu. Sahelizace, **internacionalizace**, takový byl vývoj v posledních třech letech v tomto operačním prostoru. Pro ilustraci, **podíl našich operací prováděných společně s našimi sahelskými partnery je nyní mnohem vyšší**

³²² Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021.

³²³ Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021.

než podíl operací, které provádíme samostatně.³²⁴

Právě spolupráce byla, jak již bylo několikrát řečeno, podle Macrona klíčem k naplnění cílů stanovených v Pau a N'Djameně. Tato spolupráce mimo jiné umožnila zabránit postupu teroristických skupin, které se v roce 2019 opět začaly rozšiřovat. Právě lepší koordinaci afrických partnerů v rámci skupiny G5 Sahel, skupiny Takuba a mise MINUSMA v boji proti terorismu a podporu výcviku tamních armád skrze misi EUTM nyní Macron definoval jako dva základní úkoly mezinárodní přítomnosti v Sahelu společně s přetrvávajícím důrazem na rozvojovou pomoc. Prohlásil také, že, „po završení tohoto procesu bude operace Barkhane zavčas ukončena“. Ačkoliv Macron Francii stále stavěl do čela skupiny Takuba, mnohem větší důraz kladl na její „evropský a multilaterální rozměr“. Macronovo vyjadřování o této skupině tak působilo spíše jako snaha zachovat si alespoň malou část vlivu v rámci zcela mezinárodního řešení malijské krize a situace v oblasti Sahelu.

(...) Boj proti terorismu bude proto pokračovat kolem pracovní skupiny Takuba, jejíž uznání (...) dokládá její **hluboce evropský a multilaterální rozměr**. (...) Bude součástí úzkého partnerství a bude koordinována z velitelského stanoviště v Niamey s armádami skupiny G5 Sahel. Bude mít **rámcovou zemi, rámcový stát, Francii**, a bude sdružovat několik partnerských zemí.³²⁵

Důvěryhodnost Evropy jako partnera, který se dlouhodobě angažuje v oblasti Sahelu a stojí po boku AU, bloku ECOWAS a skupiny G5 Sahel, vyzdvihl Macron také na tiskové konferenci, jež předcházela summitu EU a AU v Bruselu v únoru 2022. Právě její aktivity viděl jako jeden z hlavních důvodů trvajících zapojení Francie v sahelském regionu. Macron dále vyzdvihoval výsledky summitů skupiny G5 Sahel, které umožnily vznik mezinárodní Koalice pro Sahel, jež dala mezinárodní spolupráci jasnější rámec. Při hovoření o vzniku této mezinárodní spolupráce však najednou přešel ke trochu jinému stylu vyjadřování. Přídavným jménem „jednotící“ odkazoval k tomu, že na počátku mezinárodní mobilizace v oblasti Sahelu přeci jen stála jako první Francie. Ačkoliv Macron ve svém diskurzu typicky vyzdvihoval multilaterální spolupráci a partnery stavěl do rovnocenné pozice, toto přídavné

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Ibid.

jméno představuje diskurzivní prvek, jenž Macron částečně převzal od svého předchůdce. Přestože Macron velmi výrazně prosazoval politiku multilateralismu, vnímání Francie jako aktéra, který stál při zrodu multilaterální spolupráce a zasloužil se o její prohlubování, bylo v jeho diskurzu patrné napříč celým volebním obdobím.

(...) Od roku 2013 a odvážného rozhodnutí prezidenta Françoise Hollanda zasáhnout v Mali, (...) představuje Francie **jednotící** prvek v této mezinárodní mobilizaci pro Sahel, (...) Budeme i nadále (...) hrát tuto **jednotící** roli a v případě potřeby vojenského rozměru také roli rámcové země.³²⁶

Účelem Macronova únorového projevu bylo ale především definovat politiku vůči Mali vzhledem k tamní nepříznivé situaci způsobené dvěma po sobě jdoucími vojenskými převraty. Macron uvedl čtyři hlavní body, na kterých měl být nový přístup k přítomnosti v Sahelu založen. V první řadě se jednalo o rozšíření podpory i na další země Guinejského zálivu, které stále častěji čelily útokům teroristických skupin. V druhé řadě Macron apeloval na podporu civilního obyvatelstva, jež započala díky Alianci pro Sahel. Třetí bod představovala změna modelu vojenské přítomnosti. Macron nutnost této změny argumentoval měnící se mentalitou o měnících se očekáváními zemí sahelského regionu, neboť, jak zdůrazňoval na každém summitu G5 Sahel, francouzská přítomnost byla podmíněna oficiální žádostí zasažených států. Tato změna se váže ke čtvrtému bodu, jenž měl definovat nový přístup – ke stažení vojenských jednotek z Mali.³²⁷

Macron tehdy oznámil, že Francie a její partneři v rámci skupiny Takuba zahájí postupný odchod z Mali za koordinace s tamní armádou a misí MINUSMA, jež převezme roli hlavní stabilizační síly. Evropské jednotky budou přesunuty po bok nigerských sil do pohraničních oblastí sousedících s Mali a francouzský závazek vůči malijskému lidu zůstane zachován prostřednictvím činnosti Aliance pro Sahel. Dle Macronových slov byly takto položeny základy pro nový přístup, jenž postaví Francii a Evropu do role aktérů respektujících model rovného a vyváženého partnerství. Prezident tak skutečně dostal slov, která z jeho úst zněla v předchozích dvou letech, tedy že přítomnost Francie nemůže nahradit návrat politické stability a že Francie bude angažovaná pouze tam, kde o to místní autority projeví zájem. Diplomatský rozchod s malijskou vojenskou juntou byl nakonec pro

³²⁶ Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022, <https://www.vie-publique.fr/discours/283876-emmanuel-macron-17022022-terrorisme-au-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

³²⁷ Ibid.

Macrona dostatečným důvodem pro ukončení vojenského angažmá.³²⁸ Toto poselství poté stvrdil na summitu EU s AU, který probíhal za francouzského předsednictví Rady EU. Pak se však ve větší míře věnoval už jen obecné strategii, jak dosáhnout stability a porazit terorismus v celém regionu.³²⁹

(...) A nakonec, a to je čtvrtá priorita, jsme se shodli na jednom zřejmém bodě: **nemůžeme se nadále vojensky angažovat po boku de facto orgánů, jejichž strategii a skryté cíle nesdílíme.** To je situace, které dnes čelíme v Mali. **Boj proti terorismu nemůže ospravedlnit vše.**³³⁰

Macronův diskurz ohledně mezinárodní spolupráce při řešení krize v Mali prošel hned několika zlomovými momenty, prezidentův postoj vůči multilaterálním akcím v regionu však zůstal po celou dobu téměř v jedné rovině. Macron mnohokrát ocenil rozhodnutí jeho předchůdce o zásahu v Mali a na základě charakteru tohoto zásahu také hájil obraz Francie jako země, která zasáhla první a byla hnacím motorem pro vznik mezinárodní spolupráce. Kromě vyjadřování o úplném počátku francouzského angažmá v Mali však už Macron přešel, na rozdíl od jeho předchůdce, do multilaterální roviny. Africké, evropské i ostatní partnery stavěl na stejnou úroveň jako Francii a v některých případech jejich úsilí vnímal dokonce i jako podstatnější než francouzské.

Macron řešení malijské krize převedl na regionální úroveň a striktně ho zařadil do rámce globálního boje proti terorismu. Tomuto boji však kromě vojenského rozměru dal i rozměr politický a rozvojový. K prohloubení spolupráce v rámci těchto dvou pilířů nejčastěji používal argumentační hodnoty „míru“ a „stability“, jež měly auditorium přesvědčit o nutnosti urychleného jednání, neboť nečinnost by způsobila pouze to, že by těchto hodnot nebylo dosaženo nikdy, jelikož by teroristické skupiny získaly prostor pro rozšiřování.

Jako hlavní charakteristiky Macronova diskurzu ohledně multilateralizace politiky vůči Mali lze tedy označit regionalizaci a zaměření na širší oblast Sahelu, rozdělení spolupráce na vojenský pilíř reprezentovaný bojem proti terorismu a politický pilíř reprezentovaný rozvojovou pomocí v rámci několika multilaterálních iniciativ, důraz na afrikanizaci bezpečnostní a obranné politiky a vyzdvihování významu multilateralismu

³²⁸ Ibid.

³²⁹ Úvodní proslov z 17. 2. 2022,

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/speech_22_1142 (staženo 18. 11. 2023).

³³⁰ Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022.

a dialogu mezi Evropou, Afrikou a celým mezinárodním společenstvím. Macron multilaterální řešení podporoval již od svého nástupu do funkce, a i přes rozhodnutí o stažení vojenských jednotek z Mali nadále prosazoval mnohostrannou spolupráci v ostatních státech sahelského regionu.

4.2.2 Vzájemný vztah Francie a Mali

Vzájemný vztah Francie a Mali nebyl až tak častým námětem Macronova diskurzu jako tomu bylo u jeho předchůdce. Přestože byla Francie stále stavěna do role státu, jenž je zodpovědný za vyjednávání řešení malijské krize na mezinárodním poli, ačkoliv na základě Macronova diskurzu tuto zodpovědnost v rozsáhlém měřítku sdílela s ostatními aktéry, četnost promluv odkazujících k vzájemnému vztahu obou zemí byla menší než v diskurzu prezidenta Hollanda. Pokles promluv o vztahu k Mali je pozorovatelný zejména s postupem času a blížícím se koncem prvního Macronova mandátu, tato skutečnost je však také důsledkem sociopolitického dění v zemi, jež bylo charakterizováno v předchozích kapitolách.

Macronův diskurz o vztahu Francie a Mali lze rozdělit do tří pomyslných období, na základě charakteru promluv. Na počátku Macronova volebního období, tedy přibližně mezi lety 2017 a 2019, používal prezident vcelku podobné jazykové prostředky jako jeho předchůdce. Odkazoval k obecnější rovině vztahů Francie s Afrikou, potažmo Mali, na základě čtyř pilířů vzájemné blízkosti podle B. Erfortha, ujišťoval Mali o francouzské podpoře a také se pokusil definovat nový vztah Francie s Afrikou. To vše doprovázely řečnické prostředky typické i pro jeho předchůdce jako argumentace pomocí hodnot „přátelství“, „bratrství“ či „partnerství“, nebo specifické oslovování malijského protějšku.

V roce 2017 Macron dvakrát navštívil Mali, prezident Keita přijel do Paříže a Macron pak uskutečnil třídní cestu do afrických zemí, která zahrnovala návštěvu Ouagadougou a summit EU a AU v Abidžanu. Četnost Macronových dalších návštěv Mali, ale i jiných afrických zemí v následujících letech bez pochyby ovlivnilo vypuknutí pandemie Covidu-19 a následné vojenské převraty v Mali, kterým předcházela dlouhodobá politická krize, jejíž počátky bylo možné sledovat již v roce 2018, poté co prezident Keita obhájil svůj druhý mandát.³³¹ Rok 2017 tak byl obdobím, kdy bilaterální kontakt obou zemí dosahoval největšího rozsahu v rámci Macronova prvního volebního období.

Prezident Macron, podobně jako jeho předchůdce, konstruoval vztah Francie a Mali,

³³¹ Diallo, „Mali president Keita wins landslide election“.

potażmo celé Afriky, na základě čtyř pilířů vzájemné blízkosti reprezentovaných v první řadě společnou historií. To vyjádřil i při své návštěvě Bamaka u příležitosti summitu G5 Sahel a poté také při svém projevu na univerzitě v Ouagadougou, kde však odkazoval i ke kulturní blízkosti. Co však Macron také ve velké míře vyzdvihoval, byla společná budoucnost, která byla podmíněna na jedné straně vítězstvím ve společné bitvě proti terorismu a islámskému fundamentalismu a na druhé straně zahájením nové éry vzájemného vztahu Francie a Afriky, který měl být založen na rovnosti obou kontinentů.

(...) **Spojuje nás historie**, která má slavné i smutné stránky, ale především nás spojuje **společná budoucnost** a tato **společná budoucnost** zahrnuje boj, který musíme vést a vyhrát, boj proti terorismu...³³²

(...) **Afrika je vryta do francouzské paměti, do kultury, do dějin, do identity Francie**, a to je síla a hrdost, kterou chci pěstovat, (...) Pojd'me tedy společně po této cestě, pokud s tím souhlasíte, a naučme se mít se rádi na základě **naší společné historie a naší společné budoucnosti**.³³³

Právě projev v Ouagadougou byl tím momentem, kdy měl být vzájemný vztah obou stran redefinován. Stejně jako Hollande projevil snahu navázat nové partnerství s Afrikou v Dakaru v říjnu 2012, také Macron měl o pět let později zájem charakter tohoto vztahu posunout dál. Hlavní rozdíl ale byl v tom, že již nechtěl redefinovat vzájemný vztah pomocí vytvoření nové strategie africké politiky. Podle Macrona nešlo Afriku vnímat jako homogenní kontinent a nešlo ji ani dělit na tu, která byla kdysi francouzská a která ne. Macron se svým diskurzem chtěl odlišit od svých předchůdců a ukázat, že je nakloněn dialogu s africkým kontinentem. Výrazem „stejně jako vy pocházím z generace“ se snažil přiblížit studentskému auditoriu a naznačit tak, že on sdílí jeho přání. Ukázal tak, že ani on nemá zájem uplatňovat vůči Africe politiku, která ji nevnímá rovnocenně, nevede s ní dialog a určuje, jak mají být řízeny tamní státy. I předchozí kapitola ukázala, že Macronovým zájmem bylo rozšířit spolupráci mezi oběma kontinenty, jež spolu mají vést dialog a mají společně řešit stávající i nové krize.³³⁴ Svůj trvalý zájem poté zdůraznil také o čtyři roky později na summitu Francie a Afriky v Montpellieru, který byl záměrně pojmenován „Nový summit Francie a Afriky“. V říjnu 2021 zde potvrdil svůj závazek z Ouagadougou

³³² Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

³³³ Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

³³⁴ Ibid.

o aktivním dialogu s generací mladých Afričanů, když tento nový summit pojal jako panelovou diskusi právě se zástupci této generace.³³⁵

(...) Nejsem tu proto, abych vám řekl, že proneseme velký projev, který otevře novou stránku ve vztazích mezi Francií a Afrikou. **Ani jsem sem nepřišel, abych vám řekl, jaká je africká politika Francie, jak někteří lidé tvrdí. Protože žádná francouzská politika vůči Africe už neexistuje!** Existuje politika, kterou můžeme prosazovat, existují přátelé, existují lidé, s nimiž souhlasíme, a jiní, s nimiž nesouhlasíme. **Ale především je tu kontinent, kterému se musíme postavit čelem.** (...) **Stejně jako vy pocházím z generace,** která nikdy nepoznala Afriku jako kolonizovaný kontinent. (...) **Pocházím z generace, která neříká Africe, co má dělat,** jaká jsou pravidla právního státu, ale kdekoli v Africe povzbuzuje ty, kteří chtějí převzít odpovědnost...³³⁶

Macron se tedy v rámci svého diskurzu snažil africké státy ujistit, že je chce nadále podporovat. To platilo i pro Mali, ačkoliv tyto sliby o pomoci Macron vyslovoval především při vzájemných setkáních s malijským protějškem a v mnohem menší míře v rámci mezinárodních summitů mimo území Mali či Francie. Francouzskou pomoc ale stále vnímal jako určitý dluh, jenž musí splatit za pomoc poskytnutou během světových konfliktů během 20. století, jak tomu bylo již za jeho předchůdce. Francouzskou podporu také oba prezidenti plánovali poskytovat pouze na nejnnutnější dobu. Cílem totiž bylo přejít k afrikanizaci bezpečnostní a obranné politiky.

(...) Pane prezidente, ale milý Ibrahimе, **jsme tu, abychom vám pomohli...**³³⁷

(...) Prostřednictvím operace Barkhane, mise MINUSMA a Aliance pro Sahel **budeme nadále po boku Mali** ve prospěch stability v oblasti Sahelu, protože pouze **společné úsilí** v oblasti bezpečnosti, politiky a rozvoje přinese trvalé výsledky.³³⁸

³³⁵ Úvodní proslov E. Macrona z 8. 10. 2021, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/10/08/nouveau-sommet-afrique-france> (staženo 18. 11. 2023).

³³⁶ Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

³³⁷ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

³³⁸ Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017.

(...) Udělali jsme to [zásah v roce 2013] proto, že **Francie vždy stála při Africe**, když šlo o její stabilitu a existenci. **Stejně jako Afrika vždy stála při Francii**, když šlo o totéž; taková je naše historie.³³⁹

Nejvýrazněji lze však pozorovat vnímání charakteru vztahu Francie s Mali pomocí jazykových prostředků, které Macron při hovoření o něm užíval. Stejně jako Hollande, i Macron často odkazoval k hodnotám „přátelství“ a „bratrství“, nově však začal používat hodnoty „partnerství“, jež mohla publiku dávat dojem rovnocennějšího vnímání postavení obou zemí. Hodnoty „přátelství“ využíval prezident v největším měřítku. Je tedy zřejmé, že během prvního období, které bylo na počátku této kapitoly určeno jako rozmezí let 2017 a 2019, bylo cílem Macronovy argumentace přesvědčení, že vzájemné dobré vztahy nadále přetrvávají a jsou také základem pokračující spolupráce mezi oběma státy při řešení malijské krize, jejíž důsledky se ale rozšířily už na celý region Sahelu.

(...) jako prezident **spřátelené** země a dlouholetý **partner** v rozvoji sahelského regionu se nechci schovávat za slova, chci činy.³⁴⁰

(...) Před několika týdny jsem se k tomu zavázal v Gau, když jste mi prokázal **přátelství** a úctu a připojil se ke mně při návštěvě nadcházejících ozbrojených sil,³⁴¹

(...) Chtěl bych s vámi mluvit upřímně, ale také s hlubokým **přátelstvím**.
(...) Francie má s Afrikou hluboké historické pouto, které je plné utrpení a zlomených srdcí, ale často také **bratrství** a vzájemné podpory. (...) S pokorou vás zvu ke společnému **přátelství**.³⁴²

(...) když vidíme, s jakými problémy se potýká mnoho našich **přátel**, zejména v Sahelu, jejichž **přátelské** tváře zde opět vidím, a v mnoha dalších regionech.³⁴³

Používání hodnoty „přátelství“ lze pozorovat i při přímém adresování malijského prezidenta. Macron stejně jako Hollande používal jazykové prostředky lehce osobnějšího rázu, jenž měly za cíl před publikem zdůraznit mimořádnost vzájemného vztahu.

³³⁹ Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

³⁴⁰ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

³⁴¹ Tisková konference E. Macrona z 2. 7. 2017,

<https://www.vie-publique.fr/discours/203105-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-cr> (staženo 16. 11. 2023).

³⁴² Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017.

³⁴³ Proslov E. Macrona z 24. 9. 2019.

Nejtypičtějším prostředkem bylo přídavné jméno „drahý“, jež Macron užíval při promluvě ke svému malijskému protějšku. Oslovování malijského prezidenta tímto způsobem za přítomnosti dalších státníků, jako tomu bylo například při summitu G5 Sahel v Bamaku v červenci 2017, je důkazem snahy ukázat zbytku auditoria, že Mali a Francie mají dlouhodobě dobré vztahy. K tomu odkazuje i hodnota „cti“, jež Macron použil při děkování za pozvání do Bamaku. Vhodné je také podotknout, že Macron malijskému prezidentovi z počátku vykal,³⁴⁴ což se však při Keitově návštěvě v Paříži v říjnu 2017 změnilo v tykání, jež také značilo prohlubující se charakter vzájemného vztahu obou zemí.³⁴⁵

(...) Vážený pane prezidente Keito, **drahý** Ibrahim, děkuji za tato **přátelská** a vstřícná slova, (...) rád bych řekl, že je pro mě velkou **ctí** přijmout **Vaše** pozvání.³⁴⁶

(...) **Drahý** Ibrahim, ještě jednou **Tě** vítám a děkuji **Ti** za **přátelskou** návštěvu, i když jsi přijel kvůli UNESCO. (...) Prezident Keita je zde v Paříži vítán, je **přítelem** Francie.³⁴⁷

Výše zmíněné řečnické prostředky byly charakteristické pro Macronův diskurz přibližně do konce roku 2019. Zhoršující se politická situace a následné vojenské převraty pak měly vliv nejen na charakter mezinárodní spolupráce v oblasti Mali a celého Sahelu a prezidentův diskurz o ní, ale i na diskurz o vztahu k samotné africké zemi. V období, jež lze vymezit přelomem let 2019 a 2020 a polovinou roku 2021, zaujal Macron lehce skeptičtější postavení vůči Mali. Jeho diskurz se stal více pragmatickým, tedy neřešil tolik charakter vzájemného vztahu a spíše se věnoval plánům, jak krizi, jež v Mali trvá, vyřešit. Důvodem byla z určité míry i pandemie Covidu-19, která prezidentovi neumožňovala podnikat tolik zahraničních cest, jako byl zvyklý doposud.

Jako příklad této změny lze uvést promluvu k prezidentu Keitovi na summitu skupiny G5 Sahel v Nuakšottu v červnu 2020. Macron zde sice vyjádřil odhodlání pomoci Mali vyřešit stupňující se politickou krizi, jeho tón vůči prezidentovi však již neměl stejného rázu jako v roce 2017. O malijském prezidentovi mluvil pouze ve třetí osobě a nepoužíval žádné jazykové prostředky, jež by značily hluboké přátelství obou zemí. Jako znak korektního

³⁴⁴ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

³⁴⁵ Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017.

³⁴⁶ Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017.

³⁴⁷ Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017.

vztahu lze považovat výraz „shoda“, jenž odkazoval k trvajícím konsenzu na řešení malijské situace, nicméně i toto slovo a důraz na nutnost „zklidnění politického klimatu“ naznačovaly určitou pragmatičnost tohoto vztahu, jehož udržování začalo budit dojem účelovosti. Hlavním účelem byla stabilizace situace v Mali a poukazování na shodu s tamní hlavou státu na společném řešení malijské krize je spíše cestou, jak prezentovat tento účel před mezinárodními aktéry.³⁴⁸

(...) V plné **shodě** s prezidentem Keitou, jehož odhodlání a odvalu znovu oceňuji, jsme se **shodli** na naléhavé potřebě urychleně provést opatření ke **zklidnění politického klimatu**.³⁴⁹

Podobně se Macron vyjadřoval i na následujícím summitu v N'Djameně, jenž proběhl již po prvním vojenském převratu. Zde Macron poprvé hovořil o Mali v negativním smyslu. Náznak nesouhlasu se směřováním Mali sice naznačil již na Valném shromáždění OSN, jež proběhlo měsíc po prvním vojenském převratu, tam však hovořil spíše neurčitě a prohlásil pouze, že pokud si nějaký stát bude přát odchod Francie, Francie se stáhne. Neřekl však, že toto prohlášení je mířené přímo na Mali, ačkoliv z jeho projevu tato skutečnost jasně vyplývala, neboť předtím mluvil o nutnosti uspořádání řádných voleb jako podmínky pro pokračování francouzského angažmá v africké zemi.³⁵⁰ Až v N'Djameně Macron naplno prohlásil, že Mali je element, který kazí realizaci plánu, jenž byl stanovený na summitu Pau díky vzniku Koalice pro Sahel a jejích čtyř základních cílů. Stále však měl naději, že nové prozatímní autority zase vrátí Mali na správnou cestu. To lze vidět i v níže uvedené ukázce, kde Macron uznal, že prozatímní orgány prokázaly mnohem větší úsilí než ty předchozí, což se projevovalo například aktivní snahou o implementaci dohody z Alžíru.

(...) Státní převrat, k němuž došlo loni v létě v Mali, **znemožnil realizaci plánu z Pau, ale ustavení přechodných orgánů zjevně otevírá novou příležitost**. (...) Za pouhých několik měsíců musím říci, že se tyto **přechodné orgány zasloužily o více věcí než předchozí orgány za tři roky**.³⁵¹

Ačkoliv v politice prezidenta N'Dawa navzdory počáteční skepsi Macron skutečně viděl naději pro vyvedení Mali z trvajících krize, tato naděje byla definitivně přerušena druhým

³⁴⁸ Tisková konference E. Macrona z 30. 6. 2020.

³⁴⁹ Ibid.

³⁵⁰ Proslov E. Macrona z 22. 9. 2020.

³⁵¹ Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021.

vojenským převratem v květnu 2021. Již během roku 2021 Macron nepřímo reagoval na tento převrat oznámením transformace operace Barkhane v operaci, jež měla pomoci vytvoření mezinárodní aliance mezi sahelskými státy a mezinárodními aktéry bojovat proti terorismu,³⁵² a uzavřením několika vojenských základen v Mali. Stále důrazněji pak prohlašoval, že Francie je v regionu přítomna pouze na žádost suverénních států a hodlá tam být pouze do té doby, než budou naplněny dva hlavní cíle, tedy boj proti terorismu a vycvičení tamních armád do podoby, kdy budou schopny samy převzít zodpovědnost.³⁵³

Napětí mezi malijskou vojenskou juntou a Francií stále rostlo, neboť vojenské převraty daly širší prostor protizápadnímu sentimentu,³⁵⁴ a fakt, že se Francie již od druhé poloviny roku 2021 stahovala z některých malijských základen, pak vytvořil prostor pro šíření vlivu Wagnerovy skupiny v opuštěných oblastech.³⁵⁵ Tyto podmínky již byly podle Macrona neudržitelné a staly se důvodem pro ukončení francouzského angažmá v Mali. Už jen nazvání malijských autorit „de facto orgány“ značilo široký nesouhlas s jejich politickým směřením. Macronovo prohlášení, že Francie se musí přeorientovat na místa, kde je její podíl žádaný a více potřebný, bylo jasným vyústěním stupňujících se varování, že Francie bude zasahovat v Africe pouze na žádost suverénních států. Zde se tedy nabízí vysvětlení, že Macron Mali pod správou vojenské junty, která dle něj nechala zemi propadat do stále horšího stavu, již přestal považovat za suverénní stát.³⁵⁶ Dalším faktem ale bylo, že junta samotná v reakci na oznámení o stažení francouzských jednotek z Mali prohlásila, že si na svém území francouzské jednotky nepřejí a žádá jejich okamžitý odchod.³⁵⁷

(...) **Musíme snížit naši stopu**, což jsme učinili v severním Mali uzavřením tří našich základen (...) Na žádost našich partnerů se **musíme přeorientovat na místa, kde je náš podíl potřebný**, (...) **nemůžeme se nadále vojensky angažovat po boku de facto orgánů, jejichž strategii a skryté cíle nesdílíme**. To je situace, které dnes čelíme v Mali.³⁵⁸

Koncem Macronova prvního volebního období se vzájemný vztah obou zemí dostal téměř na bod mrazu. Během roku 2017 byl tento vztah na základě prezidentových prohlášení

³⁵² Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021.

³⁵³ Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021.

³⁵⁴ BFM TV, „La France et ses partenaires européens se retirent militairement du Mali“.

³⁵⁵ France 24, „Russian military advisors arrive in Mali after French troop reduction“.

³⁵⁶ Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022.

³⁵⁷ BFM TV, „Emmanuel Macron répond au Mali qui lui demande de retirer ses soldats“.

³⁵⁸ Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022.

pravděpodobně na svém vrcholu, každým dalším rokem pak ale postupně slábl. Z počátku prezident odkazoval k vzájemnému propojení obou zemí na základě společné historie či kultury, sliboval Mali dlouhodobou pomoc a podporu a vzájemný vztah shrnoval do výrazů „přátelství“ či „partnerství“. Dlouhodobá politická krize a dva vojenské převraty však charakter vztahu zcela proměnily. Nástup prozatímních orgánů v čele s prezidentem Bah N'Dawem sice ještě představoval naději pro udržení korektních vztahů obou zemí, druhý vojenský převrat a svržení N'Dawa měl však již na vztah fatální vliv. Francie oznámila transformaci operace Barkhane, začala uzavírat své základny, a nakonec oznámila úplné stažení z Mali. Počátek roku 2022 tak představoval téměř úplný opak stavu, ve které se vztah Francie a Mali nacházel před pěti lety.

5. Diskuse nad vývojem přístupu k multilateralizaci řešení malijské krize

Na základě poznatků získaných díky provedené analýze diskurzu dvou francouzských prezidentů lze nyní určit, jaký byl jejich postoj k multilateralizaci africké politiky vůči Mali a jaký význam přiřazovali Francii při řešení malijské krize. Cílem této kapitoly je prezentovat výsledky uskutečněné diskurzivní analýzy a odpovědět na stanovené výzkumné otázky.

Diplomová práce pracovala s konkrétními prezidentskými projevy, jejichž výběr byl představen v rámci kapitoly určující metodologické zakotvení práce. Jednalo se o projevy vázající se ke specifickým událostem, jež měly klíčový význam pro řešení malijské krize a vztah k této africké zemi. Výběr projevů byl tedy proveden kvalitativně, nikoliv kvantitativně, což je ovšem běžný postup při provádění kvalitativní analýzy diskurzu. Podle Stephanie Taylorové totiž diskurzivní analýza neusiluje o výběr statisticky reprezentativního výzkumného vzorku. Jejím cílem je spíše vybrat tematicky reprezentativní vzorek, jenž umožní tvořit řetězec argumentů o fungování zkoumaného problému bez ohledu na počet vybraných dat.³⁵⁹

Předmětem práce byl diskurz francouzských prezidentů o politice vůči Mali mezi lety 2012 až 2022. Práce vycházela ze skutečnosti, že francouzský prezident je na základě charakteristiky politického systému klíčovým aktérem v tvorbě zahraniční politiky, jež zahrnuje i africkou politiku, a tedy i řešení malijské krize. Na základě tohoto východiska pak bylo určeno, že právě prezident je aktérem, jenž udává rámec, do kterého je řešení malijské krize zařazeno. Prezidentovy pravomoci a jeho vliv mu tedy umožňují rámovat politiku vůči Mali na základě významu jeho politické pozice. Politický diskurz, jenž zahrnuje i promluvy hlavy státu je totiž typem diskurzu, který podle Teuna van Dijka nemůže být zcela objektivní a vždy bude částečně prezentovat i přesvědčení řečníka, jenž je spojeno s jeho politickou rolí.³⁶⁰

Výsledky provedené diskurzivní analýzy tudíž vychází z teorie vytváření rámců při prezentování zkoumané problematiky multilateralizace řešení malijské krize. Způsob prezentování této problematiky vypovídá nejen o konkrétním přesvědčení daného prezidenta, ale i o způsobu, jakým chce, aby problematiku vnímalo publikum. Publiku není pouze dáno, o čem má přemýšlet, ale i jak o tom má přemýšlet. Možnost určovat rámec

³⁵⁹ Taylor, *What is Discourse Analysis?*, 1–3.

³⁶⁰ Van Dijk, „Political discourse and political cognition“, 203–205.

uvažování o konkrétním problému pak opět vychází z charakteristiky francouzského politického systému, ve kterém je prezident klíčovým aktérem, a má tedy i velký vliv při vytváření rámce zahraničně-politických událostí.

Hlavní výzkumná otázka „*Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?*“ odkazuje právě k vytváření rámců řešení malijské krize. Z historického hlediska byla Francie státem, jenž při řešení krizových situací v afrických zemích zasahoval zpravidla unilaterálně. Tato tradice však s přelomem tisíciletí prošla zásadní změnou a Francie začala spolupracovat s dalšími mezinárodními aktéry. Byla tak nucena přizpůsobit se postupně multilateralizaci africké politiky. Pro účely diplomové práce bylo klíčové, jak nárůst multilaterálních řešení afrických krizí vnímal francouzský prezident, což bylo demonstrováno pomocí analýzy prezidentského diskurzu o řešení malijské krize a jeho mezinárodním rozměru.

Když se v roce 2012 vyostřila situace v Mali, mezinárodní řešení krizí na africkém kontinentu již nebylo ničím výjimečným. Přesto však způsob reakce na nově vzniklou krizi a počátky jejího řešení nelze na základě prezidentova diskurzu zařadit do multilaterálního rámce. Postoj prezidenta vůči francouzskému zásahu v lednu 2013, jenž byl reakcí na eskalaci situace v Mali během předchozího roku, lze vnímat spíše v unilaterální rovině. Ačkoliv v Mali zasahovali během roku 2013 i další aktéři, francouzský prezident stavěl Francii na první místo a zdůrazňoval spíše její unilaterální činnost. To však není jediným případem, kdy unilaterální rámeček převládl v diskurzu nad rámcem multilaterálním.

Prezident Hollande na počátku svého mandátu podporoval mezinárodní spolupráci při řešení krize, jež propukla v Mali, a už tehdy kladl důraz na přenechání iniciativy africkým partnerům. Usiloval o vytvoření transnacionálního přístupu k malijské krizi a sám se postavil do role vyjednavče tohoto přístupu na mezinárodní půdě. Tento postoj souvisel také s jeho slibem o navázání nového partnerství s Afrikou, jež mělo být založeno na definitivním rozchodu s politikou *Françafrique*. Hned v roce 2013 se ale Hollandovo počáteční nadšení pro mezinárodní řešení téměř vytratilo. Veškerý postup v Mali začal přisuzovat operaci zahájené v lednu 2013, což se v jeho diskurzu projevilo zejména používáním zájmena „my“ pro hovoření o Francii v unilaterální podobě. Zde je nutné zmínit, že Francie byla skutečně prvním aktérem, jenž zasáhl v Mali, nicméně ostatní aktéři se k ní velmi rychle připojili. Francie tedy jednala unilaterálně jen v rámci několika dnů. I přesto však Hollandův diskurz zůstal v unilaterální rovině ještě dlouhou dobu poté.

Charakter svého diskurzu pak Hollande obhajoval tím, že Francie byla o zásah

oficiálně požádána malijským prezidentem a prováděla ho ve jménu mezinárodní komunity. Hollande tedy zdůrazňoval francouzské unilaterální úsilí, které hájil podporou hlouběji nespécifikovaného mezinárodního společenství a také rámováním zásahu jako boje proti teroristické hrozbě, jež přesahuje hranice malijského státu. Až v druhé polovině roku 2013 začal brát více v potaz zapojení dalších aktérů do řešení malijské krize. Tato skutečnost byla s největší pravděpodobností spjata s rozmístěním mise MINUSMA v červenci téhož roku. Hollande začal také častěji hovořit o spolupráci s Evropou, jež se angažovala především ve výcviku malijské armády. Principy afrikanizace a europeizace, jež Hollande definoval jako hlavní body při zasahování v afrických státech již na počátku svého mandátu, tedy začaly být v jeho diskurzu více znatelné až rok a půl po jeho zvolení.

I přes postupně rostoucí důraz na zapojení jednotek OSN a EU však Hollandův diskurz stále obsahoval prvky odkazující k francouzské unilaterální činnosti. Hollande totiž akce mezinárodních partnerů stále vnímal jen jako doplnění francouzského působení. Teprve až regionalizace francouzské přítomnosti na základě zahájení operace Barkhane v srpnu 2014 posunula Hollandův diskurz do více multilaterální roviny. Ani to však nezměnilo nic na skutečnosti, že počáteční zásah v roce 2013 byl nadále vnímán unilaterálně. Od roku 2015 již ale v Mali skutečně existovalo mezinárodní prostředí, což se částečně promítlo i do prezidentova diskurzu. Hollande začal mnohem více brát v potaz i společné úsilí a samotné slovo „společně“ se také častěji objevovalo v jeho proslovech.

Navzdory multilateralizaci řešení malijské krize však v Hollandově diskurzu po celé trvání jeho mandátu přetrvávaly unilaterální prvky. Prezident sice s postupem času čím dál častěji zdůrazňoval činnost ostatních aktérů, nicméně jejich zapojení vnímal buď jako francouzskou iniciativu, jako tomu bylo například u mise EUTM, či v rámci tohoto zapojení stavěl účast Francie do hlavní role, jako tomu bylo u mise MINUSMA. Během pětiletého mandátu prezidenta Hollanda byl tedy rámeček řešení malijské krize určitou směsí unilaterálního a multilaterálního přístupu.

Úplný počátek Hollandova mandátu byl typický svým důrazem na multilaterální řešení krize v Mali, jež bylo v souladu s prezidentovými sliby o navázání nového partnerství s Afrikou a kladením důrazu na principy afrikanizace a europeizace. Okolnosti francouzského zásahu v lednu 2013 však přesunuly Hollandův diskurz do unilaterální roviny, jež byla součástí prezidentových promluv až do konce jeho mandátu, a to navzdory reálné multilateralizaci řešení malijské krize. Právě proto je Hollandův diskurz třeba definovat jako diskurz mísící oba rámce. Neboť i přes to, že Hollande s rostoucím zapojením

mezinárodních aktérů, nejdříve v podobě mise AFISMA a později misí MINUSMA, EUTM, EUCAP a skupiny G5 Sahel, začal přesouvat svůj diskurz do multilaterální roviny, tento přesun nebyl během jeho mandátu nikdy dokončen. Hollande totiž až do roku 2017 stále vnímal Francii jako primárního garanta malijské bezpečnosti a její aktivity stavěl nad činnost ostatních aktérů, kterou sice bral v potaz a oceňoval ji, nicméně nedával jí stejný význam jako francouzské přítomnosti, jež byla přeci jen první akcí zahájené na malijském území po propuknutí tamní krize.

Hollandův nástupce, Emmanuel Macron, hovořil o multilaterálním přístupu k řešení krizi na africkém kontinentu už ve své kampani a tento přístup zakládal v první řadě na strategickém partnerství mezi EU a AU. Macron se sice po celé trvání svého mandátu také držel narativu o jedinečnosti rozhodnutí z ledna 2013, které umožnilo, že Francie byla první zemí, jež přišla Mali na pomoc, vnímal ho však v unilaterální rovině jen na úplném počátku, kdy Francie skutečně jednala sama. Co se ovšem týkalo dění roku 2017, Macron se o trvajícím zapojení v Mali již od počátku vyjadřoval v multilaterální rovině a všechny přítomné strany vnímal rovnocenně. Využíval výrazu „komplementarita“ při hovoření o koordinaci spolupráce v oblasti Mali a nyní i celého Sahelu, na který rozšířil své zaměření. Byl zastáncem toho, aby nově vzniklé jednotky G5 Sahel byly rovnocenným partnerem k již existujícím operacím v regionu.

Macron viděl jako počáteční důvod nestability v Mali a okolních zemích šířící se džihádismus. Zařazením zásahu v Mali do globálního boje proti islamistickému terorismu se ho snažil rámovat jako transnacionální problém, který musí být řešen společným úsilím. Macron byl také velkým zastáncem argumentu, že právě nestabilita dává teroristickým skupinám prostor pro expanzi. Tento argument byl jeden z hlavních důvodů, proč začal podporovat vznik oficiální rozvojové pomoci v postiženém regionu jako součásti široké politické spolupráce. Založení Aliance pro Sahel, ale i Partnerství pro stabilitu a bezpečnost Sahelu a Koalice pro Sahel toho bylo důkazem. V rámci těchto organizací pak Macron podporoval hlubokou spolupráci, jejíž hnací motor často viděl ve francouzsko-německém partnerství, neboť právě Německo stálo u vzniku všech těchto iniciativ.

Ačkoliv byl Macron velkým zastáncem multilaterálního zapojení v Sahelu, byl také velkým podporovatelem růstu vlivu tamních armád, kde jako hlavní impuls vnímal rozmístění jednotek G5 Sahel, a vzniku afrických mírových operací koordinovaných AU. Také Macronovo volební období bylo charakteristické důrazem na princip afrikanizace. V čem se ale od svého předchůdce Macron výrazně lišil, bylo používání výrazu

„multilateralismus“. Macron tento termín běžně používal ve svých proslovech týkajících se sahelské oblasti, především na poli OSN, Hollande však toto slovo za podobných okolností nevyslovil ani jednou. I snaha o navázání nového vztahu s Afrikou vypadala v podání obou hlav státu odlišně. Zatímco Hollande se snažil vytvořit novou strategii africké politiky, Macron se nechal slyšet, že žádná africká politika již neexistuje. Nový vztah chtěl vytvořit na základě hluboké spolupráce obou kontinentů, Evropy a Afriky, a tedy i EU a AU, jíž měl předcházet pravidelný dialog.

Přestože se Macron postavil do role zprostředkovatele tohoto dialogu, a stavěl tak Francii do lehce nadřazené pozice, nešlo zde hovořit o snaze o návrat k unilateralismu. Svůj plán totiž nazval „euro-africká iniciativa“ a vnímal ho jako základ další multilaterální spolupráce v Africe. Silnější zapojení Evropy pak v roce 2020 stvrdilo i vytvoření jednotek Takuba Task Force, ale i častější přítomnost evropských představitelů na summitech G5 Sahel. Přestože o skupině Takuba Macron hovořil jako o francouzské iniciativě, zdůrazňování příspěvku ostatních zemí opět vylučuje vnímání tohoto narativu jako zcela unilaterálního. V tento moment tedy již zájmeno „my“ v unilaterálním smyslu pozbylo v Macronově diskurzu význam. Podmínky nastolené v Mali a celém Sahelu před prvním vojenských převratem v srpnu 2020 lze tak nazvat jako určitý vrchol multilaterálního úsilí, jemuž panoval Macronem vyzdvihovaný „duch“ summitu z Pau.

Vojenské převraty v Mali pak však pro Macrona představovaly značnou překážku pro aktivní spolupráci v regionu. Sám proto oznámil transformaci operace Barkhane, jež měla vést i k růstu významu evropských misí Takuba a EUTM a mise MINUSMA. Během Macronova volebního období nabylo pojetí angažmá v Mali regionálního rozměru, prohloubila se multilaterální spolupráce a její rámec se rozšířil i mimo vojenské pole. V roce 2021 Macron sám přiznal, že operace prováděné Francií samostatně jsou již v menšině v porovnání s operacemi v rámci mezinárodní spolupráce. I tento narativ, tedy že partneři Francie jsou sami schopni pokračovat v řešení krize, mohl poté ospravedlnit oznámení stažení vojenských jednotek z Mali.

Macronův diskurz lze tudíž již plně zařadit do multilaterální roviny. Jediným čistě unilaterálním prvkem v rámci tohoto diskurzu je vnímání rozhodnutí jeho předchůdce z ledna 2013, kdy i Macron popisoval Francii jako „jednotící prvek“ mezinárodní mobilizace. Co se ovšem týče dění během Macronova prezidentského mandátu, bylo o něm zpravidla hovořeno v multilaterálním rámci. Macron vnímal malijskou krizi jako regionální problém, na jehož počátku stálo rozšíření teroristických skupin na tamní území. Také proto

v rámci svého diskurzu o řešení krize v Mali striktně prosazoval koncept globálního boje proti terorismu, jenž měl být kromě vojenské spolupráce doprovázen i rozvojovou pomocí. Právě rozvojová spolupráce umožnila vznik dalšího pole pro multilaterální zapojení v regionu. Macronovo volební období je tak možné definovat jako dokončení přechodu do multilaterální roviny, které za Hollandova mandátu ještě dokončeno nebylo.

Odpověď na otázku „*Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?*“ lze tedy shrnout následovně. Na počátku svého prezidentského mandátu byl Hollande zastáncem mezinárodního řešení malijské krize, založeného na široce podporovaných principech europeizace a afrikanizace. Jeho rozhodnutí o zahájení operace Serval z ledna 2013 však tento narativ zásadně změnilo. Prezident začal vnímat francouzské působení v Mali v unilaterálním rámci, a i po zapojení mezinárodních aktérů do řešení tamní krize zůstal jeho diskurz ve stejné rovině. Přítomnost v Mali sice procházela postupnou multilateralizací, prezidentův diskurz však stále stavěl Francii do role hlavního garanta malijské stability a bezpečnosti. Hollande ve svém diskurzu hovořil o mezinárodním zapojení v Mali, nikdy mu však nedal stejný význam jako francouzské přítomnosti.

Změna přišla až s jeho nástupcem. Až prezident Macron dokončil přechod k multilaterálnímu rámci diskurzu o řešení malijské krize. Hollandův diskurz byl totiž až do roku 2017 na jistém rozmezí obou rámců, tedy bral v potaz multilaterální přítomnost v Mali, ale nebyl schopen ji plně převést i do diskurzivní roviny. Macron naopak už na počátku svého mandátu přešel do multilaterálního rámce. Vzhledem k tomu, že malijskou krizi vnímal jako transnacionální problém, neboť byl způsoben mimo jiné i šířením terorismu, jevílo se jako logické prosazovat i mezinárodní řešení. Jako hlavní motor tohoto řešení pak vnímal euro-afriický dialog. Macron rozšířil spolupráci z vojenského pole i na pole politické a rozvojové, a zasloužil se tak o vznik ještě hlubší multilaterální spolupráce, jež pak (alespoň z počátku) umožnila udržení závazků vůči Mali i přes rozchod s tamními autoritami a rozhodnutí o stažení vojenských jednotek. Kontext, ve kterém Macron svůj diskurz formoval, i diskurz samotný lze tedy zařadit do multilaterálního rámce.

Konečný podíl užívání unilaterálního a multilaterálního rámce ve vybraných prezidentských projevech je shrnut v následující tabulce. Tabulka ukazuje, kolik procent z celkového počtu projevů prezentovalo řešení malijské krize a politiku vůči Mali v unilaterální či multilaterální rovině, případně v rámci obou těchto rovin. Konkrétní rozřazení projevů do jednotlivých kategorií je uvedeno v příloze diplomové práce. Je zde

jasně viditelné, že Hollande užíval unilaterální rámec ve značně větším měřítku, ačkoliv i v Macronových projevech se v malé míře objevil. U Macrona naopak převládal rámec multilaterální, jenž byl použit v čisté formě v nadpoloviční většině vybraných proslovů. Hollande hovořil v čisté multilaterální rovině pouze ve třetině z vybraných projevů. Převaha diskurzu mísícího obě roviny dohromady je pak důkazem, že Hollandův diskurz navzdory postupné multilateralizaci řešení malijské krize nebyl schopen upustit od unilaterálních diskurzivních prvků.

Tabulka č. 1: Frekvence a podíl užívání unilaterálního a multilaterálního rámce v prezidentských projevech

	François Hollande (celkem 24 projevů)	Emmanuel Macron (celkem 22 projevů)
Unilaterální rovina	6 (25 %)	0
Multilaterální rovina	8 (33,3 %)	15 (68,2 %)
Obě roviny	10 (41,7 %)	7 (31,8 %)

Zdroj: vlastní

Jestliže hovoříme o konečném podílu užívání unilaterální a multilaterální roviny v rámci prezidentských proslovů na téma multilateralizace africké politiky vůči Mali, je třeba definovat i konečný seznam konkrétních diskurzivních prvků, jenž tyto dvě diskurzivní roviny určují. V následující tabulce jsou uvedeny konkrétní typy výroků, které se v prezidentských projevech objevily. Je zde i jasně viditelný rozdíl mezi unilaterálním a multilaterálním vnímáním francouzského angažmá v Mali. Na jedné straně byla Francie popisována jako první aktér, jenž v Mali zasáhl a jehož zásah byl pro budoucí vývoj zcela rozhodující, neboť se stal iniciátorem a jednotícím prvkem následné spolupráce při řešení malijské krize. Na straně druhé však byla Francie prezentována jako součást společných akcí s dalšími mezinárodními aktéry, zejména pak EU, jež se stala hlavním partnerem při spolupráci na řešení krize v Mali i v dalších sahelských státech. V tabulce lze ale také pozorovat, že mnohem větší počet multilaterálních diskurzivních prvků pochází z diskurzu E. Macrona, což odpovídá i obecnému výsledku analýzy, jež určila, že během jeho volebního období již Francie plně operovala v multilaterální rovině.

Tabulka č. 2: Diskurzivní prvky určující unilaterální a multilaterální rámec prezidentských projevů a jejich výskyt v diskurzu vybraných prezidentů³⁶¹

Unilaterální diskurzivní prvky	Multilaterální diskurzivní prvky
„my“ jako Francie (H + M)	„my“ jako Francie ve spolupráci s dalšími aktéry (H + M)
Francouzské prvenství v zásahu v Mali (H) a „rozhodující“ a „záchranná“ role (M)	Jmenování jednotlivých aktérů spolupracujících s Francií: AU, EU, OSN, ECOWAS, AFISMA, MINUSMA, EUTM Mali, G5 Sahel, Aliance pro Sahel, Partnerství pro stabilitu a bezpečnost Sahelu, Koalice pro Sahel, Takuba Task Force (H + M)
Francie jako „vyjednač“ mezinárodního řešení pro Mali (H)	Podpora procesu afrikanizace – „africké řešení“ a předání zodpovědnosti (H + M)
Francouzský zásah jako zásah ve jménu mezinárodního společenství (H)	Důraz na spolupráci s EU a jejími členskými státy, zejména Německo (H + M) a v menší míře pak Španělsko (M) → euro-africká iniciativa a dialog (M)
Francouzská přítomnost jako povinnost či dluh (H + M)	Důraz na politickou spolupráci a rozvojovou pomoc (M)
Francie jako klíčový aktér misí MINUSMA a EUTM (H) a Takuba Task Force (M)	Rámec globálního boje proti terorismu (H + M)
Vznik mise EUTM (H) a Takuba Task Force jako francouzská iniciativa (M)	„komplementarita“ společných akcí (M)
Francie jako „jednotící prvek“ spolupráce (M)	„silný multilateralismus“ jako základ řešení krize (M)
	„regionalizace“, „internacionalizace“ a „sahelizace“ přístupu k angažmá v Mali (M)
	Menšinový podíl operací prováděných Francií samostatně vůči těm v rámci mezinárodní spolupráce (M)

Zdroj: vlastní

³⁶¹ Vysvětlivky pro výskyt konkrétního diskurzivního prvku: H = F. Hollande, M = E. Macron, H + M = diskurzivní prvek se vyskytuje v diskurzu obou prezidentů

Odpověď na druhou, vedlejší výzkumnou otázku „*Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?*“ poté doplňuje odpověď na výše uvedenou problematiku. Odkazuje ale také k vnímání pozice Francie v rámci řešení malijské krize a je spojena i s vnímáním vzájemného vztahu obou zemí.

Prezident Hollande, jak již bylo řečeno, během celého trvání svého volebního období zcela nepřešel k multilaterálnímu rámci chápání politiky vůči Mali. Francii neviděl pouze jako prvního aktéra, jenž se v Mali začal angažovat, ale i jako aktéra, jenž měl vůdčí roli v rámci postupně sílící mezinárodní přítomnosti v africkém státu. Tento postoj se promítl i do jeho diskurzu o vzájemném vztahu obou zemí. V porovnání se svým nástupcem Hollande mnohem častěji odkazoval k vzájemné blízkosti obou zemí a francouzskou přítomnost na malijském území vnímal jako povinnost a dluh za poskytnutou pomoc během válečných konfliktů 20. století. Při svých proslovech také velmi výrazně užíval hodnoty „přátelství“, ale i „bratrství“ či „propojenost“. Hollande tak svou argumentaci poměrně výrazně cílil na přesvědčení auditoria o mimořádném a hlubokém vztahu obou zemí, jenž je kromě francouzských vojenských kapacit a schopnosti rychlé reakce dalším důvodem, proč Francie hraje hlavní roli při řešení malijské krize.

Přestože i Macron, především na počátku svého mandátu, odkazoval k vzájemné blízkosti Francie a Mali, a i jeho diskurz označil vztah vůči africkému státu za vztah založený na „přátelství“, „bratrství“ a nově také „partnerství“, tento narativ nebyl zdaleka tak silný, jako v předchozích pěti letech za jeho předchůdce. Macron přikládal mnohem větší význam zapojení celé Evropy do řešení malijské krize, a ne pouze Francii, která měla s africkým státem specifický vztah. Kladl důraz na spolupráci obou kontinentů za podpory dalších mezinárodních aktérů. Ačkoliv je možné tvrdit, že bilaterální kontakt Francie a Mali, a tudíž i diskurz o vzájemném vztahu obou zemí byl předčasně ukončen propuknutím pandemie Covidu-19, následné vojenské převraty se pak staly skutečným důvodem pro jejich rozchod. Nepříznivé politické klima v Mali, jež trvalo již od voleb z roku 2018, dalo Macronovi důvod pro postupnou transformaci vojenské přítomnosti, a tedy i přidělení významnější role ostatním mezinárodním aktérům.

Macron, pokud vynecháme specifickou část jeho diskurzu věnující se hodnocení zásahu jeho předchůdce v lednu 2013, nestavěl Francii do role klíčového aktéra při řešení malijské krize. Macron vnímal všechny aktéry podílející se na multilaterálních aktivitách v Mali a regionu Sahelu rovnocenně a koncem svého mandátu dokonce přiznal, že samostatné francouzské operace jsou již mnohem méně časté než operace prováděné

společně s ostatními aktéry.

Na otázku „*Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?*“ lze tedy odpovědět následovně. Za prezidenta Hollanda byla Francie vnímána jako hlavní aktér angažující se v řešení malijské krize. Hollande tento narativ prezentoval nejen významem, jenž dával francouzskému úsilí v rámci řešení tamní krize, ačkoliv Francie nebyla zdaleka jediným aktérem angažujícím se v africké zemi, ale i důrazem, jenž kladl na hloubku a mimořádnost vzájemného vztahu po celou dobu trvání svého mandátu. Prezident Macron sice vzájemnou blízkost obou zemí také bral v potaz, ale rozhodně ji nebral jako jeden z důvodů pro vnímání Francie jako hlavního aktéra angažujícího se v řešení malijské krize. Macron si byl vědom, že Francie byla v roce 2013 prvním aktérem, jenž v Mali zasáhl, nicméně následný vývoj a prohlubující se multilateralizace přítomnosti v Mali a oblasti Sahelu mu nedovolily řadit Francii na první místo při řešení tamní krize. Vzhledem k pozdějšímu oznámení o stažení vojenských jednotek z Mali by také bylo nelogické takové rozhodnutí učinit, pokud by stále vnímal Francii jako hlavního garanta stability a bezpečnosti této africké země.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala diskurzem dvou francouzských prezidentů, F. Hollanda a E. Macrona, o mezinárodním řešení malijské krize mezi lety 2012 a 2022. Práce vycházela z předpokladu, že francouzský prezident je klíčovým aktérem při tvorbě francouzské zahraniční politiky, tedy i politiky vůči Africe, a tudíž byl jeho diskurz vhodným předmětem k výzkumu změn v přístupu k řešení malijské krize.

Cílem práce bylo zjistit, jak se dva vybraní francouzští prezidenti stavěli k mezinárodní spolupráci v Mali. Hlavní výzkumná otázka zněla následovně: *Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?* Tato otázka byla doplněna ještě o druhou, vedlejší výzkumnou otázku, která hlouběji odkazovala k vnímání francouzské pozice v rámci mezinárodní přítomnosti v Mali a oblasti Sahelu. Tato otázka zněla: *Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?*

Prezidentský diskurz byl analyzován pomocí metody CDA a jejího diskurzivně-historického přístupu podle Ruth Wodakové. Analýza diskurzu měla pomocí identifikace klíčových diskurzivních prvků určit převládající rámec vnímání francouzské pozice uvnitř mezinárodní spolupráce při řešení malijské krize. Práce se zaměřila na dva nejvýraznější rámce prezidentského diskurzu – na rámec unilaterální a rámec multilaterální.

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku „*Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?*“ lze shrnout následovně. Na počátku roku 2012 prosazoval francouzský prezident multilaterální řešení krize v Mali, jež bylo ve shodě s postupem RB OSN. Jeho přístup ale prošel razantní změnou na počátku roku 2013, když oznámil zahájení operace Serval. Ačkoliv Francie skutečně zareagovala v momentu eskalující krize jako první, prezidentův diskurz se přesunul do unilaterální roviny, která tento diskurz neopustila až do konce jeho volebního období, kdy už v souvislosti s prohlubující se mezinárodní přítomností v Mali nebyla zcela relevantní. Přestože se přítomnost v Mali a oblasti Sahelu stávala čím dál více multilaterální, prezident stále stavěl Francii do role primárního garanta tamní bezpečnosti. Diskurz F. Hollanda lze tedy definovat jako určité mísení unilaterálního a multilaterálního rámce. Hollande sice multilaterální přítomnosti v Mali bral v potaz, nikdy však nepřipustil, že by její význam byl stejný, či dokonce vyšší než význam činnosti Francie samotné.

Po zvolení E. Macrona naopak prezidentský diskurz rychle přešel do multilaterální

roviny. Jediný čistě unilaterální prvek, jenž byl v prezidentském diskurzu zachován, bylo vnímání zásahu v lednu 2013. Tehdy i Macron viděl Francii jednat v unilaterální podobě. Mimo to bylo ale řešení malijské krize zařazeno do silně multilaterálního rámce, jenž se skládal nejen z vojenské, ale i z politické a rozvojové spolupráce. Na počátku roku 2022 už tedy můžeme hovořit o širokém mezinárodním zapojení v Mali a celé oblasti Sahelu, jemuž francouzský prezident přikládal stejný, ne-li větší význam než činnosti Francie samotné.

Postupný přechod k multilaterálnímu rámci v prezidentském diskurzu pak shrnula i první přehledová tabulka (viz *Tabulka č. 1*). V diskurzu F. Hollanda převládalo mísení unilaterální a multilaterální roviny, které prezident využil v téměř 42 % vybraných projevů. E. Macron naopak nejčastěji hovořil v rovině multilaterální, a to v necelých 69 % zvolených proslovů. V čistě unilaterální rovině Macron nehovořil nikdy, ovšem u jeho předchůdce tomu tak bylo v 25 % ze všech případů. Druhá přehledová tabulka (viz *Tabulka č. 2*) poté shrnula i diskurzivní prvky indikující jednotlivé diskurzivní roviny. Základní rozdíl zde spočívá právě ve vnímání francouzské pozice v rámci mezinárodní spolupráce. Na jedné straně byla vnímána jako její iniciátor, jednotící prvek a aktér, jehož zásah byl první a měl rozhodující roli. Na druhé straně však stojí její vnímání jako aktéra, jehož činnost je „komplementární“ k činnosti ostatních a jehož základním partnerem je EU.

Odpověď na druhou výzkumnou otázku „*Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?*“ bylo tedy možné určit takto. Během volebního období F. Hollanda byla Francie vnímána jako hlavní aktér v řešení malijské krize. Hollande toto přesvědčení dokazoval nejen přetrvávajícím důrazem na činnost Francie v její unilaterální podobě, ale i důrazem na mimořádnost a hloubku vztahu Francie s africkou zemí. E. Macron tuto blízkost také vnímal, ale jeho přístup byl mnohem více pragmatický. Uznával sice francouzský zásah z ledna 2013, nicméně následné aktivity v Mali a sousedních zemích vnímal zpravidla rovnocenně a podporoval jejich vzájemnou komplementaritu. Vzhledem k oznámení o stažení vojenských jednotek z Mali v únoru 2022 už poté ani nebylo možné hovořit o vnímání Francie jako hlavního aktéra přítomného v této zemi, ačkoliv byla přítomnost částečně zachována skrze mezinárodní mise.

Diplomová práce pomocí metody CDA odpověděla na dvě předem určené výzkumné otázky, a potvrdila tak i předpoklad stanovený před provedením analýzy prezidentského diskurzu, tedy že politika vůči Mali mezi lety 2012 a 2022 skutečně prošla vývojem směrem k multilateralismu, ačkoliv diskurz F. Hollanda tento vývoj nebral vždy v potaz. Závěry diplomové práce ale vybízí i k dalšímu výzkumu a rozšíření dosavadní znalosti

o francouzském přístupu k africké politice vůči Mali. Práce tak otevírá další výzkumné otázky. Přestože se zabývala mezinárodní přítomností v africkém státu, nesoustředila se už na význam jednotlivých aktérů. Mohlo by proto být přínosné zaměřit se i na prezidentovo vnímání činnosti konkrétních aktérů jednajících v Mali, například EU, jež se během Macronova mandátu stala hlavním partnerem při řešení malijské krize. Zajímavé by bylo i podívat se na význam jednotlivých evropských států, které k přítomnosti v Mali přispěly. Práce byla ukončena oznámením o stažení vojenských jednotek v únoru 2022, což vybízí k rozšíření výzkumu i na další prezidentské období a Macronův přístup k sahelskému regionu po opuštění malijských základen. Poté by bylo možné provést komparaci obou prezidentských období a určit, jakou změnu v přístupu k regionu stažení z Mali přineslo.

Summary

This master thesis examined the discourse of two French presidents, F. Hollande, and E. Macron, on the international solution to the Malian crisis between 2012 and 2022. The thesis was based on the premise that the French president is a key actor in the making of French foreign policy, including policy towards Africa, and thus his discourse was a relevant resource to explore changes in the approach to the resolution of the Malian crisis.

The aim of this thesis was to find out how the two selected French presidents perceived international cooperation in Mali. The main research question was as follows: *How does the multilateralization of African policy towards Mali translate into the discourse of the French president between 2012 and 2022? And how does it change it?* This question was complemented by a second, additional research question, which referred more deeply to the perception of the French position within the international presence in Mali and the Sahel region. This question was: *Based on the president's discourse, is France perceived as a major/key actor in the resolution of the Malian crisis?*

Presidential discourse was analysed using the method of CDA and its discursive-historical approach based on Ruth Wodak. The discourse analysis aimed to identify the prevailing framework of the perception of the French position within the international cooperation in resolving the Malian crisis by identifying key discursive elements. The thesis focused on the two most significant frameworks of presidential discourse - the unilateral and the multilateral framework.

The answer to the main research question "*How does the multilateralization of African policy towards Mali translate into the discourse of the French president between 2012 and 2022? And how does it change it?*" can be summarized as follows. At the beginning of 2012, the French president was pushing for a multilateral solution to the crisis in Mali in line with the approach of the UNSC. But his approach underwent a radical change in early 2013 when he launched Operation Serval. Even though France was indeed the first to react at the moment of the escalating crisis, the president's discourse shifted to a unilateral level that did not leave this discourse until the end of his term, when it was no longer relevant in the context of the deepening international presence in Mali. Although the presence in Mali and the Sahel region was becoming increasingly multilateral, the president still positioned France as the primary guarantor of security there. Hollande's discourse can thus be defined as a certain fusion of unilateral and multilateral frameworks. While Hollande took the multilateral presence in Mali into account, he never admitted that its importance was equal

to, or even greater than, France's actions alone.

After the election of E. Macron, on the other hand, the presidential discourse quickly switched to the multilateral dimension. The only purely unilateral element that was preserved in the discourse was the perception of the intervention of January 2013. At that time, even Macron saw France acting in a unilateral format. Beyond that, however, the resolution of the Malian crisis was framed within a strongly multilateral framework, which consisted of military as well as political and development cooperation. By early 2022, we can therefore speak of a broad international engagement in Mali and the Sahel region, to which the French president assigned an equal, if not greater, importance than to French action alone.

The gradual transition to a multilateral framework in the presidential discourse is then summarised in the first overview table (see *Table 1*). In the discourse of F. Hollande, the fusion of the unilateral and multilateral frameworks was prevailing and was used by the President in almost 42% of the selected speeches. E. Macron, on the other hand, spoke most often in the multilateral dimension, in almost 69% of the selected speeches. Macron never spoke in a purely unilateral format, but his predecessor did so in 25% of all cases. The second overview table (see *Table 2*) then summarised the discursive elements indicative of each discursive framework. The basic difference here lies precisely in the perception of the French position in international cooperation. On the one hand, France was perceived as its initiator, unifying element, and actor whose intervention was first and had a decisive impact. On the other hand, however, it is perceived as an actor whose action is 'complementary' to that of others and whose essential partner is the EU.

The answer to the second research question, "*Based on the president's discourse, is France perceived as a major/key actor in the resolution of the Malian crisis?*" could therefore be answered as follows. During F. Hollande's term in office, France was perceived as a key actor in the resolution of the Malian crisis. Hollande demonstrated this conviction not only by his ongoing emphasis on France's unilateral action, but also by his emphasis on the uniqueness and depth of France's relationship with the African country. Macron also perceived this proximity, but his approach was much more pragmatic. He did acknowledge the French intervention in January 2013, but he generally viewed the subsequent activities in Mali and neighbouring countries equally and supported their complementarity. With the announcement of the withdrawal of troops from Mali in February 2022, it was no longer even possible to speak of perceiving France as the main actor present in the country, although a presence was partly maintained through international missions.

Using the CDA method, this thesis answered two research questions and thus confirmed the premise established before the analysis of the presidential discourse, i.e. that the policy towards Mali between 2012 and 2022 has indeed evolved towards multilateralism, although F. Hollande's discourse did not always take this evolution into account. However, the conclusions of this thesis also encourage further research and broadening of existing knowledge on the French approach to African policy towards Mali. This thesis thus raises further research questions. Although it dealt with the international presence in the African state, it no longer focused on the importance of individual actors. It might therefore be useful to focus on the president's perception of the actions of specific actors operating in Mali, such as the EU, which has become a principal partner in resolving the Malian crisis during Macron's mandate. It would also be interesting to look at the importance of the individual European states that have contributed to the presence in Mali. The thesis was concluded with the announcement of the withdrawal of French troops in February 2022, which encourages the extension of the research to the next presidential term and Macron's approach to the Sahel region after leaving the Malian military bases. It would then be possible to compare the two presidential terms as well as determine how the withdrawal from Mali changed the approach to the region.

Použitá literatura a zdroje

Primární zdroje

Záznamy prezidentských projevů Françoise Hollanda

Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2012,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2012> (staženo 17. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 26. 9. 2012,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/09/26/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-a-new-york-le-26-septembre-2012> (staženo 26. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/10/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-dakar-le-12-octobre-2012> (staženo 17. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 11. 1. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/11/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-au-mali-a-paris-le-11-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 12. 1. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-12-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-tombouctou-le-2-fevrier-2013> (staženo

28. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-les-relations-franco-maliennes-et-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-bamako-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/07/15/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-15-juillet-2013> (staženo 29. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2013> (staženo 23. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/09/19/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-et-sur-les-relations-franco-maliennes-a-bamako-le-19-septembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2013,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2013-debat-d> (staženo 29. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/12/06/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-franco-africaines-dans-les-domaines-militaires-economiques-et-environnementaux-a-paris-le-6-decembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda a A. Merkelové z 2. 4. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/04/02/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-et-mme-angela-merkel-chanceliere-de-la-republique-federale-dallemagne-sur-les-relations-entre-lunion-europeenne-et-lafrique-a-bruxelles-le-2-avril-2014> (staženo 29. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 28. 8. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/08/28/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-28-aout-2014> (staženo 24. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2014,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2014-Debat-d> (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 25. 8. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/08/25/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-25-aout-2015> (staženo 24. 10. 2023).

Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-la-lutte-contre-le-terrorisme-la-crise-des-refugies-et-sur-la-conference-de-paris-sur-le-climat-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 22. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/22/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-laide-en-faveur-du-developpement-du-mali-a-paris-le-22>

octobre-2015 (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 27. 9. 2015,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/09/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-efforts-internationaux-en-faveur-des-droits-des-femmes-a-new-york-le-27-septembre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 30. 8. 2016,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/08/30/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-30-aout-2016> (staženo 24. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 20. 9. 2016,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/09/20/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-energies-renouvelables-en-afrique-et-la-question-climatique-a-new-york-le-20-septembre-2016> (staženo 30. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 13. 1. 2017,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/13/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-l'intervention-militaire-francaise-au-mali-a-gao-le-13-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017,

<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/14/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-bamako-le-14-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

Záznamy prezidentských projevů Emmanuela Macrona

Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/19/discours-sur-la-base-barkhane> (staženo 17. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203117-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-lu> (staženo 17. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203105-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-cr> (staženo 16. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/08/29/discours-du-president-de-la-republique-a-l-ouverture-de-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 20. 9. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/09/20/discours-d-emmanuel-macron-devant-la-72e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).

Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/10/31/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-avec-m-ibrahim-boubacar-keita-president-de-la-republique-du-mali> (staženo 17. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/28/discours-demmanuel-macron-a-luniversite-de-ouagadougou> (staženo 17. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 30. 11. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/30/conference-de-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-cinquieme-sommet-ua-ue-a-abidjan> (staženo 17. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 3. 7. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/07/03/declaration-a-la-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-g5-sahel-a-nouakchott-mauritanie> (staženo 17.

11. 2023).

Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 26. 9. 2018,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/09/26/discours-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-a-la-73e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1> (staženo 16. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 24. 9. 2019,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/09/24/discours-du-president-emmanuel-macron-a-la-tribune-de-lassemblee-generale-onu> (staženo 17. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/01/13/sommet-de-pau-declaration-conjointe-des-chefs-detat> (staženo 18. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 30. 6. 2020,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/06/30/declaration-du-president-emmanuel-macron-au-sommet-de-nouakchott> (staženo 18. 11. 2020).

Proslov E. Macrona z 22. 9. 2020,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/09/22/declaration-du-president-emmanuel-macron-pour-la-75e-session-de-lassemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 18. 11. 2023).

Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/02/16/sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021,
<https://www.vie-publique.fr/discours/280393-emmanuel-macron-10062021-relation-internationales> (staženo 17. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/07/09/conference-de-presse-a-lissue-du-sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

Úvodní proslov E. Macrona z 8. 10. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/10/08/nouveau-sommet-afrique-france> (staženo 18. 11. 2023).

Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022,
<https://www.vie-publique.fr/discours/283876-emmanuel-macron-17022022-terrorisme-au-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

Úvodní proslov z 17. 2. 2022,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/speech_22_1142 (staženo 18. 11. 2023).

Sekundární zdroje

Monografie

Burr, Vivien. *Social constructionism*. London: Routledge, 2015.

Elgie, Robert a Emiliano Grossman. „Executive Politics in France: from leader to laggard?“. In *The Oxford Handbook of French Politics*, eds. Robert Elgie, Emiliano Grossman a Amy G. Mazur. Oxford: Oxford University Press, 2017, 177–197.

Ensink, Titus a Christoph Sauer. „Social-functional and cognitive approaches to discourse interpretation: The role of frame and perspective“. In *Framing and Perspectivising in Discourse*, eds. Titus Ensink a Christoph Sauer. Amsterdam: John Benjamins, 2003, 1–21.

Erforth, Benedikt. *Contemporary French Security Policy in Africa: On Ideas and Wars*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020.

Guisnel, Jean. „Un domaine absolument « réservé »: la politique étrangère et la défense“. In *Histoire secrète de la Ve République*, eds. Jean Guisnel a Roger Faligot. Paris: La Découverte, 2007, 297–309.

Hájek, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2014.

Hammersley, Martyn. *What is Qualitative Research?*. London: Bloomsbury Academic, 2013.

Chafer, Tony. „French African Policy in Historical Perspective“. in *Readings in the International Relations of Africa*, ed. Tom Young. Bloomington: Indiana University Press, 2016, 135–146.

Chivvis, Christopher S. *The French war on Al Qa'ida in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.

Javůrek, Petr. „Prezidenti poloprezidentských systémů“. In *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech – Česká republika v komparativní perspektivě*, eds. Miroslav Novák a Miloš Brunclík. Praha: Dokořán, 2008, 11–26.

Jiménez García, Francisco. „Multilevel operations in the management of asymmetric conflicts: from growing cooperation to a strategic partnership. Reflections around the integrated stabilization operations in Mali and Central African Republic“. in *Peacekeeping: Global Perspectives, Challenges and Impacts*, ed. Pablo Antonio Fernández-Sánchez. New York: Nova Science Publishers, 2018, 234–264.

Johnstone, Barbara. *Discourse Analysis*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2018.

Kandel, Maya. „Hand in Hand and Eye to Eye? US–French Counterterrorism Cooperation in the Sahel in the Trump-Macron Era“. In *Alliances and Power Politics in the Trump Era: America in Retreat?*, eds. Maud Quessard, Frédéric Heurtebize a Frédérick Gagnon. Cham: Springer International Publishing, 2020, 121–136.

Korotayev, Andrey a Alina Khokhlova. „Revolutionary Events in Mali“. In *New Wave of Revolutions in the MENA Region*, eds. Leonid Issaev a Andrey Korotayev. Cham: Springer International Publishing, 2022, 191–218.

Lecheler, Sophie a Claes H. de Vreese. *News Framing Effects*. London: Routledge, 2018.

Perelman, Chaïm a Lucie Olbrechts-Tyteca. *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*. Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1971.

Perottino, Michel. *Francouzský politický systém*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2005.

Perottino, Michel. „Prezident republiky ve Francii“. In *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech – Česká republika v komparativní perspektivě*, eds. Miroslav Novák a Miloš Brunclík. Praha: Dokořán, 2008, 134–159.

Plank, Friedrich. *Evaluating the Africa-EU Partnership on Peace and Security: Interregional Cooperation in Peace Operations*. Cham: Springer International Publishing, 2022.

Rieker, Pernille. *French Foreign Policy in a Changing World: Practising Grandeur*. Cham: Springer International Publishing, 2017.

Taylor, Stephanie. *What is Discourse Analysis?*. London: Bloomsbury Academic, 2013.

Terpan, Fabien. „France: Between National Grandeur and European Commitment“. In *The European External Action Service and National Foreign Ministries*, eds. Rosa Balfour, Caterina Carta a Kristi Raik. Surrey: Ashgate, 2015), 89–106.

Van Dijk, Teun A. „Political discourse and political cognition“. In *Politics as Text and Talk: Analytic approaches to political discourse*, eds. Paul Chilton a Christina Schäffner. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2002, 203–237.

Wing, Susanna D. „Crisis and Intervention: Combating Terrorism in the Sahel“. In *Before Military Intervention: Upstream Stabilisation in Theory and Practice*, eds. Timothy Clack a Robert Johnson. Cham: Springer International Publishing, 2019, 99–121.

Wodak, Ruth. „The discourse-historical approach“. In *Methods of Critical Discourse Analysis*, eds. Ruth Wodak a Michael Meyer. London: SAGE Publications, 2001, 63–94.

Wodak, Ruth. „What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments“. In *Methods of Critical Discourse Analysis*, eds. Ruth Wodak a Michael Meyer. London: SAGE Publications, 2001, 1–13.

Odborné časopisecké studie

Bergamaschi, Isaline. „French Military Intervention in Mali: Inevitable, Consensual yet Insufficient“. *Stability: International Journal of Security & Development* 2, č. 2 (2013): 1–11,
<https://www.stabilityjournal.org/articles/10.5334/sta.bb/>.

Bertele, Manfred a Holger H. Mey. „Unilateralism in Theory and Practice“. *Comparative Strategy* 17, č. 2 (1998): 197–207.
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1080/01495939808403141>.

Boeke, Sergei a Bart Schuurman. „Operation ‘Serval’: A Strategic Analysis of the French Intervention in Mali, 2013–2014“. *The Journal of Strategic Studies* 38, č. 6 (2015): 801–825,
<https://www-tandfonline->

com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2015.1045494.

Cuesta Roca, Carmen. „From Operation Serval to Barkhane: Understanding France’s Increased Involvement in Africa in the Context of Françafrique and Post-colonialism“. *Journal of Political Inquiry* (2015): 1–9.

<https://jpinyu.com/wp-content/uploads/2015/05/3-Hollande.pdf>.

Čábelka, Ondřej a Štěpánek, Stanislav. „French counterinsurgency in Mali before and after the coup d’état of 2020: Fallout from Task Force Takuba’s Operational Activities“.

Obrana a strategie 21, č. 2 (2021): 43–66,

<https://www.obranaastrategie.cz/en/archive/volume-2021/2-2021/articles/french-counterinsurgency-in-mali-before-and-after-the-coup-d-etat-of-2020.html>.

Darnis, Jean-Pierre. „François Hollande’s Presidency: A New Era in French Foreign Policy?“ . *IAI Working papers* 12, č. 19 (2012): 1–10.

<https://hal.science/hal-03916317v1>.

Entman, Robert M. „Framing: Towards clarification of a fractured paradigm“. *Journal of communication* 43, č. 3 (1993): 51–58.

https://www.researchgate.net/publication/209409849_Framing_Toward_Clarification_of_A_Fractured_Paradigm.

Erforth, Benedikt. „Multilateralism as a tool: Exploring French military cooperation in the Sahel“ *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 560–582,

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733986>.

Furness, Mark a Rye Olsen, Gorm. „Europeanisation and the EU’s comprehensive approach to crisis management in Africa“. *European Politics and Society* 17, č. 1 (2016): 105–119,

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/23745118.2015.1075779>.

Godó, Judit. „In the Shackles of Instability: Challenges of Operation Barkhane in the G5 Sahel Countries“. *Hungarian Journal of African Studies* 15, č. 4 (2021): 53–81, <https://journals.lib.pte.hu/index.php/afrikatanulmanyok/article/view/5227>.

Hanne, Olivier. „Barkhane: succès, atouts et limites d’une opération originale dans la Bande sahélo-saharienne“. *Res Militaris* (2016): 1–18, <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01425745/document>.

Chafer, Tony; Gordon D. Cumming a Roel van der Velde. „France’s interventions in Mali and the Sahel: A historical institutionalist perspective“. *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 482–507, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733987>.

Chafer, Tony. „Hollande and Africa Policy“. *Modern & Contemporary France* 22, č. 4 (2014): 513–531, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09639489.2014.957966>.

Chafer, Tony. „Chirac and ‘la Françafrique’: No Longer a Family Affair“. *Modern & Contemporary France* 13, č. 1 (2005): 7–23, <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/0963948052000341196>.

Chafer, Tony. „France in Mali: Towards a new Africa strategy?“. *International Journal of Francophone Studies* 19, č. 2 (2016): 119–141, <https://web-s-ebsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a68abd66-d9ed-42cc-9542-6cb0efc69762%40redis>.

Charbonneau, Bruno a Jonathan Sears. „Faire la guerre pour un Mali démocratique: l’intervention militaire française et la gestion des possibilités politiques contestées“. *Canadian Journal of Political Science* 47, č. 3 (2014): 597–619, <https://www-jstor-org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/43298289?sid=primo&seq=1>.

Charbonneau, Bruno. „Faire la paix au Mali: les limites de l’acharnement contre-terroriste“. *Canadian Journal of African Studies / Revue canadienne des études africaines* 53, č. 3 (2019): 447–462,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/00083968.2019.1666017>.

Charbonneau, Bruno. „Intervention in Mali: building peace between peacekeeping and counterterrorism“. *Journal of Contemporary African Studies* 35, č. 4 (2017): 415–431,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/02589001.2017.1363383>.

Charbonneau, Bruno. „Mastering “Irrational” Violence: The Relegitimization of French Security Policy in Sub-Saharan Africa“. *Alternatives* 31, č. 2 (2006): 215–241,
<https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1177/030437540603100205>.

Kuhn, Raymond. „Mister Unpopular: Francois Hollande and the Exercise of Presidential Leadership, 2012–14“. *Modern & Contemporary France* 22, č. 4 (2014): 435–457,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09639489.2014.957960>.

Moncrieff, Richard. „French Africa policy: Sarkozy's legacy, and prospects for a Hollande Presidency“. *South African Journal of International Affairs* 19, č. 3 (2012): 359–380,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/10220461.2012.741104>.

Recchia, Stefano. „A legitimate sphere of influence: Understanding France’s turn to multilateralism in Africa“. *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 508–533,
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733985>.

Recchia, Stefano a Thierry Tardy. „French military operations in Africa: Reluctant multilateralism“. *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 473–481,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733984>.

Tardy, Thierry. „France’s military operations in Africa: Between institutional pragmatism and agnosticism“. *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 534–559,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1734571>.

Van Dijk, Teun A. „Principles of critical discourse analysis“. *Discourse & Society* 4, č. 2 (1993): 249–283,
<https://www.jstor.org/stable/42888777>.

Vliegthart, Rens a Liesbet van Zoonen. „Power to the frame: Bringing sociology back to frame analysis“. *European Journal of Communication* 26, č. 2 (2011): 101–115.
<https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/epdf/10.1177/0267323111404838>.

Wing, Susanna D. „French intervention in Mali: strategic alliances, long-term regional presence?“. *Small Wars & Insurgencies* 27, č. 1 (2016): 59–80,
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/09592318.2016.1123433>.

Internetové zdroje

Akinwotu, Emmanuel. „Mali: leader of 2020 coup takes power after president’s arrest“. *The Guardian*, naposledy aktualizováno 25. 5. 2021.
<https://www.theguardian.com/world/2021/may/24/mali-president-prime-minister-and-defence-minister-arrested-sources-say>.

Al Jazeera. „ECOWAS suspends Mali over second coup in nine months“. Naposledy aktualizováno 31. 5. 2021.
<https://www.aljazeera.com/news/2021/5/31/ecowas-suspends-mali-over-second-coup-in-nine-months>.

Al Jazeera. „Mali military coup: How the world reacted“. Naposledy aktualizováno 19. 8. 2020.
<https://www.aljazeera.com/news/2020/8/19/mali-military-coup-how-the-world-reacted>.

Al Jazeera. „Mali’s ruler urges ECOWAS to reconsider ‘inhumane’ sanctions“. Naposledy aktualizováno 11. 1. 2022.

<https://www.aljazeera.com/news/2022/1/11/malis-strongman-urges-ecowas-to-reconsider-inhumane-sanctions>.

Al Jazeera. „Mali ‘strongly condemns’ ECOWAS sanctions; closes land borders“. Naposledy aktualizováno 10. 1. 2022.

<https://www.aljazeera.com/news/2022/1/10/mali-strongly-condemns-ecowas-ilegal-sanctions>.

Al Jazeera. „Mali suspended from African Union, threatened with sanctions“. Naposledy aktualizováno 2. 6. 2021.

<https://www.aljazeera.com/news/2021/6/2/mali-suspended-from-african-union-after-second-coup-in-9-months>.

Al Jazeera. „Mali timeline: From military coup to interim leaders removed“. Naposledy aktualizováno 25. 5. 2021.

<https://www.aljazeera.com/news/2021/5/25/timeline-what-happened-in-mali-since-a-military-coup-in-august>.

Assemblée nationale. „Le Président de la République“. Staženo 4. 12. 2022.

<https://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/role-et-pouvoirs-de-l-assemblee-nationale/les-institutions-francaises-generalites/le-president-de-la-republique>.

Badiane, Ousmane. „Au Mali, 8 ans après la signature de l'Accord d'Alger, où en est la mise en œuvre?“. *BBC*, naposledy aktualizováno 22. 9. 2023.

<https://www.bbc.com/afrique/articles/cjzjeq52zglo>.

BBC. „France summit: Macron and Sahel partners step up jihadist fight“. Naposledy aktualizováno 13. 1. 2020.

<https://www.bbc.com/news/world-africa-51100511>.

BBC. „Ibrahim Boubacar Keita wins Mali presidential election“. Naposledy aktualizováno 13. 8. 2013.

<https://www.bbc.com/news/world-africa-23677124>.

BBC. „Mali Radisson Blu attack: Two Islamists sentenced to death“. Naposledy aktualizováno 29. 10. 2020.

<https://www.bbc.com/news/world-africa-54724911>.

Ben Yahmed, Marwane. „Emmanuel Macron: « J’agirai en Afrique en toute transparence, loin des réseaux de connivence »“. *Jeune Afrique*, naposledy aktualizováno 14. 4. 2017.

<https://www.jeuneafrique.com/429951/politique/emmanuel-macron-defendrai-respect-de-democratie-partout-afrique/>.

BFM TV. „Emmanuel Macron répond au Mali qui lui demande de retirer ses soldats „sans délai““. Naposledy aktualizováno 18. 2. 2022.

https://www.bfmtv.com/politique/emmanuel-macron-repond-au-mali-qui-lui-demande-de-retirer-ses-soldats-sans-delai_AD-202202180376.html.

BFM TV. „Hollande à New York pour ses premiers pas à l’ONU“. Naposledy aktualizováno 24. 9. 2012.

https://www.bfmtv.com/politique/elysee/hollande-a-new-york-pour-ses-premiers-pas-a-l-onu_AN-201209240105.html.

BFM TV. „La France et ses partenaires européens se retirent militairement du Mali“. Naposledy aktualizováno 17. 2. 2022.

https://www.bfmtv.com/international/afrique/la-france-et-ses-partenaires-europeens-se-retirent-militairement-du-mali_AD-202202170120.html.

Boyer King, Emilie. „Macron’s Africa tour: security, business and new French-African ties?“. *France 24*, naposledy aktualizováno 27. 11. 2017.

<https://www.france24.com/en/20171127-macron-first-africa-tour-new-dawn-french-african-ties-ghana-abidjan-ivory-coast-burkina-fas>.

Brunet, Romain. „Emmanuel Macron président : les raisons d’une victoire“. *France 24*, naposledy aktualizováno 8. 5. 2017.

<https://www.france24.com/fr/20170507-france-presidentielle-2017-emmanuel-macron-elu-president-raisons-succes-victoire-marche>.

Clemenceau, François. „EXCLUSIF. Immigration, terrorisme, colonisation... Les confidences de Macron en Afrique“. *Le Journal du Dimanche*, naposledy aktualizováno 24. 8. 2023.

<https://www.lejdd.fr/Politique/exclusif-immigration-terrorisme-colonisation-les-confidences-de-macron-en-afrique-4048401>.

Conseil constitutionnel. „Texte intégral de la Constitution du 4 octobre 1958 en vigueur“. Staženo 4.12.2022.

<https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur>.

Council of the European Union. „EU imposes restrictive measures against the Wagner Group“. Naposledy aktualizováno 13. 12. 2021.

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/13/eu-imposes-restrictive-measures-against-the-wagner-group/>.

Diallo, Tiemoko a Fadimata Kontao. „Mali president Keita wins landslide election; faces uphill struggle“. *Reuters*, naposledy aktualizováno 16. 8. 2018.

<https://www.reuters.com/article/us-mali-election-idUSKBN1L10ZK>.

DW. „Hollande visits Bamako“. Naposledy aktualizováno 2. 2. 2013.

<https://www.dw.com/en/french-president-hollande-gets-warm-welcome-in-bamako/a-16572171>.

Élysée. „Le rôle du Président“. Staženo 4.12.2022.

<https://www.elysee.fr/la-presidence/le-role-du-president>.

En Marche. „Emmanuel Macron président“. Staženo 14. 11. 2023.
<https://storage.googleapis.com/en-marche-fr/COMMUNICATION/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>.

European Union External Action. „About EUCAP Sahel Mali“. Naposlady aktualizováno 15. 9. 2021.
https://www.eeas.europa.eu/eucap-sahel-mali/about-eucap-sahel-mali_en?s=331.

European Union External Action. „EUTM Mali: European Union Training Mission in Mali - Military Mission“. Naposlady aktualizováno 30. 11. 2020.
https://www.eeas.europa.eu/eutm-mali/eutm-mali-european-union-training-mission-mali-military-mission_und_en.

EUTM Mali. „Background“. Staženo 27. 10. 2023.
<https://eutmmali.eu/background/>.

Fornof, Emily a Emily Cole. „Five Things to Know About Mali’s Coup“. *United States Institute of Peace*, naposlady upraveno 27. 8. 2020.
<https://www.usip.org/publications/2020/08/five-things-know-about-malis-coup>.

France Diplomatie - Ministère de l’Europe et des Affaires étrangères. „G5 Sahel – Pau Summit – Statement by the Heads of State (13 Jan. 2020)“. Staženo 19. 10. 2023.
<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/news/2020/article/g5-sahel-pau-summit-statement-by-the-heads-of-state-13-jan-2020>.

France Diplomatie - Ministère de l’Europe et des Affaires étrangères. „L’Alliance Sahel, pour agir au quotidien en faveur du Sahel“. Staženo 16. 11. 2023.
<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/afrique/l-alliance-sahel-pour-agir-au-quotidien-en-faveur-du-sahel/>.

France Diplomatie - Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. „Le multilatéralisme : un principe d'action pour la France“. Staženo 22. 10. 2023.

<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/la-france-et-les-nations-unies/le-multilateralisme-un-principe-d-action-pour-la-france/>.

France Info. „Hollande renonce à un second mandat : une première dans l'histoire de la Ve République“. Naposlady aktualizováno 2. 12. 2016.

https://www.francetvinfo.fr/politique/ps/primaire-a-gauche/hollande-renonce-a-un-second-mandat-une-premiere-dans-l-histoire-de-la-ve-republique_1948771.html.

France Info. „Sahel: ce qu'il faut retenir des annonces d'Emmanuel Macron sur le retrait de l'armée française au Mali“. Naposlady aktualizováno 17. 2. 2022.

https://www.francetvinfo.fr/monde/afrique/mali/guerre-au-mali/sahel-ce-qu-il-faut-retenir-des-annonces-d-emmanuel-macron-sur-le-retrait-de-l-armee-francaise-au-mali_4966425.html.

France 24. „EU's Takuba force quits junta-controlled Mali“. Naposlady aktualizováno 1. 7. 2022.

<https://www.france24.com/en/africa/20220701-eu-s-takuba-force-quits-junta-controlled-mali>.

France 24. „International Francophone Organisation suspends Mali's membership over coup“. Naposlady aktualizováno 26. 8. 2020.

<https://www.france24.com/en/20200826-international-francophone-organisation-suspends-mali-s-membership-over-coup>.

France 24. „Macron arrives in Burkina on the first leg of his first Africa tour“. Naposlady aktualizováno 28. 11. 2017.

<https://www.france24.com/en/20171128-france-africa-macron-burkina-faso>.

France 24. „Russian military advisors arrive in Mali after French troop reduction“.

Naposlady aktualizováno 7. 1. 2022.

<https://www.france24.com/en/africa/20220107-russian-military-advisors-arrive-in-mali>

after-french-troop-reduction.

Guguen, Guillaume. „France’s Macron sets up advisory body to help shape Africa policy“. *France 24*, naposledy aktualizováno 30. 8. 2017.

<https://www.france24.com/en/20170830-france-macron-presidential-council-africa-foreign-policy>.

Charaudeau, Patrick „Identité sociale et identité discursive. Un jeu de miroir fondateur de l’activité langagière“. *Identités sociales et discursives du sujet parlant*. L’Harmattan, Paris, 2009.

<https://www.patrick-charaudeau.com/Identite-sociale-et-identite,217.html>.

Chrisafis, Angelique. „François Hollande wins French presidential election“. *The Guardian*, naposledy aktualizováno 6. 5. 2012.

<https://www.theguardian.com/world/2012/may/06/francois-hollande-wins-french-election>.

Lambert, Elise. „Macron à Ouagadougou: un président "spontané et courageux, mais peut-être condescendant et un peu familier"“. *France Info*, naposledy aktualizováno 29. 11. 2017.

https://www.francetvinfo.fr/politique/emmanuel-macron/macron-a-ouagadougou-un-president-spontane-mais-il-faut-attendre-pour-savoir-s-il-se-distingue-de-ses-predecesseurs_2489789.html.

Latorre, José Antonio. „A change in Mali: The French out, Wagner in“. *Universidad de Navarra*, naposledy aktualizováno 7. 5. 2022.

<https://www.unav.edu/web/global-affairs/a-change-in-mali-the-french-out-wagner-in>.

Le Monde. „Mali: Emmanuel Macron envisage un retrait des troupes si le pays va « dans le sens » d’un islamisme radical“. Naposledy aktualizováno 30. 5. 2021.

https://www.lemonde.fr/afrique/article/2021/05/30/mali-macron-envisage-un-retrait-des-troupes-si-le-pays-va-dans-le-sens-d-un-islamisme-radical_6082045_3212.html.

Libération. „Les 60 engagements de Hollande“. Staženo 17. 10. 2023.
https://www.liberation.fr/france/2012/01/26/les-60-engagements-de-hollande_791303/.

Le Point. „Mali: à Paris, le président de transition, Bah N’Daw, donne des gages“. Naposlody upraveno 27. 1. 2021.
https://www.lepoint.fr/afrique/mali-a-paris-le-president-de-transition-bah-n-daw-donne-des-gages-27-01-2021-2411575_3826.php.

Maillard, Matteo. „Mali: avec les soldats français de l’opération « Eclipse » qui pourchassent les djihadistes liés à Al-Qaida“. *Le Monde*, naposlody aktualizováno 5. 2. 2021.
https://www.lemonde.fr/afrique/article/2021/02/04/au-c-ur-de-l-operation-eclipse-au-mali_6068769_3212.html.

Ministère fédéral des Affaires étrangères. „Heiko Maas à propos du « Partenariat pour la sécurité et la stabilité au Sahel »“. Naposlody aktualizováno 16. 6. 2020.
<https://www.auswaertiges-amt.de/fr/newsroom/-/2353208>.

Muvunyi, Fred. „Was Russia behind the coup in Mali?“. *DW*, naposlody aktualizováno 26. 8. 2020.
<https://www.dw.com/en/was-russia-behind-the-coup-in-mali/a-54705282>.

Oberlé, Thierry. „Mali: le président renversé par un coup d’État militaire“. *Le Figaro*, naposlody upraveno 22. 3. 2012.
<https://www.lefigaro.fr/international/2012/03/22/01003-20120322ARTFIG00511-mali-le-president-renverse-par-un-coup-d-etat-militaire.php>.

Ramani, Samuel. „Why Russia is a Geopolitical Winner in Mali’s Coup“. *Foreign Policy Research Institute*, naposlody aktualizováno 16. 9. 2020.
<https://www.fpri.org/article/2020/09/why-russia-is-a-geopolitical-winner-in-malis-coup/>.

Représentation permanente de la France auprès de l’Union européenne. „Conférence des Ambassadrices et des Ambassadeurs“. Naposlody aktualizováno 7. 9. 2023.

<https://ue.delegfrance.org/conference-des-ambassadrices-et-6396>.

Research Guides. „Multilateralism: About History of Multilateralism“. Staženo 22. 10. 2023.

<https://libraryresources.unog.ch/multilateralism/history>.

RFI. „Mali: l'ONU hausse le ton contre Bamako“. Naposledy aktualizováno 25. 1. 2018.

<https://www.rfi.fr/fr/afrique/20180125-mali-onu-hausse-le-ton-contre-bamako>.

Rich, David. „Niger becomes France's partner of last resort after Mali withdrawal“.

France 24, naposledy aktualizováno 18. 2. 2022.

<https://www.france24.com/en/africa/20220218-niger-becomes-france-s-partner-of-last-resort-after-mali-withdrawal>.

Sahel Coalition. „The Coalition“. Staženo 20. 10. 2023.

<https://www.coalition-sahel.org/en/coalition-pour-le-sahel/>.

Sandner, Philipp. „Macron's mission in Africa: A new approach?“. *DW*, naposledy aktualizováno 27. 11. 2017.

<https://www.dw.com/en/emmanuel-macrons-mission-in-africa-a-new-approach/a-41531559>.

The New York Times. „Tens of Thousands Protest in Mali Amid Growing Opposition to Keita Presidency“. Naposledy aktualizováno 19. 8. 2020.

<https://www.nytimes.com/2020/06/19/world/africa/mali-protests-keita.html>.

United Nations. „International assistance force for Mali transformed into UN peacekeeping mission“. Naposledy aktualizováno 1. 6. 2013.

<https://news.un.org/en/story/2013/07/443632>.

United Nations. „International Day of Multilateralism and Diplomacy for Peace“. Staženo 22. 10. 2023.

<https://www.un.org/en/observances/multilateralism-for-peace-day>.

United Nations. „Security Council Calls for ‘Road Map’ for Restoration of Constitutional Order in Mali, Unanimously Adopting Resolution 2056 (2012)“. Naposledy aktualizováno 5. 6. 2012.

<https://press.un.org/en/2012/sc10698.doc.htm>.

United Nations. „Security Council Welcomes Deployment of Joint Force to Combat Terrorism Threat, Transnational Crime in Sahel, Unanimously Adopting Resolution 2359 (2017)“. Naposledy aktualizováno 21. 6. 2017.

<https://press.un.org/en/2017/sc12881.doc.htm>.

UNSCR. „Resolution 2085“. Staženo 17. 10. 2023.

<http://unscr.com/en/resolutions/doc/2085>.

UNSCR. „Resolution 2359“. Staženo 17. 11. 2023.

<http://unscr.com/en/resolutions/doc/2359>.

UNSCR. „Resolution 2374“. Staženo 19. 10. 2023.

<http://unscr.com/en/resolutions/doc/2374>.

Vie publique. „Le président de la République, un chef de guerre?“. Staženo 18. 1. 2023.

<https://www.vie-publique.fr/fiches/19416-le-president-de-la-republique-un-chef-de-guerre>.

Vie publique. „Livre blanc sur la défense et la sécurité nationale 2013“. Staženo 24. 10. 2023.

https://medias.vie-publique.fr/data_storage_s3/rapport/pdf/134000257.pdf.

Vie publique. „Qu'est-ce que le domaine réservé au président de la République?“. Staženo 18. 1. 2023.

<https://www.vie-publique.fr/fiches/19418-quest-ce-que-le-domaine-reserve-au-president-de-la-republique>.

ZÁVĚREČNÉ TEZE MAGISTERSKÉ PRÁCE NMTS

Závěrečné teze student odevzdává ke konci Diplomního semináře III jako součást magisterské práce a tyto teze jsou spolu s odevzdáním magisterské práce do SIS předpokladem udělení zápočtu za tento seminář.

Jméno:

Olga Holotová

E-mail:

oholotova@seznam.cz, 86313483@fsv.cuni.cz

Specializace (uved'te zkratkou) *:

TS ZES

Semestr a školní rok zahájení práce:

LS 2021/2022

Semestr a školní rok ukončení práce:

ZS 2023/2024

Vedoucí diplomového semináře:

PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Název práce:

Multilaterální řešení malijské krize v diskurzu francouzských prezidentů v letech 2012 - 2022

Charakteristika tématu práce (max 10 řádek):

Diplomová práce se zabývá postojem dvou francouzských prezidentů vůči multilateralizaci řešení malijské krize mezi lety 2012 a 2022, tedy během volebního období F. Hollanda a prvního volebního období E. Macrona. Rámec vnímání multilateralizace přítomnosti v Mali je analyzován na základě prezidentského diskurzu v podobě projevů pomocí metody CDA. Práce vychází z předpokladu, že francouzský prezident je na základě charakteristiky politického systému klíčovým aktérem v zahraniční politice, která zahrnuje i politiku vůči Africe, a tudíž i aktérem, jehož diskurz má na tuto politiku a její vnímání zásadní vliv. Práce odpovídá na dvě výzkumné otázky: "Jak se multilateralizace africké politiky vůči Mali promítá do diskurzu francouzského prezidenta mezi lety 2012 a 2022? A jak ho mění?" a "Je prezidentem na základě jeho diskurzu Francie vnímána jako hlavní/klíčový aktér při řešení malijské krize?".

Vývoj tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Od zadání projektu bylo téma hlouběji specifikováno. Obecné zaměření na francouzskou africkou politiku vůči Mali zůstalo stejné, ale byl určen konkrétní předmět výzkumu - diskurz prezidenta o multilaterální spolupráci při řešení malijské krize a o postavení Francie v rámci této spolupráce. Také byl specifikován výběr konkrétních primárních pramenů - 46 projevů zvolených na základě jejich relevance k předmětu práce. Finalizací prošla i struktura práce a změněn byl také název, aby více korespondoval s hlavním zaměřením výzkumu. Vývoj tématu lze tedy shrnout tak, že bylo postupně specifikováno, až do současné podoby zaměření na mezinárodní spolupráci v Mali a postoj francouzských prezidentů k ní. Na základě toho prošly úpravou i výzkumné otázky, které byly přeformulovány tak, aby více reflektovaly provádění výzkumu skrze osobu prezidenta a jeho diskurz.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

1. Teoretická a kontextuální východiska výzkumu
2. Francie, Mali a přechod k multilateralismu: vývoj vzájemných vztahů od roku 2012
3. François Hollande
4. Emmanuel Macron
5. Diskuse nad vývojem prezidentova vnímání multilateralizace řešení malijské krize

Závěr

Hlavní výsledky práce (max. 10 řádek):

Práce odpovíděla na dvě výzkumné otázky a určila převládající rámec prezidentského diskurzu. V roce 2012 podporoval prezident Hollande řešení krize v Mali v rámci multilaterálního, to se však počátkem roku 2013 změnilo a jeho diskurz až do konce jeho volebního období zůstal na pomezí roviny unilaterální a multilaterální. Přechod k multilaterálnímu rámci hovoření o řešení malijské krize byl uskutečněn až za E. Macrona, jenž kromě zásahu v roce 2013 vnímal francouzské aktivity v Mali jako součást mezinárodní spolupráce. Hollande tedy ještě považoval Francii za klíčového aktéra v Mali, Macron už však kladl důraz na komplementaritu akcí všech zúčastněných stran.

Prameny a literatura (výběr nejpodstatnějších):

1) 46 prezidentských projevů z období 2012 až 2022

2) Bertele, Manfred a Holger H. Mey. „Unilateralism in Theory and Practice“. *Comparative Strategy* 17, č. 2 (1998): 197–207.

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1080/01495939808403141>.

3) Entman, Robert M. „Framing: Towards clarification of a fractured paradigm“. *Journal of communication* 43, č. 3 (1993): 51–58.

https://www.researchgate.net/publication/209409849_Framing_Toward_Clarification_of_A_Fractured_Paradigm.

4) Erforth, Benedikt. *Contemporary French Security Policy in Africa: On Ideas and Wars*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020.

5) Erforth, Benedikt. „Multilateralism as a tool: Exploring French military cooperation in the Sahel“. *Journal of Strategic Studies* 43, č. 4 (2020): 560–582,

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/01402390.2020.1733986>.

6) Hájek, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2014.

7) Chafer, Tony. „France in Mali: Towards a new Africa strategy?“. *International Journal of Francophone Studies* 19, č. 2 (2016): 119–141,

<https://web-s-ebsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a68abd66-d9ed-42cc-9542-6cb0efc69762%40redis>.

8) Perelman, Chaïm a Lucie Olbrechts-Tyteca. *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*. Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1971.

9) Perottino, Michel. *Francouzský politický systém*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2005.

10) Wodak, Ruth. „What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments“. In *Methods of Critical Discourse Analysis*, eds. Ruth Wodak a Michael Meyer. London: SAGE Publications, 2001, 1–13.

Etika výzkumu: **

K diplomové práci se nevztahují žádné relevantní etické otázky.

Jazyk práce:

český

Podpis studenta a datum Olga Holotová, 2. ledna 2024		
Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí diplomového semináře		
Vedoucí specializace		
Garant programu		

* ZES – Západoevropská studia.

** Pokud je to relevantní, tj. vyžaduje to charakter výzkumu (nebo jeho zadavatel).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vzorek vybraných prezidentských projevů podle příležitostí, při kterých byly předneseny (seznam)

François Hollande

Konference velvyslanců

1. Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2012> (staženo 23. 10. 2023).
2. Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2013> (staženo 23. 10. 2023).
3. Proslov F. Hollanda z 28. 8. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/08/28/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-28-aout-2014> (staženo 24. 10. 2023).
4. Proslov F. Hollanda z 25. 8. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/08/25/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-25-aout-2015> (staženo 24. 10. 2023).
5. Proslov F. Hollanda z 30. 8. 2016,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/08/30/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-30-aout-2016> (staženo 24. 10. 2023).

Valné shromáždění OSN

1. Proslov F. Hollanda z 26. 9. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/09/26/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-a-new-york-le-26-septembre-2012> (staženo 26. 10. 2023).
2. Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2013,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2013-debat-d> (staženo 29. 10. 2023).
3. Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2014,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2014-Debat-d> (staženo 30. 10. 2023).
4. Proslov F. Hollanda z 27. 9. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/09/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-efforts-internationaux-en-faveur-des-droits-des-femmes-a-new-york-le-27-septembre-2015> (staženo 30. 10. 2023).
5. Proslov F. Hollanda z 20. 9. 2016,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/09/20/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-energies-renouvelables-en-afrique-et-la-question-climatique-a-new-york-le-20-septembre-2016> (staženo 30. 10. 2023).

Zahraniční cesty do Mali

1. První návštěva Mali – proslov k francouzským vojenským jednotkám
Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-tombouctou-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).
2. První návštěva Mali
Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois->

hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-les-relations-franco-maliennes-et-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-bamako-le-2-fevrier-2013 (staženo 28. 10. 2023).

3. Proslov při příležitosti uvedení nově zvoleného prezidenta Keity do úřadu
Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/09/19/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-et-sur-les-relations-franco-maliennes-a-bamako-le-19-septembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).
4. 27. summit Francie a Afriky – návštěva vojenských jednotek operace Barkhane
Proslov F. Hollanda z 13. 1. 2017,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/13/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-gao-le-13-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).
5. 27. summit Francie a Afriky v Bamaku
Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/14/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-bamako-le-14-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

Zahraniční cesty malijského prezidenta do Francie

1. Udělení malijského nejvyššího státního vyznamenání – Národního řádu Mali F. Hollandovi
Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/07/15/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-15-juillet-2013> (staženo 29. 10. 2023).
2. Tisková konference předcházející Mezinárodní konferenci pro hospodářskou obnovu a rozvoj Mali v rámci OECD

Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-la-lutte-contre-le-terrorisme-la-crise-des-refugies-et-sur-la-conference-de-paris-sur-le-climat-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

3. Přípitek na počest malijského prezidenta Keity v Elysejském paláci
Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).
4. Mezinárodní konferenci pro hospodářskou obnovu a rozvoj Mali v rámci OECD
Proslov F. Hollanda z 22. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/22/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-laide-en-faveur-du-developpement-du-mali-a-paris-le-22-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).

Ostatní

1. Proslov před senegalským Národním shromážděním o vztazích Francie s Afrikou (nové partnerství s Afrikou)
Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/10/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-dakar-le-12-octobre-2012> (staženo 26. 10. 2023).
2. Oznámení o zahájení operace Serval
Proslov F. Hollanda z 11. 1. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/11/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-au-mali-a-paris-le-11-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).

3. Proslov před Národní radou pro obranu a bezpečnost o zahájení operace Serval
Proslov F. Hollanda z 12. 1. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-12-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).
4. 26. summit Francie a Afriky v Paříži
Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/12/06/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-franco-africaines-dans-les-domaines-militaires-economiques-et-environnementaux-a-paris-le-6-decembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).
5. 4. summit EU a Afriky v Bruselu
Proslov F. Hollanda a A. Merkelové z 2. 4. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/04/02/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-et-mme-angela-merkel-chanceliere-de-la-republique-federale-dallemagne-sur-les-relations-entre-lunion-europeenne-et-lafrique-a-bruxelles-le-2-avril-2014> (staženo 29. 10. 2023).

Emmanuel Macron

Konference velvyslanců

1. Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/08/29/discours-du-president-de-la-republique-a-l-ouverture-de-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).
2. Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).

3. Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1> (staženo 16. 11. 2023).

Valné shromáždění OSN

1. Proslov E. Macrona z 20. 9. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/09/20/discours-d-emmanuel-macron-devant-la-72e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).
2. Proslov E. Macrona z 26. 9. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/09/26/discours-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-a-la-73e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).
3. Proslov E. Macrona z 24. 9. 2019,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/09/24/discours-du-president-emmanuel-macron-a-la-tribune-de-lassemblee-generale-onu> (staženo 17. 11. 2023).
4. Proslov E. Macrona z 22. 9. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/09/22/declaration-du-president-emmanuel-macron-pour-la-75e-session-de-lassemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 18. 11. 2023).

Zahraniční cesty do Mali

1. Návštěva vojenských jednotek operace Barkhane v Gau
Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/19/discours-sur-la-base-barkhane> (staženo 17. 11. 2023).
2. Summit G5 Sahel v Bamaku – vytvoření společné vojenské síly
Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203117-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-lu> (staženo 17. 11. 2023).

3. Summit G5 Sahel v Bamaku – vytvoření společné vojenské síly
Tisková konference E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203105-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-cr> (staženo 16. 11. 2023).

Zahraniční cesty malijského prezidenta do Francie

1. Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/10/31/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-avec-m-ibrahim-boubacar-keita-president-de-la-republique-du-mali> (staženo 17. 11. 2023).

Summit G5 Sahel (po vytvoření společné vojenské síly)

1. Nuakšott – Mauritánie
Tisková konference E. Macrona z 3. 7. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/07/03/declaration-a-la-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-g5-sahel-a-nouakchott-mauritanie> (staženo 17. 11. 2023).
2. Pau – Francie
Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/01/13/sommet-de-pau-declaration-conjointe-des-chefs-detat> (staženo 18. 11. 2023).
3. Nuakšott – Mauritánie
Tisková konference E. Macrona z 30. 6. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/06/30/declaration-du-president-emmanuel-macron-au-sommet-de-nouakchott> (staženo 18. 11. 2020).
4. N'Djamena – Čad
Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/02/16/sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

5. Online forma

Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/07/09/conference-de-presse-a-l-issue-du-sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

Ostatní

1. Proslov na univerzitě v Ouagadougou o vztazích Francie s Afrikou (obnovení vztahu s Afrikou)

Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/28/discours-demmanuel-macron-a-luniversite-de-ouagadougou> (staženo 17. 11. 2023).

2. 5. summit EU a AU v Abidžanu

Tisková konference E. Macrona z 30. 11. 2017,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/30/conference-de-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-cinquieme-sommet-ua-ue-a-abidjan> (staženo 17. 11. 2023).

3. Tisková konference předcházející summitům G7 a NATO – oznámení transformace operace Barkhane

Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021,

<https://www.vie-publique.fr/discours/280393-emmanuel-macron-10062021-relation-internationales> (staženo 17. 11. 2023).

4. 28. summit Francie a Afriky v Montpellieru

Úvodní proslov E. Macrona z 8. 10. 2021,

<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/10/08/nouveau-sommet-afrique-france> (staženo 18. 11. 2023).

5. Tisková konference předcházející summitu EU a AU, Paříž – oznámení stažení vojenských jednotek z Mali

Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022,

<https://www.vie-publique.fr/discours/283876-emmanuel-macron-17022022-terrorisme-au-sahel> (staženo 18. 11. 2023).

6. 6. summit EU a AU v Bruselu

Úvodní proslov z 17. 2. 2022,

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/speech_22_1142 (staženo 18. 11. 2023).

Unilaterální rovina

1. Proslov F. Hollanda z 11. 1. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/11/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-au-mali-a-paris-le-11-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).
2. Proslov F. Hollanda z 12. 1. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/01/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-12-janvier-2013> (staženo 26. 10. 2023).
3. Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Timbuktu z 2. 2. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-tombouctou-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).
4. Proslov F. Hollanda a D. Traorého v Bamaku z 2. 2. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/02/declarations-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-et-dioncounda-traore-president-de-la-republique-du-mali-sur-les-relations-franco-maliennes-et-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-bamako-le-2-fevrier-2013> (staženo 28. 10. 2023).
5. Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2013> (staženo 23. 10. 2023).
6. Proslov F. Hollanda z 28. 8. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/08/28/declaration-de-m-francois->

hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-28-aout-2014 (staženo 24. 10. 2023).

Multilaterální rovina

1. Proslov F. Hollanda z 27. 8. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/08/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-27-aout-2012> (staženo 23. 10. 2023).
2. Proslov F. Hollanda z 19. 9. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/09/19/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-et-sur-les-relations-franco-maliennes-a-bamako-le-19-septembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).
3. Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2013,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2013-debat-d> (staženo 29. 10. 2023).
4. Proslov F. Hollanda a A. Merkelové z 2. 4. 2014,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2014/04/02/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-et-mme-angela-merkel-chanceliere-de-la-republique-federale-dallemagne-sur-les-relations-entre-lunion-europeenne-et-lafrique-a-bruxelles-le-2-avril-2014> (staženo 29. 10. 2023).
5.
Proslov F. Hollanda z 25. 8. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/08/25/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-25-aout-2015> (staženo 24. 10. 2023).
6. Proslov F. Hollanda z 27. 9. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/09/27/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-efforts-internationaux-en-faveur-des->

droits-des-femmes-a-new-york-le-27-septembre-2015 (staženo 30. 10. 2023).

7. Proslov F. Hollanda z 30. 8. 2016,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/08/30/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-defis-et-priorites-de-la-politique-etrangere-de-la-france-a-paris-le-30-aout-2016> (staženo 24. 10. 2023).
8. Proslov F. Hollanda z 20. 9. 2016,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2016/09/20/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-energies-renouvelables-en-afrique-et-la-question-climatique-a-new-york-le-20-septembre-2016> (staženo 30. 10. 2023).

Obě roviny

1. Proslov F. Hollanda z 26. 9. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/09/26/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-a-new-york-le-26-septembre-2012> (staženo 26. 10. 2023).
2. Proslov F. Hollanda z 12. 10. 2012,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2012/10/12/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-dakar-le-12-octobre-2012> (staženo 26. 10. 2023).
3. Proslov F. Hollanda z 15. 7. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/07/15/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-paris-le-15-juillet-2013> (staženo 29. 10. 2023).
4. Proslov F. Hollanda z 6. 12. 2013,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/12/06/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-franco-africaines-dans-les-domaines-militaires-economiques-et-environnementaux-a-paris-le-6-decembre-2013> (staženo 29. 10. 2023).

5. Proslov F. Hollanda z 24. 9. 2014,
<https://onu.delegfrance.org/24-septembre-2014-Debat-d> (staženo 30. 10. 2023).
6. Tisková konference F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-la-lutte-contre-le-terrorisme-la-crise-des-refugies-et-sur-la-conference-de-paris-sur-le-climat-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).
7. Proslov F. Hollanda z 21. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/21/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-le-mali-a-paris-le-21-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).
8. Proslov F. Hollanda z 22. 10. 2015,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2015/10/22/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-laide-en-faveur-du-developpement-du-mali-a-paris-le-22-octobre-2015> (staženo 30. 10. 2023).
9. Proslov F. Hollanda z 13. 1. 2017,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/13/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-lintervention-militaire-francaise-au-mali-a-gao-le-13-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).
10. Proslov F. Hollanda z 14. 1. 2017,
<https://www.elysee.fr/francois-hollande/2017/01/14/declaration-de-m-francois-hollande-president-de-la-republique-sur-les-relations-entre-la-france-et-lafrique-a-bamako-le-14-janvier-2017> (staženo 31. 10. 2023).

Příloha č. 3: Rozdělení projevů E. Macrona do jednotlivých diskurzivních rovin (seznam)

Multilaterální rovina

1. Proslov E. Macrona z 19. 5. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/19/discours-sur-la-base-barkhane>
(staženo 17. 11. 2023).
2. Proslov E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203117-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-lu> (staženo 17. 11. 2023).
3. Tisková konference E. Macrona z 2. 7. 2017,
<https://www.vie-publique.fr/discours/203105-declaration-de-m-emmanuel-macron-president-de-la-republique-sur-la-cr> (staženo 16. 11. 2023).
4. Proslov E. Macrona z 20. 9. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/09/20/discours-d-emmanuel-macron-devant-la-72e-assemblee-generale-des-nations-unies> (staženo 17. 11. 2023).
5. Proslov E. Macrona a I. B. Keity z 31. 10. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/10/31/declaration-conjointe-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-avec-m-ibrahim-boubacar-keita-president-de-la-republique-du-mali> (staženo 17. 11. 2023).
6. Tisková konference E. Macrona z 30. 11. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/30/conference-de-presse-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-cinquieme-sommet-ua-ue-a-abidjan> (staženo 17. 11. 2023).
7. Tisková konference E. Macrona z 3. 7. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/07/03/declaration-a-la-presse-du>

- president-de-la-republique-emmanuel-macron-lors-du-g5-sahel-a-nouakchott-mauritanie (staženo 17. 11. 2023).
8. Proslov E. Macrona z 26. 9. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/09/26/discours-du-president-de-la-republique-emmanuel-macron-a-la-73e-assemblee-generale-des-nations-unies>
(staženo 17. 11. 2023).
 9. Proslov E. Macrona z 24. 9. 2019,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/09/24/discours-du-president-emmanuel-macron-a-la-tribune-de-lassemblee-generale-onu> (staženo 17. 11. 2023).
 10. Tisková konference E. Macrona a R. M. C. Kaborého z 13. 1. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/01/13/sommet-de-pau-declaration-conjointe-des-chefs-detat> (staženo 18. 11. 2023).
 11. Tisková konference E. Macrona z 30. 6. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/06/30/declaration-du-president-emmanuel-macron-au-sommet-de-nouakchott> (staženo 18. 11. 2020).
 12. Proslov E. Macrona z 22. 9. 2020,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/09/22/declaration-du-president-emmanuel-macron-pour-la-75e-session-de-lassemblee-generale-des-nations-unies>
(staženo 18. 11. 2023).
 13. Tisková konference E. Macrona z 9. 7. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/07/09/conference-de-presse-a-lissue-du-sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).
 14. Úvodní proslov E. Macrona z 8. 10. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/10/08/nouveau-sommet-afrique-france> (staženo 18. 11. 2023).

15. Úvodní proslov z 17. 2. 2022,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/speech_22_1142 (staženo 18. 11. 2023).

Obě roviny

1. Proslov E. Macrona z 29. 8. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/08/29/discours-du-president-de-la-republique-a-l-ouverture-de-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).
2. Proslov E. Macrona z 28. 11. 2017,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/11/28/discours-demmanuel-macron-a-luniversite-de-ouagadougou> (staženo 17. 11. 2023).
3. Proslov E. Macrona z 27. 8. 2018,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs> (staženo 16. 11. 2023).
4. Proslov E. Macrona z 27. 8. 2019,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1> (staženo 16. 11. 2023).
5. Proslov E. Macrona z 16. 2. 2021,
<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/02/16/sommet-du-g5-sahel> (staženo 18. 11. 2023).
6. Tisková konference E. Macrona z 10. 6. 2021,
<https://www.vie-publique.fr/discours/280393-emmanuel-macron-10062021-relation-internationales> (staženo 17. 11. 2023).
7. Tisková konference E. Macrona z 17. 2. 2022,
<https://www.vie-publique.fr/discours/283876-emmanuel-macron-17022022-terrorisme-au-sahel> (staženo 18. 11. 2023).